

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

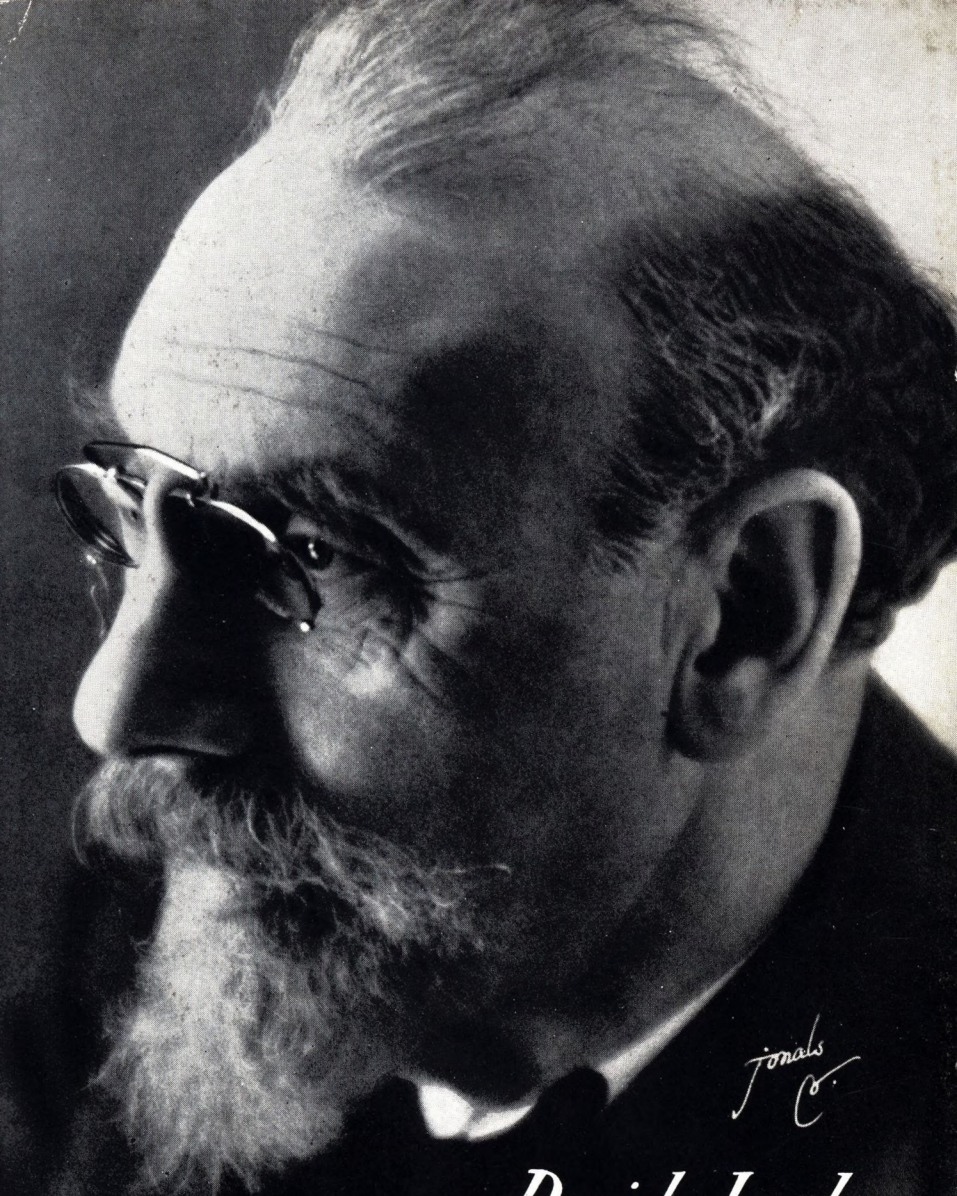
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

*Journals
Co.*

Daniel Jacobson:

I Kittel og Kjole

— Smaatræk af et Menneskes Liv —

H. HIRSCHSPRUNGS FORLAG

I KITTEL OG KJOLE

ERIK JEPPESEN & CO. A/S
GRAFISK ETABLERMENT

DANIEL JACOBSON

I KITTEL OG KJOLE

SMAATRÆK AF ET MENNESKES LIV

Vignetter af
VALDEMAR MØLLER

H. HIRSCHSPRUNGS FORLAG
KØBENHAVN MCMXXXII

**COPYRIGHT BY
H. HIRSCHSPRUNGS
FORLAG**

FORORD

Den, der i denne Bog venter at finde et Memoireværk med Optegnelser om Sammentræf med berømte Mænd og Kvinder, vil blive skuffet.

Bogen handler slet og ret om Mennesker, som jeg under min Vandring henad Livets Landevej har mødt, været i Berøring med og atter sagt Farvel til for at gaa videre til nye Passantmøder.

Mit Ønske har været at gøre andre bekendt med mine Oplevelser, for saa vidt disse er egnet til at kaste et Lys over ikke helt ligegyldige Mennesker og give et Indblik i sjælelige Konflikter, som vistnok de færreste kommer ud for, maaske blot fordi de mangler Blikket derfor. Min Gerning som Nervelæge har naturligvis stillet et større Materiale til Raadighed end de fleste er saa heldige at komme ud for, og maaske har jeg ogsaa haft Sind og Øjne mer opladt derfor, fordi Mennesker alle Dage har ejet al min Interesse og al min Sympati.

Da det er selve Oplevelserne, som skal tale deres personlige Sprog, er Personerne, som de handler om, for langt de flestes Vedkommende navnløse. Oplevelserne skulde gerne kunne tale for sig selv uden at støtte sig til berømte Navne, fine Titler, øjenforblændende Symboler, sociale

Stillinger o. s. v. De har intet med Levnedsskildringer at gøre, de er kun Episoder, men Episoder af en saadan Art, at de formentlig alligevel fortæller om Livets Glæder og Sorger, om Fest og Alvor, om Kærlighed og Skuffelser uden at være Nøglehistorier, indiskrete Afsløringer eller Reklame for den og den.

Maatte den finde Læsere med modtagelige og forstaaende Sind.

Julius Jacobsen

FRÅN HINSIDAN

Sverige har jeg besøgt utallige Gange lige fra min Barnsdom. Altid har jeg følt mig saa veltilpas mellem Svenskerne, altid har jeg været lykkelig over at rejse i et Land, hvor Sympatien altid slaar En i Møde, hvor Natursceneriet er broget, afvekslende og altid kønt, og hvor Sproget ingen synderlige Vanskeligheder lægger En i Vejen. Jeg har altid haft en Følelse af at være velkommen alle Vegne, og det ikke blot som Turist, som Kollega, som Ven, men slet og ret bare fordi jeg er Dansk. Jeg har altid haft det Indtryk, at ingen anden Udlænding forstaar og nyder vor danske Væremaade som Svenskerne. Og det til Trods for den overordentlige store Forskel, der dog er i Optræden og Tænkemaade. Jeg har altid Indtrykket af at være imellem om ikke Brødre saa dog venligt indstillede Paarørende.

Der er nu f. Eks. min Rejse til *Lund* som trediveaarig Reservelæge ved Skt. Hans Hospital. Man havde over-

draget mig det ansvarsfulde Hverv at følge en sindssyg, yngre, svensk Dame, der midlertidigt var bleven anbragt paa nævnte Hospital, over til Hjemlandets Sindssygehospital. Skæbnen, der desværre, hvor Talen har været om Sørejser, saa tit har været ublid mod mig, var mig den Dag ganske særlig ugunstig, og jeg, der gennem hele mit Liv har haft en trofast Tilbøjelighed til Søsyege, blev straks klar over, at skulde jeg slippe helskindet over Sundet, maatte jeg indtage en absolut vandret Stilling. Paa den anden Side maatte jeg have min Rejsefælle under bestandig Opsigt, da hun som Følge af en dyb Melankoli helst vilde forkorte Turen ved at springe over Bord. Hvorledes ledes nu løse denne difficile Opgave? Dertil krævedes jo stort Snilde, som jeg da selvsagt ogsaa var Indehaver af. Jeg tog hende med ned i en Kahyt og lod hende sætte sig paa Sofaen. Mig selv anbragte jeg saa i liggende Stilling med mit Hoved hvilende paa hendes Skød. Paa denne Maade gik Overfarten helt tilfredsstillende for os begge. Hun sad og vogtede paa mig som en Moder paa sit syge Barn. Hun forærede mig længe efter, da hun var bleven rask, til Tak for Turen en Sofapude med et søvende Englebarn i Perlebroderi.

Da jeg senere paa Dagen havde faaet hende fint afleveret til rette Vedkommende, blev jeg indbudt af en ung Reservelæge til Middag i de unge Lægers Wigwam. Jeg gik saa meget gladere med ham, som han straks vandt min Sympati. Thi han var i Sandhed Typen paa en vis Gruppe af Datidens Svenskere, munter, elskværdig, en Ynder af Bordets og Punchens Glæder, stor, tyk, rødskindet, dobbelthaget, rundbuget, kort sagt „livad“.

Det blev en Middag ud over det almindelige. Snapsene strømmede, Vinene flød, Punchen gød sig ud over alle Skaaler. I en fuldstændig fortunlet Tilstand drog saa min nye, tykke Bror og jeg et Par Timer senere til Malmø for at gaa i Teatret, inden jeg skulde hjem med Baaden. Men da vi omsider kom saa vidt, var Baaden for længst gaaet, og vi maatte derfor — af økonomiske Hensyn — ty til et Fælleskammer paa „Hotel Kramer“. Næppe var vi kommet i Seng, før min omfangsrige Ven med det elskeligste Smil sagde ligesom undskyldende til mig:

„Jag snarkar lite grann, käre bror.“

Hvortil jeg, som altid er forstaaende, venligt replicerede:

„Pyt, käre Bror, naar det blot er „lite grann“.“

Og fra dette Øjeblik og til Morgenvækningen snorkede han nu med en saadan Kraft og Udholdenhed, at jeg ikke lukkede et Øje den ganske Nat. Men hvor kunde jeg nære Bitterhed mod en Ven, der, næppe endnu helt vaagen, med sit elskelige Smil udslyngede:

„Snarkade jag, käre bror?“

Da jeg vidste, at jeg aldrig skulde se ham mere, nøjedes jeg med et beroligende:

„Lite grann, käre bror.“

Vi skiltes — for bestandig, troede jeg, — men nej, adskillige Aar efter gensaa jeg ham ved en landlig Lægefestmiddag som velmeriteret og absolut ikke mindre omfangsrig Landlæge, en hyggelig og fornøjelig Mand. Han var for længst gift, men snorkede dog stadig „lite grann“, saa lite, sagde han, at hans Kone forlangte aabent Vin due i Sovegemakket.

Vi var stadig „Brødre“.

„Får jeg föreställa Dig för min fru?“ sagde han saa til mig efter den vinrige Middag.

Saa førte han mig hen til en midaldrende, høj, ligeledes fyldig, værdigt udseende, meget snøret og stærkt blaarødpudret Dame. Jeg blev højtideligt præsenteret. Lige efter denne Ceremoni fulgte saa det for mig unægtelig meget overraskende Paabud fra min „Bror“: „Kyss min fru, Daniel,“ og i det samme gav han mig et saadant Puf i Nakken, at min Mund dalede ned midt i Pudderet paa venstre Kind, og da jeg straks efter diskret drog mit Mundtøj tilbage, se, da straaledé en rød Amorø bue frem midt paa den bepudrede Kind. Medens jeg endnu stod og saa beundrende paa dette Aftryk af min nettede, lille Mund, smeldede Gemalen et nyt Paabud ud:

„Än engång, Daniel.“

„Ja, käre bror,“ riposterede jeg omgaaende, „men så får jeg själv dosera det,“ og — saa kyssede jeg den ærværdige Lægefrue lige paa Munden. Og hvad blev Resultatet heraf? At jeg blev buden til at overnatte i den nærliggende Lægebolig! Paa mit Fotografi, som jeg til Tak efterlod, skrev jeg kun disse idylliske Linier:

„Et Kys i rette Tide,
gør Nattens Drømme blide.“

Fruen rødmede, Doktoren jublede.

Dette bringer mig pludselig i Erindring om et natligt Ophold i en Præstegaard langt senere hen i Livet, hvor jeg ligeledes bag paa mit Fotografi takkede den ældre Frue, som jeg Dagen før havde givet det smukke Navn „Tante Atten“, fordi Toⁿi var hendes Fornavn, med følgende Strofe, der ogsaa kaldte Ungpigerødmen frem:

Kære Tante Atten —

Tak for Natten!

og fik hende til at udbryde: „Det Billede tør jeg aldrig vise nogen.“ —

Jeg skal vel vogte mig for at trætte med regelrette Rejse-skildringer, men jeg maa have Lov til at fortælle forskellige Oplevelser, som til den Grad har fæstnet sig i min Erin-dring, at jeg maa søge at frigøre mig for dem ved at for-tælle dem her.

BORTFØRELSEN

Jeg rejste sammen med flere Lægevenner fra Kursted til Kursted. Vort første Stop var *Ronneby*. Min bedste Ven og jeg havde faaet anvist en hel, møbleret Villa til Hvilebo for Natten, og efter Dagens Festligheder sad vi nu i den lune Sommeraften ude paa vor hyggelige Veranda og drøftede Dagens mange hjertebevægende Oplevelser. Pludselig, midt i Idyllen gribes vi af stor Forfærdelse. Thi uden forudgaa-ende Varsel ser vi en stor, mørk Masse komme susende ind over Verandarækværket og lande paa Gulvet med et vældigt Bums. Et Overfald? En Bombe? En Meteor? Ork nej, det er saamænd Badets højeste Embedsmand, der melder sin Til-slutning paa denne noget usædvanlige Maade. Han var forhenværende Officer, og trods det at han havde passeret Støvets Aar, var han endnu saa spændstig og rørig, at han søgte ind til os ad Luftvejen. Hvad han vilde? Ikke andet, end at han havde fattet en saadan Interesse for os to, efter at vi ved Middagen havde drukket Bror-Skaal og senere bægret sammen, at han følte Trang til endnu en Stund at hvile ud i vort saa besnærende Selskab. Og

for at forsøde Hvilen halede han en Flaske af „den blå“ frem for vore undrende og lystne Blikke.

Vi kom derfor slet ikke i Seng den Nat, til den Grad betoges vi af Broderskabets Stemning. Han skildrede for os hele sin romantisk brogede og bevægede Livsbane, 3 Gange gift og nu, tredje Gang, med en Dame, der *kun* var 40 Aar yngre, og som vi derfor begge havde svunget ivrigt i Aftens Dans. Men det, som har plantet ham uforglemmeligt i min Erindring, er dog ikke ham selv eller hans unge Frue, men følgende vel nok mærkelige Sammentræf af Omstændigheder.

Blandt det meget andet, han berettede, var nemlig ogsaa Historien om en gammel, fornem svensk Adelsmand, som nogle Uger i Forvejen i al Hemmelighed fra Badet havde bortført en ganske ung, ualmindelig smuk, kvindelig Funktionær, og det endda han bar sølvhvide Lokker, stærkt nærmede sig sit Guldbryllup og havde en rundelig Flok Børnebørn. Af Hensyn til baade Badets og Familiens Reputationsnemme var Begivenheden dog hidtil bleven holdt hemmelig indenfor de allersnævreste Kredse. Men — „den blå“ løste jo selv den tavseste Tunge.

Til min kære „Bror“s uskrømtede Forbavselse kunde jeg nu fortælle ham, hvem Manden var! Det kunde han da ikke tro! Det var umuligt. Jeg var jo først arriveret samme Dag, og jeg kom jo fra et fremmed Land. Og alligevel var det sandt! Ja, hvorledes kunde dette nu gaa til? Ganske simpelt, ikke Spor af Hekseri! Den bedagede Don Juan laa nemlig paa dette Tidspunkt nede i København under mit personlige lægelige Tilsyn, og hans Plejerske var just bemeldte unge Skønhed. Alderen havde desværre hurtig

gjort sig noget stærkere gældende end oprindelig forudset af dem begge. Det var da et løjerligt Træf?

Men nye Eventyr ventede paa denne „Kur“rejse.

EN STORFYRSTMIDDAG

Efter en féagtig Morgenindsejling gennem Skärgården naaede vi *Stockholm*.

Mine 2 nærmeste Venner og jeg skilte os her under Paa-
virkning af den stærke Varme ud fra Flokken og tog ud til
et mondænt Kursted i Skärgården. Medens vi nu sad gan-
ske stille og hvilede ud paa et af Stedets smukkeste og mest
skyggefulde Punkter, dukkede pludselig Stedets ledende
Læge op, præsenterede sig og var saa venlig at lade falde
en Bemærkning om, at hvis vi vilde bæere ham med at del-
tage i en lille Middag i hans Hjem, stod et Fad „Kräftor“
(Krebs) og et Par Flasker Champagne rede til at modtage
os. Da vi yderligere fik at vide, at han var gift med en dansk
Dame, tog vi selvfølgelig med Tak imod Indbydelsen. Vi
mente dernæst, at vi af patriotiske Grunde burde aflægge
vor Landsmandinde en Præsentrationsvisit før selve Midda-
gen. Saa trist det end er at maatte bekende det, faldt denne
Visit imidlertid grumme uheldig ud. Fruen var med et beher-
sket Udtryk særdeles unaadig og kølig, og vi fik nærmest
det Indtryk, at hun var rasende over, at hendes Mand
uden hendes Samtykke havde vovet at invitere os. Og det
skønt vi dog var saadanne tre distingverede Repræsenta-
ter for dansk Charme.

Det var derfor ikke med synderlig Glæde eller med
større Forventninger, at vi stillede til den fastsatte Tid.

Heldigvis saa vi dog straks, at vi ikke var de eneste Gæster. Foruden os var der nemlig endnu et Ægtepar, og det tilmed et højst interessant Par, et Par, hvis blot tilnærmelsesvise Lige vi aldrig før havde været ude for. For Parret var et vaskeægte russisk Storfyrstepar, han af Midalder og hun betydelig yngre. — Det var jo før Kri-gen. Fyrstinden brugte Kur ved Badet, og de medførte, viste det sig, en hel lille Hofstat, men ved denne Middag medfulgte kun en Slags Sekretær og en Hofdame. Stemningen var trykket til at begynde med, for Værten var meget nervøs, Værtinden meget kølig, uden at dog denne hendes Kulde virkede afsvalende paa Dagens meget høje Varmegrad.

Værten tager nu selv Storfyrstinden til Bords, men glemmer i sin nervøse Stemning at meddele os andre, hvem der skal føre hvem til Bords, og særligt da, hvem der skal føre Værtinden ind. Nu havde hun jo ikke hidtil vist sig fra nogen særlig stimulerende Side, og derfor ræsonnerede jeg som saa: „Lad en af de andre kede sig med hende, men Du har aldrig før i dit Liv været ude for en veritabel Storfyrstinde; den Chance maa Du ikke lade gaa fra Dig, og derfor skal Du manøvrere saalunde, at Du kommer til at dele hende med Værten og sidde ved hendes højre Side.“ Og som tænkt, saa gjort. Den ene af Vennerne, en livsmunter Ungkarl, og Storfyrsten havde imidlertid allerede fundet hinanden, og den tredie af os havde jo derefter intet Valg; han maatte byde Værtinden op. Ingen af dem saa særlig henrykte ud!

Udsigterne for Festforløbet var saaledes til at begynde med ikke særlig lyse, og bedre blev det jo ikke, da Vært-

inden allerede ved hors d'oeuvre, uden smaaligt Hensyn til Omgivelserne, gav sin Ægteherre en ordentlig Overhaling i uforfalsket Københavnermaal. Hvorfor dog? Simplethen fordi han uden forinden at have indhentet hendes Tilladelse havde inviteret det højfornemme Par. Det maa siges til hans Ros, at han tog imod sin Omgang med ophøjet svensk Stilighed, og det lettede gevaldigt derigennem indirekte at faa at vide, at hendes Kølighed under vor Visit havde anden Aarsag, end vi troede.

Jeg skyndte mig nu under Ægtefællernes Skærmydsel med at attackere hendes kejserlige Højhed, en yderst indtagende Dame i sidste Halvdel af Tyverne, kosmopolitisk elskværdig, rutineret selskabelig, en Verdensdame med dennes aristokratisk naturlige og ligefremme Væsen. Samtalen finder Sted paa Tysk, efter at hun har overladt til mig at vælge Underholdnings sproget, for Tysk, Engelsk, Fransk, Russisk og Italiensk beherskede hun lige let. I Begyndelsen er jeg vel nok noget reserveret. Jeg kender ikke Hof-tonen, har aldrig været ude for saa fornemme Væsner. Men hurtigt bliver jeg mig selv og anslaar det samme livfulde, besnærende Talesæt, som har gjort mig til den skattede Selskabsmand, og Resultatet bliver hurtigt, at Madame glemmer, hvem hun egentlig er, og hvem hun har til Bords. Hun gouterer i høj Grad min spøgefulde Tone og mine Vittigheder, og hun er sluttelig saa elskværdig at meddele Selskabet, at hun aldrig i sit Liv har moret sig bedre, for det er første Gang, at hun har stødt paa „ein natürlicher Mensch“.

Men medens dette Sjælenes Spil nu udfolder sig mellem os to, hænder der det morsomme, at Værtinden gan-

ske skifter Ham og afslører sig i stedse stigende Grad som en munter, underholdende og indtagende Dame. Hvad er nu Grunden til denne Stemningsmetamorfose? Ja, idet jeg søger at orientere mig derom, standser jeg sluttelig ved min egen Ringhed. Hvorledes da det? Jeg havde dog kun haft Øje og Øre for Fyrstinden! Men det er just dette, som har gjort Værten forstemt, og han sidder nu dér tavs, med en sur, misfornøjet Mine. „Han er jaloux paa Dig,“ slaar det trods al Beskedenhed jublende ned i mig. Det hele Selskab er, bliver det mig mere og mere klart, i Virkeligheden kun arrangeret af ham for den indtagende Storfyrstindes Skyld. Derfor Fruens oprindelige Misstemning, der altsaa slet og ret havde sin Rod i Jalousi. Og nu er det Mandens Tur til at føle og vise Skinsyge. Og det er mig, den intet anende, naive Smaastadsuskuldighed, som har Skylden for Rollebytningen!

Stemningen stiger hastigt, og jeg føler pludselig i min lette Forelskelsesrus en uimodstaaelig Trang til at rejse mig og holde Tale for Værtinden — paa Tysk naturligvis. Og saa kaad er Stemningen, at alle, endog Værtinden selv, jubler, da jeg udslynger, at „hvor maatte man ikke kunne befinde sig vidunderligt i dette Hjem, naar man kommer der som *velset* Gæst, eftersom vi her befinder os saa storartet, endda vi *ikke* var velkomne, da vi kom.“ Næppe er Jubelen falden til Ro, før Storfyrsten rejser sig. Han er meget høj og meget grim med sin Korpulence, sin Sadelnæse, sit Skaldehoved og sit store, sorte Skæg. Men han er navnlig meget beruset og har svært ved at holde Balancen. Ligeledes paa Tysk holder han saa en ganske forvirret Tale, som til alles Henrykkelse

munder ud i — ja, det er Sandhed — en Skaal for „den hvide Slavehandels Fremme“. Vild Jubel! Hans Frue hvisker fortroligt til mig:

„Jeg ryger, og min Mand drikker — begge ad Hækkenfeldt til“.

Det var vel nok en Fyrstemiddag.

Ved Kaffen inviterede Storfyrsten os med en flot Gestus til at gæste sig i Skt. Petersborg (som det den Gang hed). Og samtidig udnævnte han sin Bordfælle og nu Dusbror til „Generaldirektør for den hvide Slavehandel“!

Og saa forunderligt kan Skæbnen føje det, at Aaret efter fik jeg ved en selskabelig Lægesammenkomst i Båstad en svensk Dame til Bords, som var min danske Skærgårds-Værtindes „bedste“ Veninde, og hun bekræftede i et og alt min Opfattelse af Situationen og Stemningsomslaget, for hun havde faaet nøjagtig samme Forklaring af sin Veninde selv.

EN PATRIOT

Efter Besøget i *Stockholm* gæstede vi et Kursted i dettes fjernere Omegn. Ogsaa her stor Festmiddag. Den præsi-derende Overlæge, en storskaaren, repræsentativ og myndig Mand, beredte straks sine danske Gæster en sær Overraskelse. I Stedet for som de andre Steder i hjertelige Ord at byde Gæsterne Velkommen holdt han som Indledningstale en stærkt bevæget og meget patriotisk Tale for „gamla Sverige“ og motiverede den med, at Sverige var blevet saa ilde behandlet af Danmark i 1905 (6 Aar tidligere).

Han græd selv af Rørelse. Stemningen blev derefter om

ikke rørt, saa noget trykket, men saa fik jeg Lyst til at prøve paa at hæve den igen. Jeg rejste mig derfor og bragte nu paa mine Landsmænds Vegne Overlægen en hjertelig Tak for hans følelsesfulde Tale, thi, hævdede jeg, en saadan Tale vilde en Mand kun henvende til Personer, som han betragtede som sine ganske særligt gode Venner.

Den øjensynligt meget impulsive og sikkert i Virkeligheden uhyre velmenende Overlæge reagerede ganske, som jeg havde haabet. Han rejste sig paa Stand og ilede hen til mig, omfavnede mig inderligt, og, mens Taarerne atter strømmede, udbrød han patetisk:

„Bror Daniel, Du är den ända, som har förstått mig.“

Og vi blev efterpaa saa gode Venner, at han besøgte mig Aaret efter med sin Hustru.

Og siden har Forholdet mellem Sverige og Danmark været upaaklageligt. —

»Danmarks smukkeste Mand.«

„DANMARKS SMUKKESTE MAND“.

Det næste Badested naaede vi allerede samme Aften omkring Midnat. Og her erobrede jeg mig, i samme Øjeblik vi ankom, en ny Ven i Overlægen ved den derværende Kneippkur. Han modtog os nemlig i et saa tæt Banegaardsmærke — Lyset var ved et Uheld gaaet ud — at vi, som han muntert sagde, trods vor Usynlighed var velkomne alle til Hobe. Hertil svarede jeg rapmundet ud i Mørket:

„Ja, kære Kollega, det gør mig oprigtig ondt for Dem, at De saaledes gaar Glip af allerede i Aften at se „Danmarks smukkeste Mand“.“

Det første, vor Vært nu gjorde næste Morgen, var saamænd at gaa rundt og spørge efter „Danmarks smukkeste Mand“, og da Mødet omsider fandt Sted, var han saa elskværdig at erklære, at han virkelig ikke var bleven skuffet. Dette var heldigvis heller ikke Tilfældet med den ældre Bade„gumma“, som tog sig af mig, da jeg i „Damsbadet“, som i Dagens Anledning ogsaa var stillet til vor Raadighed, skulde „smage paa Varerne“. Hun blev nemlig helt ude af sig selv af Begejstring, da hun hørte mit Navn, for hun kendte mig alt af Omtale, paastod hun, idet en svensk Dame blandt Kurgæsterne, der tidligere havde ligget paa min Klinik, havde skildret mig — heldigvis i Overensstemmelse med Sandheden — „som utomordentligt vacker“.

Det var ved Festmiddagen her, at en meget dyrevenlig Dame blev betroet mig til Borddame. Det faldt mig ret svært at være menneskevenlig, da hun reverenter talt havde en meget ubehagelig Lugt af Hund og Kat hængende i sin dyreplettede Kjole. Hun husede, betroede hun mig, et helt

Dyremanageri i sit Hjem. Det med Lugten var jo i og for sig et Indtryk, der ikke var let at blive kvit, men uforglemmeligt blev Mødet, da — ja, tænk Dem min Overraskelse — da jeg under Maaltidet pludselig ser en Falanx af bitte smaa, brune Dyr kravle langsomt bort fra min Borddame og lige hen imod mig, komme mig nærmere og nærmere, for sluttelig, da de var mig ganske nær, at gøre brat omkring og vende tilbage til deres Udgangspunkt, til deres Besidderinde. Og disse zoologiske Mærkværdigheder var rent ud sagt veritable, levende Katte eller Hundelopper!

Hvorfor var de vendt om uden at søge Gæstehjem hos mig? Simpelthen fordi jeg alle Dage ganske har manglet Loppetække, hvilken Nationalitet Lopperne saa iøvrigt har tilhørt. — Da min Borddame syntes ganske uanfægtet, røbede heller ikke jeg nogen Forundring, men jeg glædede mig i mit stille Sind over for en Gangs Skyld ikke at være i Besiddelse af den fornødne Charme.

Denne lille Loppeaffære bringer forøvrigt en anden Hændelse frem i min Erindring, som yderligere dokumenterer mit manglende Loppetække.

Det var i Italien, i *Nemi*, en glødende varm Septembernat, at en norsk Læge og jeg, som i unge Dage var paa Udflugt sammen, blev nødt til at søge Ly for Natten i en rædselsfuld Kro, som sandt at sige end ikke fortjente en saa fornem Benævnelse. Vi var nødt til at dele Rum, (Værelse tillod dets Usselhed ikke Navn af). Ingen af os fik lukket et Øje den ganske Nat. Dog ikke paa Grund af Varmen eller de haarde Brikser, der skulde gælde for Senge, men fordi der herskede en rent ud djævelsk Støj i Rummet. Og hvorfra hidrørte den? Først ved nærme-

re Undersøgelse blev det os klart, at den kom fra Papirsloftet. Loftet? Ja, for uoverskuelige Hærskarer af Lopper førte her en rasende Kamp for Tilværelsen. Som sagt, ingen af os fangede Blund, men Lopperne var saa elskværdige helt at lade mig i Fred, medens den stakkels Nordmand laa og stønnede højt den ganske Nat, for de var ustandselig over ham.

Den næste Morgen saa han ud, som om han havde faaet et voldsomt Anfald af Mæslinger, et Udtryk for Loppernes Fraadseri; men jeg opstod hvid og uberørt som den ny-skabte Adam; uden fjærneste Plet paa mit gode Navn og Rygte — „Danmarks smukkeste Mand“. —

HVAD NATTEN IKKE BRAGTE

Saa kom vi til et af Sveriges ældste Kursteder ved Vätters Østkyst. Man troede sig mindst 100 Aar tilbage, saa gammeldags var alle Trævillaerne bygget. Da Saisonen lakkede mod Hæld, blev vi indkvarteret to og to i hver sin Villa.

Den residerende Overlæge var en yngre, meget dygtig og energisk Mand, som var ret nygift. Fruen var da ogsaa helt ung og øjensynligt meget trykket af sin repræsentative Værtindestilling. Jeg mindes, at hun hed Dora og saa netop saa sød og uskyldig ud, at jeg, under Indtrykket af Stedets ærværdige Ælde og Navnet Dora, gik lige hen til hende og sagde:

„Næh, at jeg virkelig skulde træffe David Copperfields lille Dora endnu i Live! Maa jeg være David?“

Hun blev saa oplivet ved dette Udbrud, at hun lagde

Genertheden paa Hylden, overfor mig i hvert Fald, og bød mig ind i sin lille „Stuga“, mig ganske alene, og her sad vi saa og „pratede“ som gamle Bekendte ved et Glas Jordbærlikør om Livets Forunderlighed. Hendes Mand var ganske paf herover og drillede hende hele Dagen dermed. Men hun kaldte mig „Farbror“ og satte mig dermed paa rette Plads.

Blandt Gæsterne var en ikke helt ung, men noget sødlig dansk Kunstnerinde, som svævede rundt imellem os med ret skabagtige Lader og lod os alle forstaa, at hver især var den Udkaarne. Min Kontubernal, som var en forsigtig og lidet eventyrlysten Natur, følte sig i den Anledning helt ængstelig til Mode. Han var ikke i den Provinsby, hvor han til daglig levede som en sat, adstadig Ægtemand, vant til at sværme. Da han og jeg derfor efter Dagens Hændelser mødtes ene to i vor Fællesvilla, sagde han pludselig til mig:

„Véd Du hvad, jeg er virkelig bange for Frøken X. Jeg har en Følelse af, at hun vil opsøge mig her i Nat, og den Risiko tør jeg sandelig ikke løbe. Vis Dig nu som min fuldtro Ven! Lad os bytte Soveværelser. Kommer hun, kan Du bedre ordne hende.“

„Ja, hvorfor ikke,“ svarede jeg. „Er man Venner, saa maa man ogsaa dele Glæderne med hinanden.“

Og vi byttede.

Men pudsigt nok var det alligevel ham, der i forventningsfuld Spænding laa søvnløs den hele Nat, mens jeg, der var af et mindre let skræmt Gemyt, sov sødt til den lyse Morgen.

Damen kom naturligvis ikke.

Vort Besøg fik for saa vidt blivende Betydning, som den

unge Overlægefrue tilsvor mig under Indtryk af Aftenens Stemning, at hendes Førstefødte skulde blive opkaldt efter mig. Og, hvad bedre er, hun holdt sit Løfte, men han kom ved en Misforstaaelse til at hedde — *David!* —

TANT KALLE

Over Vättern naaede vi frem til *Göteborgs Skärgård*. Her besøgte vi først den meget smukke „Särö“ og kom saa til et af de ældste og smukkeste Badesteder, til *Lysekil*.

Herfra mindes jeg først og fremmest Badets Overlæge og tillige Grundlægger, der paa det Tidspunkt var 78 Aar, men endnu slank, rask og rørig. Han havde lært vore Navne udenad som den gæstfrie og fine svenske Gentleman, han var. Men Resultatet var unægtelig blevet uimodstaaelig morsomt, for da han i sin glade Stolthed over denne Bedrift raabte os frem efter Tur, var der ingen, som meldte sig; thi ingen kunde kende sit eget Navn igen. Men det var jo bare saa meget desto fornøjeligere.

Ved Festsouperen blev jeg bænket ved hans Side, og nu var det hans Tur til at blive „Farbror“. Men — hvor rar og kær han ogsaa var, morsom var han nu ikke, syntes jeg, og da min anden Sidemand, en yngre Læge, hovedsagelig var optagen af at spise upillede Rejer med Spiseske, spurgte jeg „Farbror“, hvor „Tante“ var henne.

„Tant,“ sagde han, „vem är tant?“

„Din Frue naturligvis, Du er jo min „Farbror“.“

Han lo og sagde:

„Kom saa med, hun venter sammen med Damerne i Societetshuset.“

Og did gik vi saa, og jeg blev præsenteret for „Tant“, en den Gang ca. 60-aarig, ualmindelig indtagende Dame med helt hvid Haarfyldte, smuk, smilende, med en ædel Anstand, kloge og skælmske Øjne, en musikalsk Stemme, som yderligere bragte hendes kultiverede svenske Sprog til at klinge, „Tant Kalle“, som hendes officielle Kælenavn lød.

Jeg følte straks stor Sympati for hende, og uden Indledning, greben af min Stemning, tog jeg derfor begge hendes Hænder og sagde:

„Tant, jag älskar Er!“

Dette spontane Udbrud gav øjensynligt denne fine svenske Frue et lammende Shok. Hun stirrede fuldstændig fortabt paa mig, den fremmede, den ubekendte, den frække. Men saa pludselig samlede hun sig sammen og sagde med et straalende Smil:

„Å gudskelov för er danska, som kunna uttrycka era känslor. Tyvärr kunna inte mina landsmän det.“

Og hvad blev Følgen af mit impulsive Udbrud? Ikke blot, at hun og jeg promenerede Badets traditionelle Solnedgangstur paa Søpromenaden, kaldet „Trampen“, men dernæst, at jeg den følgende Dag nød min Lunch med hende „en deux“ i hendes fortryllende Sommer„stuga“, medens hendes Mand og alle de andre spiste højtidelig Fælleslunch under Badestyrelsens *Auspicier*.

Jeg kunde nu tilbyde hende at blive eneste Æresmedlem af en ny Forening, der under Fuldmaanens Sympati var bleven stiftet den foregaaende Aften af 3 af mine danske Venner og mig, og som til Ære for *Lysekil* skulde bære Navnet „Den glade Ansjos“. Den havde faaet en Grundlov med kun én Paragraf: „Skal altid serveres i Østersanretning

med Champagne.“ (Et Fotografi, taget af alle 4 Medlemmer, kom naturligvis til at hedde „et Stykke med Ansjos“).

Senere paa Dagen var den obligate Festmiddag, og her faldt det i min heldige Lod at maatte udbringe en Skaal for „Västkostens pärla“ (et Udtryk, som var benyttet i vor trykte Rejsefører om „Särö“), som sad her levendegjort iblandt os, for Lysekils „Tant Kalle“.

Lige straks efter rejste „Tant“ sig saa og udtalte i en poetisk og hjertefølt Stil sin Hyldest til Danmark og dansk Kultur, „den fineste i Norden“. —

Saa var der igen Skilsmisse. — Mange Aar gik, uden at jeg hverken saa eller hørte fra min søde „Tant“. Men saa for et Par Aar siden, efter ca. 18 Aars Forløb, gensaa jeg hende rent tilfældigt i Stockholm paa en Gennemrejse til Finland, idet nogle danske Venner tog mig med hen til hende. Lige i samme Øjeblik hun saa mig, uden nogen Indledning eller Præsentation, udbrød hun: „Västkostens pärla hälsar Daniel välkommen!“

Men ak, hvor forandret var ikke pärlan! 78 Aar. Ikke blot mærket af Alder, men af mange og store Sorger.

EN TILSTAAELSE

Fra Lysekil kom vi til et andet herligt Skärgårdssted, hvor nye Mennesker ventede paa os med nye Festligheder. I Stedets Societetshus dansede vi om Aftenen med Kurgæsterne, og her bed jeg særlig Mærke i et ungt Par, der stadig dansede sammen og klædte hinanden saa ualmindelig nydeligt, en ung Søløjtnant og en ung Dame, der var Datter af Stedets Borgmester.

Næste Formiddag gensaa jeg hende under en „liten stilling“ i Borgmesterhjemmet. Og medens de andre her lyttede til patriotiske Taler under Champagnesus, manøvrerede jeg mig hen ved Siden af Borgmesterdatteren og indledede en hviskende Samtale med disse Ord:

„Han dansade förtjusande igår kväll.“

Uden at vise Spor af Forundring svarede hun:

„Ja, gjorde han inte? Och nu skall jag betro professorn en djup hemlighet, som ingen människa ännu vét om: vi blevo hemligt förlovade igår kväll.“

Jeg gratulerede varmt, og hun tilføjede saa skælmsk, at jeg skulde blive bedt med til Brylluppet paa Betingelse af, at jeg ikke fortalte det til noget levende Væsen.

Jeg holdt mit Løfte, og hun holdt sit; jo, jeg blev virkelig inviteret til hendes Bryllup et Aars Tid efter. Jeg benyttede dog ikke Invitationen.

Da vor Samtale var til Ende, kom vor svenske Fører hen til mig og drillede mig, fordi jeg straks, uden Indledning, havde sluttet mig til den nydeligste af alle Damerne.

„Du är en stor lux,“ sagde han.

Dette tilbageviste jeg energisk, „men,“ sagde jeg til ham, „jeg vil lære Dig noget, som kan blive af Betydning for hele dit kommende Liv: naar Du har en Time til din Raadighed, saa tilbring ikke halvanden Time i „Tamburen“ (Entréen), men gaa straks ind i Dagligstuen. Du kan risikere at blive vist ud igen, men alleroftest bliver Du modtaget med oprigtig Glæde.“

Mange Aar efter skrev han til mig i anden Anledning,

men han tilføjede, at han aldrig havde glemt mit vise Raad og staaet sig vel ved at følge det.

Ved Festmiddagen senere paa Dagen fik jeg som Borddame en yngre, gift Lægefrue, som hurtig tog mig ind i sin Fortrolighed, for vi danske Læger var ganske anderledes let tilgængelige og hurtigt indfølede end de svenske, sagde hun. Ja, til den Grad fattede hun Tillid til den fremmede, som hun dog aldrig mere skulde gense, at hun den paafølgende Juleaften skrev et Brev til ham, sidende ved sin lille Søns Seng, fyldt af Angst, fordi han endnu ikke var vaagnet op af Bedøvelsen efter en umiddelbart forinden foretagen Blindtarmsoperation. Og hun skrev just til den fremmede Ven, sagde hun, fordi hun var sikker paa, at i hele hendes Verden var han den eneste, som fuldt ud vilde kunne forstaa en stakkels, bekymret Moders Ængstelse og Frygt. Men ikke nok hermed. Hun sendte nogle Aar efter en god Veninde ned til mig i København for at spørge mig til Raads i et intrikat Tilfælde. Men det er en hel Historie for sig, og den kommer nu.

„DEN BLAA BLOMST“

Historiens Hovedperson var en yngre, særdeles godtudseende, distingveret, høj, slank, svensk Frue, som levede i barnløst Ægteskab med en noget ældre Embedsmand. De hørte til i den mindre, svenske Provinsbys højeste Bureaukrati. Manden var, som jeg langt senere havde Lejlighed til at forvise mig om, en fin, kultiveret, beleven og stilfærdig, men tillige efter Fruens — og desværre ogsaa efter min — Opfattelse en næsten utilladelig kedelig og tør Kontor-

mand. Fruen selv tonede frem hos mig, ikke i min Konsultationstid som andre pæne Mennesker, men en Aftenstund, efter Middag, fordi hun, som hun sagde, nødvendigvis maatte raadføre sig indgaaende med mig i dybeste Fortrolighed.

Det var slet ikke Lægen, hun søgte, men den store Psykolog. Hun pintes nemlig Dag og Nat af et Problem, som hun havde gaaet og grublet over i Maaneder, men som hun nu var blevet klar over, at hun umuligt selv kunde løse.

Hun skildrede til at begynde med udførligt og malende hele sin Tilværelse. Hun holdt forfærdelig meget af sin Mand, paastod hun, og han elskede hende og bar hende paa Hænder, men Børn havde de ikke, og hun kedede sig til den Grad i hans stilige Selskab, i deres elegante og kølige Hjem, i den altfor stilfærdig og artige Provinsby, at hun til Tider var lige ved at gaa ud af sit gode Skind af Kedsomhed og foretage et eller andet desperat, som kunde ophidse det korrekte, snæversynede Borgerskab. Selskabeligheden skildrede hun som idéforladt og blottet for Humør. — Naar hun kom hjem fra Selskab, kunde hun stundom smække Skørterne i Vejret og danse Kankan for sit eget Spejlbillede — for at faa Luft for sine indestængte Følelser. —

Saa var der nu endelig dukket en yngre Mand op i hendes Liv, som havde forstaaet at sætte hele hendes Fantasi i saa heftig Bevægelse, at han fyldte hele hendes Følelsesliv, og derfor kom hun, — ja, det er sandt — denne noble, agtbare, svenske Frue nu over til det fremmede Land for at spørge mig, den danske Læge, til Raads om, hvorvidt hun burde og turde blive denne Mands Elskerinde eller ikke.

For hjemme havde hun ingen, hun kunde tale rigtig fra Leveren med, og helt sikker var hun jo ikke paa, hvad „den elskede“ bar i sit Skjold. Hun havde saa ringe Erfaring om Mænd. „Jeg vil, nej, jeg vil ikke; — hold op at friste mig,“ nynnede hun helt mozartsk i den lille Pause, der nu opstod.

Saa svarede jeg ganske stilfærdigt:

„Det er da ærlig talt let at afgøre, Frue. Selvfølgelig skal De ikke.“

Hun stirrede maabende paa mig og udbrød øjensynlig dybt skuffet:

„Men i Himlens Navn, hvor kan dog De, en fremmed Mand i et fremmed Land, saa hastigt afgøre en Sag, som jeg selv har gransket over i Maaneder og dog ikke har for-
maaet at løse?“

„Jo,“ gensvarede jeg stadig stilfærdigt, „det er saamænd saare simpelt, for De elsker ham jo ikke, eller i hvert Fald ikke nok.“

„Hur kan Ni, som inte alls känner till vort förhållande, våga påstå slikt?“ indskyder hun helt oprørt.

„Aah,“ udslyngede jeg, „det kan jeg vide ganske afgjort, og véd De hvorfor? Fordi De, hvis De virkelig havde elsket ham tilstrækkelig højt, — ja, tilgiv mig — saa ganske utvivlsomt selv havde løst Problemet for længe siden, og saa havde De ikke behøvet at komme over til mig for at faa et Raad. Just i den Omstændighed, at De spørger mig, ligger der jo netop en Tvivl, en Usikkerhed, og er der Tvivl, saa bør De selvfølgelig ikke indlade Dem paa et Eventyr. som kan faa de mest skæbnesvangre Følger.“

I Stedet for nu med en lille Taare og et Suk at ak-

kviescere ved denne „salomoniske“ Afgørelse farer hun op og slynger mig paa staaende Fod disse haanende Ord i Ansigtet:

„Hr. professor, Ni talar, ja, ursäkta mig, som hörde Ni till i gamla testamentet, och sannerligen inte som en modern människa. Och jag, som kommit till Er, ja just till Er, därför att jag har hört, att Ni skulle vara den största kännare av kvinnohjärtan i nordén. Vilken dåre har inte jag varit, vilken dåre är inte Ni!“

Efter denne Skyllé syntés jeg, at jeg i min Egenskab af den störste Autoritet i Norden havde Lov til at være lidt grovere, end min Sædvane er, og jeg replicerede:

„Véd De, kære Frue, hvad De trænger til? Ja, jeg tillader mig at udtrykke mig paa bredt Dansk. De trænger virkelig til, hvad vi paa godt gammelt Dansk kalder en god Endefuld, for De er jo slet ikke andet end et rigtig forkælet og forskruet Kvindemenneske.“

Jeg ventede mig et stærkt Vredésudbrud efter dette. Ja, jeg tænkte, at hun vilde blive saa rasende, at hun vilde gøre just det, jeg haabede paa, nemlig tage sit Tøj og gaa. Men saadan gik det slet ikke. Nej, nej. Fruen springer ganske vist op, men, ja, jeg maa være sanddru, i Stedet for foragteligt at vende mig Ryggen, kaster hun sig om Halsen paa mig, der stod ganske uforberedt og intetanende, og udbryder eksstastisk henreven:

„Äntligen en karl!“

Havde jeg, „den store Psykolog“, vel nu andet at gøre end det, jeg gjorde: at tilkalde min egen Kone og overlade til hende at faa den temperamentsfulde Dame ud af Døren paa en pæn Maade?

Gennem Manden hørte jeg nogen Tid efter, at hun vel en Tid havde slaaet sig til Ro i Hjemmet, men saa havde hun dog med hans Tilladelse faaet Lov til at rejse ud i Verden for at friste Eventyret.

Og saa besynderlig er Skæbnen, at jeg ogsaa ganske uventet skulde faa at vide Eventyrets Udfald, og det endda af hendes egen Mund. Thi en Sommeraften et Aars Tid efter, da jeg alene kørte hjem fra Friluftsteatret i Dyrehaven og stod paa en Skovspurvogns Bagperron, genfandt jeg til min store Overraskelse min svenske „Veninde“ ved Siden af mig.

Hun kendte mig øjeblikkeligt og hviskede saa til mig paa sit musikalske svenske Maal:

„Kanske det kunne roa professorn att få höra hur det sedan gick mig?“

„Ja,“ svarede jeg, „jeg er da heldigvis saa meget Mandfolk, at jeg er vældig nysgerrig.“

Og saa sprang vi to af ved det næste Stoppested, — det var udfor Charlottenlund.

Medens vi derpaa slentrede ind til Byen, fortalte hun mig lidt efter lidt, hvorledes hun paa sin Jagen rundt i Europa efter „den blaa Blomst“ sluttelig var kommet til en sydlitaliensk By, og dér havde hun truffet „sine Længsler Helt“ i Skikkelse af en italiensk Søofficer. Med ham havde hun saa i 9 Dage og Nætter dykket sig i al Elskovens Jubel, — men dér hun vaagned' den 10ende Morgen, dér laa den Frue alene. — Prinsen var forduftet uden et Ord, og hun vidste ikke andet om ham, end at han hed Felix.

Efter et Par taarevædede Døgn sagde hun, der var en akademisk uddannet Dame, saa til sig selv: „Quod felix

faustumque sit," pakkede sin Kuffert og var nu paa Vej hjem til den ægteskabelige Trædemølle. Hun var just ikke betagen af Længsel, men — hun var jo nu blevet klogere.

Endnu en tredie Gang skulde jeg mærkeligt nok gense hende. Jeg mødte hende nemlig flere Aar efter i *Stockholm*, hvor hun sad paa en af Mälardamperne ved sin Mands Side. Jeg hilste, og hun nikkede kølig-venligt igen, men hun tiltalte mig ikke. Sic transit!!

Tilfældigt fik jeg nogle Aar efter at vide, at en ondartet Influenza havde bortrevet baade hende og hendes Mand. —

Ogsaa fra senere Rejser i Sverige har jeg gode Minder. Her er et af dem.

MIRAKLET

Her en lille Solstraalefortælling fra den lille *Vissingö* i Vättern, hvor jeg en Sommerdag pr. Damper var havnet og med en god Ven sad ude paa en Hotelveranda og ventede paa Lunchen.

Det var meget varmt, og opad Bakkevejen, der fra Dampskibsbroen fører ret stejlt op til Hotellet, kom en høj, mager, midaldrende Kvinde langsomt gaaende. Hun, som lignede en Dame, der havde kendt bedre Dage, slæbte paa en stor, sort, struttende fuld Lædertaske, som var slængt over den ene Skulder. Forpustet naaede hun omsider op til os, der længe havde følt Medlidenhed med den trætte Vandrer.

Hun stansede ud for mig med et lille Kniks. Mødig og foraset saa hun ud. Op af Tasken trak hun saa nogle Hæfter, der viste sig at være religiøse Traktater.

„1 Krone stycket! Köp, kära herre! Ni gör en god gärning därigenom.“

Jeg rystede imidlertid paa Hovedet. — Hvor saa hun dog modløs ud! Saa sagde jeg ganske stilfærdigt:

„Nej, jeg vil ikke købe Deres Bøger, jeg ynder ikke den Slags Lektüre, men det vil derimod være mig en Glæde, om De vil være vor Gæst til Lunch.“

Som hun lyste op! Som hun smilede! Men i sin smukke Beskedenhed satte hun sig ikke ved vort Bord, men henne i det fjerneste Hjørne af Verandaen, og dér nød hun i ensom Stilhed sit Maaltid og sin Kaffe.

Da hun omsider var tilfredsstillet, rejste hun sig og kom igen hen til os, med Bogtasken over Skulderen, for at knikse Farvel og Tak. Men saa tilføjede hun den lille Sætning, som har gjort Oplevelsen uforglemmelig for mig.

Seende mig dybt og alvorligt ind i Øjnene sagde hun, medens hun trykkede min Haand:

„Så skedde ändå miraklet.“

„Miraklet?“ gentog jeg uforstaaende.

„Ja,“ svarede hun, „då Gud väckte i eders hjärta lusten till at vara god mot mig, den trötta vanderska.“

Jeg nikkede kun, jeg sagde intet. Jeg syntes, hendes Tanke var saa køn, at hun burde have det sidste Ord.

Og jeg købte alligevel „Traktaten“. — For et „Mirakel“ maa man bøje sig. —

De følgende Hændelser er knyttet til min Lægevirksomhed. I Aarenes Løb, særlig før Krigen, bragte denne mig i Forbindelse med mange svenske Patienter, men næppe nogen saa mærkelig som hende, der nu skal berettes om.

MADONNA — MAGDALENA

Hovedpersonen er en purung Pige, som tilhørte en af Sveriges bedste Familier.

Jeg havde tilfældigt truffet Forældrene ved et svensk Badested. Desværre var deres unge Datter, deres eneste Barn, i Besiddelse af en altfor kærlighedsfuld Natur. Hun evnede derfor ikke at holde sine Følelser skjult indenfor Hjemmets skærmende Døre, men søgte og fandt imødekommende „Ofre“ udenfor de hjemlige Enemærker. Der ved skandaliserede hun tilsidst Familienavnet saa aabent lyst, at man ikke saa bedre Udvej end at sende hende hjemmefra og over til mig.

Hun præsenterede sig ved første Øjekast som den rene- ste og uskyldigste *Madonna* med enkel Madonnafrisure, madonnablaa og uskyldsrene Øjne, og hun spillede Rollen som den bodfærdigste Magdalene indtil Forbløffelse. Hende Opførsel var hele Tiden i Overensstemmelse med hendes Ydre.

Hvad skulde jeg stille op med hende? For jeg kunde dog ikke holde hende isoleret fra Verdens Fristelser hele Resten af Livet i en Hospitalscelle, og en Klostercelle raadede jeg jo ikke over.

Men Tanken paa Klostercellen inspirerede mig nu alligevel til en sær Idé. Paa det Tidspunkt havde jeg nemlig læst en den Gang meget omtalt Roman om katolske Præsters Fristelser under Skriftemaalet og om den katolske Skriftefaders derfor ofte meget udsatte og farefulde Rolle. Ja, jeg mente af denne Bog at kunne forstaa,

at de kvindelige Skriftebørns Bekendelser stundom endog kunde bringe Haarene til at stritte, ikke blot paa en almindelig Læsers Hoved, men endogsaa paa de kronragede Præsters.

„Nuvel,“ tænkte jeg, „her har du muligvis den Udvej, Du søger. Du skal lade hende gaa til Skrifte hos en katolsk Pater, og forhaabentlig kan hun saa opnaa at blive greben af den mere fantasifulde katolske Kirkegang.“

Jeg satte mig omgaaende i Forbindelse med en udenrigsk, katolsk Pater i hendes egen Hjemstad, og denne var paa min Henstilling ogsaa straks villig til at paatage sig det farefulde Hverv, der her blev ham betroet. — Hun blev nu anbragt hos nogle katolske „Søstre“, og Pater gik umiddelbart efter i Gang med at give hende Undervisning og tage hende til Skrifte. Min Tanke med at henvise hende til ham var forstaaeligt nok den, at hun under Skriftemaalets Uforbeholdenhed bedre skulde kunne frigøre sig for sine uheldsvangre Komplekser, end hun kunde det overfor mig, der ærlig talt følte mig saa frastødt, naar hun kom ind paa sine Bekendelser, at jeg hellere lukkede end aabnede Munden paa hende. I den religiøse Trøst, mente jeg, kunde hun saa muligvis finde Hjælp mod Fristelserne og genvinde moralsk Ligevægt. Resultatet af „Kuren“ blev imidlertid et noget andet og større, end jeg havde tænkt. Ikke blot fik hun igennem Skriftemaalet Luft for alle sine Forvildelses-Komplekser, men de Detailler, som hun afslørede for Skriftefaderen, var af en saa rystende Art, at han blev greben af den dybeste Medlidenhed med hende, og tilsidst gik han ikke blot ud af sin Skriftestol, men han vilde ogsaa udtræde af sin Orden for saa helt at kunne hellige sig

Skriftebarnets Frelse. Og hvorledes nu dette? Sempelthen ved at opgive sin Præstegerning og gifte sig med Barnet.

Han kom oprindeligt fra et katolsk Land, og for at give ham den fornødne Ro til at overveje fik han saa Befaling til at gemme sig et Aar i et Kloster i sit Fødeland. Først saa kunde han blive løst fra sit Klosterløfte, hvis han fremdeles holdt fast ved sin Beslutning. Og da han saa efter dette Aars Udløb stadigvæk fastholdt Ønsket om at ville gifte sig med sin „omvendte“ Discipel, forsøgte Kirken ikke længere at afholde ham derfra.

Umiddelbart efter giftede han sig saa med den unge Dame, som i Ventetiden var blevet ikke blot Katolik, men ganske utvivlsomt ogsaa et virkelig nyt og bedre Menneske. De flyttede straks efter disse Begivenheder til hans Fædreland, og nu sker der dette glædelige Under, at ikke blot bliver hun en storartet Hustru og Moder til flere Børn, men under Krigen, hvor Familien over Hals og Hoved maatte flygte fra deres Hjemsted, udfolder hun fuldstændig heroiske Egenskaber og frelser ved sin Aandsnærværelse saavel Mandens som Børnenes Liv.

Efter Krigen gjorde hun paa Gennemrejse til sit gamle Hjem et Ophold her i København, blot for at besøge mig, og, som hun saa venligt sagde, for at takke mig for min gode Hjælp. Og til min store Glæde gjorde jeg nu Bekendtskab med en rigtig sund, dejlig ligevægtig og ganske borgerlig Dame, som hverken mindede om *Madonna* eller om *Magdalene*, men om en brav, støt svensk Husmoder. —

Det var vel nok en Solstraalefortælling?

Kan det gaa an at fortælle en til?

BILLEDET I BØLGERNE

Det var i 1920, at en temmelig lille, buttet og skaansk talende Dame, vel i Midten af Trediverne og sørgeklædt, træder ind i min Stue — heldigvis ved højlys Dag! — iler lige hen til mig, siger hverken Goddag eller andre forklarende Ord, men slynger med stor Heftighed sine Arme om min Hals og — giver mig et Kyss lige paa Munden, og udbryder saa hulkende:

„Min räddare!“

Var det underligt, at jeg stirrede mildest talt forbløffet paa hende, og det saa meget mere som jeg ikke havde den ringeste Erindring om at have set hende før i Verden. Hurtigt kom dog Forklaringen.

Hun afslører sig nemlig som den 15 Aar ældre Udgave af en tyveaarig ung Dame, som jeg under et af mine mange Besøg i Sydsverige havde faaet til at spise, paa et Tidspunkt, hvor hun til sine Forældres Fortvivlelse sultede sig halvt ihjel for at blive mager og slank. Først for et Par Aar

siden var hun, der havde ernæret sig som Lærerinde, omsider blevet gift med en god og velstillet, betydelig ældre Mand. Og saa efter knapt to Aars lykkeligt Samliv var han pludselig død og havde intet efterladt hende. I nogle Maaneder havde hun halvsultende hutlet sig igennem som Lærerindevikar, men saa kunde hun ikke længere. Træt af Livet gav hun op og var i Dag taget med Færgen Malmö — København, udelukkende i den Hensigt at faa Slut paa det hele ved at springe over Bord midt i Sundet. Hvorfor havde nu Handling alligevel ikke fulgt paa Forsæt, skønt dette var alvorligt nok ment? Ja, hør nu, for det er vel nok forunderligt, det, der saa sker.

Medens hun, før Katastrofen skal foregaa, staar ensom ved Rælingen, drager alle hendes Livs Hændelser med feberagtig Hast forbi hendes indre Øje, og saa, pludselig ser hun nede i Bølgerne — *mit* Ansigt, som smiler til hende! Og i alle de mange Aar efter vort Møde havde hun dog ikke skænket mig mange Tanker, tilstod hun ærligt. Hun bliver nu saa greben af denne i hendes Øjne ligefrem mirakuløse Hændelse, at hun ikke blot straks afstaar fra sit Forsæt, men øjeblikkelig beslutter sig til, i Stedet for at søge mig i Bølgerne, at opsøge mig her i København for at faa Trøst og Raad som i fordums Tid, og — ja, Gensynet har jeg jo skildret. Efter det omtalte Stormangreb kom der Ro i Gemytterne, vi gik i Biografen sammen, drak Eftermiddagste hos „Wivel“, og saa rejste hun artigt hjem.

Nogle Maaneder senere fik jeg en kort Meddelelse fra hende om, at hun var blevet gift igen! Og senere intet!

Forhaabentlig smiler mit Billede stadig til hende. —

Den næste Historie er til Gengæld ikke slet saa idyllisk.

ET FORNEMT BRYLLUP

Dette er en Bryllupshistorie, som udspillede i mere fornemme Kredse.

Den Gang var jeg endnu kun Reservelæge paa Kommunehospitalet og saa temmelig nygift. Jeg blev gennem en fælles Bekendt kaldt til en yngre svensk Adelsdame, som var bleven Enke kort i Forvejen af den sørgelige Grund, at hendes sydsvenske Herre- og Ægtemand havde berøvet sig Livet. Derfor var hun flyttet herover for at være paa længere Afstand af Begivenhederne. Intet Under altsaa, at den unge, ualmindelig smukke Enke modtog mig dybt nedbøjet; og 2 Gange om Ugen tilbragte jeg nu i de følgende Maaneder nogle Aftentimer ude i hendes Bolig paa Strandvejen med trøsterig og — ja, det syntes jeg da selv den Gang, — sjælfuld Tale. Sceneriet var altid et lille Rokokko Kabinet, kun dunkelt oplyst af en rød Ampel, og altid var den kvindelige Hovedperson iført en yderst stilfuld og flatterende Sørgedragt.

I Begyndelsen var vore Samtaler forstaaeligt nok oftest taarevædede, men efterhaanden som Humøret klarede mere og mere op, blev de livligere og fortroligere, og jeg tilstaa, at jeg allerede da i min endnu kun spirende Hang til Selvbeundring sagde til mig selv: „Daniel, Du bliver sikkert en stor Nervalæge, siden Du ved din sjælelige Indflydelse har været i Stand til at trøste og genoprejse denne dog saa dybt nedbøjede og saa højfornemme Dame.“

Min Selvtillid fik imidlertid pludselig en fæl Dukkert, da Damen en Aftenstund i en lys og glad Stemning uden Forberedelse fortalte mig, at hun nu følte sig som genfødt paany, og at det, der var Skyld heri, var — ja, jeg lavede

mig jo til for under passende Beskedenheds Form at tage imod den Tak, som jeg forventede nu maatte komme, — at hun var bleven — forlovet, og det med sin allerbedste Venindes Mand, der ogsaa var Svensker, men havde sin Virksomhed her i Landet. Det var jo unægtelig en flad Lussing til min Forfængelighed, og jeg maatte jo altsaa, hvor nødigt jeg end vilde, tilstaa overfor mig selv, at det saaledes ikke var mig, men den ubekendte — forøvrigt en billedskøn yngre Herre — som havde været Hjælperen i Nøden. Desværre skulde han nu først skilles fra sin egen Kone for at kunne blive gift med Madame, og i den Anledning mødte Parret store Vanskeligheder.

Da derfor Bryllupsdagen omsider efter Separationstidens Udløb oprandt, og Bryllupsfesten fandt Sted i den af Bruden beboede Villa, var kun fjernere og lidet betydende, overvejende svenske Slægtninge til Stede ved den store Bryllupsmiddag. Men ogsaa jeg var med dér, for jeg skulde optræde som Repræsentant og Garant for Brudens danske Venner.

Jeg mener endnu den Dag i Dag, at det er et af de mærkeligste Festmaaltider, jeg har været med til.

Det begyndte straks med en højst besynderlig Episode. En ældre og ugift svensk Grevinde rejste sig nemlig, lige som vi havde sat os til Bords, og, endnu inden der var budt Velkommen, sprang hun op paa en Stol og udbragte i rimede Vendinger en Skaal for — Jesus!! Hvorefter hun i samme Øjeblik med Udbrudet: „Aah, Herre Jøsses!“ faldt bevidstløs ned paa Gulvet. Hun, der holdt meget af et lille Bæger, havde, oplystes det, allerede paa dette Tidspunkt drukket sig fra Sans og Samling, noget Slægtningene øjen-

synligt var kendt med. Thi man faldt hurtigt til Ro efter hendes Fjernelse.

Til en Begyndelse var Stemningen alligevel noget trykket trods flere officielle Taler, hvoraf jeg særlig mindes én, der ogsaa var højst besynderlig. En Onkel til Brudgommen ønskede ham til Lykke med, „at han havde skudt Papegøjen, for Papegøjen var en rig, en broget, en smuk og en kongelig Fugl! Leve Bruden!“ Efter dette syntes jeg, at Venskabet paabød mig at komme min Klientinde, Bruden, til Hjælp, og det kunde jeg formentlig bedst gøre ved at udfolde min charmerende Veltalenhed. Som tænkt, saaledes ogsaa gjort. Men næppe var jeg forstummet, og mens jeg endnu stod oprejst og indsugede „Bifaldets Larm“, føler jeg pludselig to Arme om min Hals og en Mund, som smaskkysser min venstre Kind, og endelig opfanger jeg en Stemme, som hvisper ind i mit venstre Øre paa skøntklingende Svensk:

„Men det är ju ett drama. Skriv ner det, kära, och jag antar det genast.“

Overvældet og betaget saa jeg mig om efter Indehaveren af saa meget Syltetøj, men ak — jeg saa ikke som forventet ind i et Par daarende Kvindeøjne, men i en den Gang bekendt, meget romantisk svensk Teaterdirektørs spidsskæggede Apostelansigt! Han var blevet saa greben af min Tales dramatiske Skildring af Brudeparrets Kamp for Lykken, at han maatte give sine Følelser Luft paa den skildrede Maade.

Dermed var Festprogrammet dog ikke udtømt for mit Vedkommende.

Efter at Festmaaltidet omsider var til Ende, kom Bruden

nemlig vaklende hen til mig, tog mig hastigt til Side og hviskede med sin fornemt snøvlende Stemme:

„Åh, doktor, Ni måste hjälpa mig, för jag är så full, att jag inte kan stå rakt på benen, och det hela snurrar runt för mig. Hjälp mig, doktor, hjälp mig!“

Og hun hikkede saa kraftigt, at Diagnosen desværre var uomtvistelig: hun var uhjælpelig fuld, plakatfuld. Hvad skulde jeg dog nu stille op med hende? Skandalen var jo truende nær. Huskendt som jeg heldigvis var, tog jeg hende resolut ved Armen og sagde profetisk:

„Følg mig, og jeg skal hjælpe Dem.“

Og jeg førte hende ud og op og ind i det ægteskabelige Sovegemak. Der afførte jeg hende hendes Brudedragt, unægtelig med stort Besvær og næppe uden Brist, da hun var lige ved at sove ind, og jeg var uvant med en Kammerfrøkens Rolle. Omsider fik jeg hende dog lagt i Seng. Men jeg tilstaar ærligt, at sjældent i mit Liv har jeg haft en saadan Angstfølelse og Hjertebanken som under denne Afklædningsscene. For hvad vilde hendes Mand eller Kammerpigens vel have troet, om de havde overrasket os heroppe? Næppe den sande Grund. Naa, der kom imidlertid ikke nogen. Damen faldt straks i Søvn, og saavidt jeg véd, havde hun aldrig senere nogen Erindring om, hvad der var foregaaet med hende efter Middagen.

Mine Oplevelser var alligevel endnu ikke til Ende, for da jeg nu sneg mig ned i Villaens Forhave, stødte jeg paa Brudgommen, som ligeledes var meget stærkt alkoholpaa-virket og gik og kaldte ustandselig paa sin Brud.

„Var är Anna, var kan då Anna vara?“

Nu kneb den. Men saa fik jeg det geniale Indfald, hen-

tet fra „En Skærsommernatsdrøm“, at spille Puk. Jeg hviskede til ham:

„Hun er i Baghaven.“

Straks vaklede han om i Baghaven og gav sig til paany at kalde paa hende, men saa var jeg igen ved hans Side og hviskede:

„Nu er hun gaaet hen i Forhaven.“

Og paa denne Maade holdt jeg den virkelig gaaende, uden at han, der jævnligt tog sig et lille Bæger undervejs, nogen Sinde opdagede, at Anna overhovedet ikke var der.

Ægteskabet blev forøvrigt meget uroligt, men det holdt, muligvis fordi begge Ægtefæller allerede gik bort i en yngre Alder som Følge af en Svampeforgiftning.

Historien, der nu følger, er præget af Ungdom og megen Romantik.

NAAR EN 80-AARIG FLAMMER

Det mest betagende ved denne Historie er imidlertid, at Heltinden i Begivenhederne er en næsten 80-aarig Dame, 79 for at være fuldstændig korrekt, og samme Dame var endnu saa ungdommelig, at hun med Djævelens Vold og Magt ønskede at gifte sig med en ikkun 23-aarig Unger-svend. Hun var den fri Indehaverske af en Kapital paa en halv Million Kroner, og han var Kelner paa en Storrestaurant og Indehaver af Ungdom, net Ydre, belevent Væsen og umaadelig Frækhed. Det ujævndrende Par havde gjort hinandens Bekendtskab i det paagældende Etablissement, thi den ukueligt livslystne Dame tilbragte alle sine Aftener dér, ved det selvsamme Stambord, altid alene og iført Tidens mest moderne Kostymer og Hatte.

De nærmere Omstændigheder er forøvrigt følgende:

En Dag kommer en ældre svensk Herre og Dame op til mig og beder mig hjælpe dem med at forhindre deres 79^{årige} Moder i at gifte sig med en nogle og tyveaarig Ungersvend. De havde, som rimeligt var, ikke synderlig Tilid til, at det udelukkende og alene var Kærlighed, som var hans Ledemotiv. Skønt de ganske vist selv maatte indrømme, at Moderen var endog ualmindelig livsglad og velkonserveret, vilde de dog gerne af Hensyn til Formuen have hende umyndiggjort, for derved at faa Magt til at hindre den Katastrofe, som unægtelig truede.

Hun var først blevet Enke for godt 3 Aar siden, men ikke desto mindre havde hun allerede præsteret det Livsstykke at have giftet sig igen med en halvgammel svensk „Kaptajn“. Ham havde hun dog hurtigt maattet give Løbespas, endog med en Anvisning paa 50,000 Kroner, fordi det — desværre først efter Brylluppet — oplystes, at han havde siddet i Tugthuset kort i Forvejen. Trods dette Uheld syntes hun dog ikke endnu at være bleven mæt af Ægteskabet, for nu vilde hun altsaa til det igen og det for ramme Alvor. Det var vel nok en underlig Opgave at faa stillet til Løsning. Hvad var der hér at gøre? Havde man Ret til at gribe ind? Kunde man kalde en saa livsmunter Dame for sindssyg?

Det var en yndig Sommermorgen, at vi tre Sammensvorne drog over Sundet for sammen med en svensk Advokat at gemme os i Fruens Villahave, der laa i Byens nærmeste Omegn. Vi lagde os i Skjul hver bag sin Busk for at være parat til at overraske hende, naar hun om føje Stund vilde komme til Syne for at opslaa sine Verandadøre. Det var

nemlig umuligt for os at komme ind i Huset paa regulær Vis, da Tjenestefolkene havde strenge Ordre til aldrig at indlade nogen uden forudgaaende Melding.

Naa, vi kom ikke til at vente ret længe. Fra vore Skjul ser vi Dørene flyve op, og en høj, rankkrygget, turbanprydet og papillottesmykket Dame kommer til Syne i Verandadøren, øjensynligt for at bringe den livgivende Sol sin frydefulde Morgenhyldest. Vi styrter alle fire straks ligesom paa Kommando frem til Angreb, og den statelige Frue, der bevarer Kontenancen trods OVERRASKELSEN og OVERRUMPLINGEN, tiltræder hurtigst muligt et Tilbagetog. Hun er dog ikke saa hurtig som vi, saa vi naar at slippe med hende ind i Havestuen.

Samtalen, der derefter udspandt sig mellem Moder og Søn, antog hurtigt en meget personlig og derfor for mig meget pinlig Karakter, men af de to var den gamle Frue sandelig den, der bedst evnede at bevare sin Ro og Selvbeherskelse, trods det at det forlorne Tandsæt stadig truede med at forlade sit naturlige Gemme. Tilsidst udslynger Sønnen saa denne, tør man vel nok sige, lidt usønlige Sætning:

„Du ligger jo i med ham, siges der.“

Fy, fy, tænker jeg, det var ikke pænt sagt.

Men Moderen riposterer straks med smuk Selvbeherskelse denne langt værdigere og tilintetgørende Replik:

„Har Du ligget imellem?“

Ovenpaa denne pulveriserende Salve synes jeg, at jeg ligesom er tilovers. Noget slukøret tiltræder vi umiddelbart efter Tilbagetøget for at raadslaa videre paa Advokatens Kontor. Her gjorde jeg saa gældende, at jeg efter

det passerede ikke mente mig berettiget til at paatrykke Moderen Sindssygestemplet, men paa den anden Side var jeg jo ganske klar over, at det dog nu engang ikke var helt almindelig Skik og Brug under vore Breddegrader, at 80-aarige Damer giftede sig med 23-aarige Mænd. Derfor mente jeg, at Opgaven maatte blive at søge at bremse hendes frie Raadighed over Formuen. Dette gav jeg saa Udtryk for i min Erklæring, og denne Erklæring førte heldigvis netop til den ideellest mulige Løsning af det intrikate Problem og netop den Løsning, som jeg havde tilsigtet. Thi da den gamle Frue fik Erklæringen i Hænde, blev hun bange for en Proces og en eventuel Umyndiggørelse og gik derfor forholdsvis beredvillig ind paa dette Kompromis: Pengene sættes fast, mod at Ejerinden beholder sin personlige Frihed og fuld Raadighed over Renterne.

Den giftelystne Frue havde dog næppe tænkt sig, at denne Løsning skulde faa de skæbnesvangre Følger, den fik, men ganske vist netop dem, som vi andre havde sat vor Forhaabning til. Tilbederen renoncerede nemlig paa den ham tiltænkte Ærespost som Ægteherre nu, da Frue og Formue maatte skilles. Den forsmaaede Frue, som beholdt sin personlige Frihed, var da heller ikke sen til at gøre Brug deraf, for kort Tid efter giftede hun sig al ligevel, og denne Gang heldigvis med en betydelig ældre og vel derfor mere solid Kavalier, som var mere end tilfreds bare med Rentenydelsen. Dette Ægteskab forløb fuldt ud harmonisk, og saa livskraftig var Fruen, at hun opnaaede at blive Enke endnu engang, inden hun trak sig tilbage for bestandig i sit 89. Aar.

WENN JEMAND EINE REISE TUT.

Naar jeg har Lyst til at tale om nogle Besøg i det hyggelige, hjemlige München med dets smilende Udseende og særdeles gæstevenlige Befolkning, er det ikke for at udtale mig om Byens mange Seværdigheder eller turistmæssige Tillokkelser. Men jeg bevarer i Erindringen Oplevelser, der vel i og for sig kan forekomme mange noget ubetydelige, men som paa den anden Side dog næppe er helt almindelige.

DANIEL BLIVER HELT

Denne Hændelse ligger godt 25 Aar tilbage. En af mine Venner opholdt sig om Efteraaret for sine Studiers Skyld i München.

Pludselig en Dag daler en lakonisk Befaling ned til mig: „Keder mig, kom straks.“ En Ven i Nød! Selvfølgelig ile til Hjælp! Jeg rejste omgaaende, og vi var saa sammen dernede en Uges Tid.

En smuk, lun Efteraarsdag slentrer vi i fortrolig Samtale rundt i den skønne, vidtstrakte Park „Englischer Garten“. Pludseligt lyder skingrende, angstfyldte Kvindeskrig. De synes at komme fra en nærliggende Allé. Vi styrter henseynsløst gennem Plæner og Buske og bogstaveligt snubler

over to Damer, der flygtende og skrigende søger at unddrage sig to tykke Studenters nærgaaende Tilnærmelser. Ved Synet af os to — hvoraf jeg i det mindste kunde gøre Indtryk af en tysk Professor med Bulehatten og det verdenskendte Flagreslips — med dragne Stokke, standser

Kvartetten brat, men de to Herrer, der gjorde Indtryk af at omkring og bandende forsvinde ned ad en Sideallé, og de to vidskræmte Damer for at samle sig og falde til Ro. To særdeles nydelige, elegant klædte Damer, vel omkring Midten af Tyverne eller lidt derover. Taksigelser regnede ned over os to Helte, af hvilke jeg i hvert Fald var ærlig henrykt over, at Fjenden saa hastigt havde taget Flugten, for jeg er nu engang ingen Krieger og har aldrig holdt af legemlig Molest.

Gensidig Præsentation. To danske Professorer. To Søstre og mærkeligt nok Professordøtre, ovenikøbet Døtre af

en bekendt Nerveprofessor, hos hvem jeg havde studeret i Ungdommens Dage, medens han virkede ved Universitetet i Heidelberg. Ja, var det ikke i og for sig ganske mærkeligt? Vi følte os som Følge heraf straks saa at sige i Familie med hinanden, og vi blev enige om, at vi i det nærliggende Parkkonditori skulde drikke en Fredsté. Det blev saa svært at bryde op, at Damerne tilsidst foreslog et nyt Aftenmøde i „Hofbrau“, hvor saa Lærer og Elever skulde genfinde hinanden.

Det blev en Aften! Min gamle Lærer mindedes vort Samarbejde med Glæde, han var en gemytlig og meddelssom Herre. Men — Døtrene drog os unægtelig stærkest, og vi to Danske havde jo endnu Helteglorien om vore Hoveder, saa vi kunde slet ikke undlade at gøre Indtryk. Hertil kom som en yderligere Tiltrækning, at min Ven var en højst indtagende Ungkarl. Aah, saa svært havde vi ved at sige hverandre Farvel, at vi, der skulde være rejst den næste Dag, lod os lokke til at komme og spise Afskedsmiddag hos vore nye Veninder. Det blev sandelig ingen højtidelig Professormiddag, men en glad Femkant, der yderligere opflammedes af en liflig mousserende rød „Assmannshäuser“. Efter Bordet læste Professoren højt for os, den ene Datter sang Heine, og den anden sprang op paa et Bord og deklamerede hele Schillers „Die Glocke“ udenad. Tilsidst en næsten uendelig Afskedstagen og — aldrig senere Gensyn. Det tunge Farvel havde imidlertid faaet sin dybere Begrundelse. Thi mit Kald som Sjæledoktor havde atter ført mig ind i et Menneskehjertes Fortrolighed og lod det falde i min Lod uventet at komme

til at yde en ulykkelig Kvinde en virkelig og rent personlig Hjælp.

Den ene af Døtrene havde naturligt nok sluttet sig stærkere til min indtagende Ungkarleven, ja, saa stærkt, at jeg for hendes Hjertefreds Skyld følte det næsten som en bydende Pligt at bortføre ham, mens endnu Tid var.

Den anden derimod havde bæret *mig* med sit særlige Venskab, og hun havde sluttelig betroet mig, at der var en ung Mand, som hun elskede, og med hvem hun havde faaet et Barn, en lille nu 3 Aars Pige. Men denne var sat i Pleje, fordi hendes strengt „sittliche“ Fader ikke havde villet høre Tale om Ægteskab. Og hvorfor? Fordi „han“ ikke var Student og ikke heller tilstrækkeligt bemidlet. Om jeg nu ikke kunde forsøge at blødgøre det haarde Faders sind, for hun havde lagt Mærke til, at jeg havde hendes Faders Øre og Sympati?

Det var jo ikke lutter Morskab at skulle i Gang med sin fordums Lærer, nu en Verdensberømt, om dette, men jeg paaberaabte mig diplomatisk et lignende Tilfælde, som han i sin Tid havde demonstreret for os, fordi den stakkels unge Moder var endt med at blive sindssyg. Til hans Pris maa jeg sige, at han øjensynlig rent artistisk nød min diplomatiske Fremgangsmaade, og omsider indvilgede han saa ogsaa i, at de to Unge maatte faa hinanden, og at Barnet saaledes fik rigtige Forældre. Og dette var nu for mig det allervigtigste.

For anden Gang havde Helteglorien lagt sig om mit Hoved, men denne Gang bar jeg den — syntes jeg selv — med mere berettiget Stolthed.

GAR ZU VIEL IST UNGESUND

Under et langt senere Besøg i München — det var i 1920, altsaa kun kort efter Fredsslutningen — havde jeg ikke tænkt mig at skulle opleve noget i det Døgn, der var os beskaaret. Lukulliske Nydelser kunde man i hvert Fald ikke vente sig. Om Morgenen havde vi saaledes foræret Hotelstuepigen Resten af vort hjemmefra medbragte Daaresesmør, der var saa harskt, at vi ikke selv kunde taale bare Lugten; men den paa Grund af Forholdene lidet forvænte „Fraülein“ sagde ikke blot Tak for Gaven, men fik Taarer i Øjnene og kyskede os paa Haanden af Taknemmelighed og glad Förventning om en uvant Nydelse.

Men ogsaa denne Gang bragte en Spadseretur i „Englischer Garten“ mig en lille ejendommelig Oplevelse.

Medens mine Rejsefæller og jeg drev rundt og søgte Afsvaling i Havens skyggefulde Alléer, — det var en hed Augustdag — naaede vi uventet op til et højtliggende Udsigtstempel. Heroppe blev det dog ikke Udsigten, men en ganske ung Dame, der fangede min Opmærksomhed, og det ikke paa Grund af hendes Ungdom saa lidt som paa Grund af hendes ubestridelige Nydelighed, men fordi hun, i Templets Skygge, sad paa en Stentrappe og formelig slugte en — *engelsk* Tauchnitz-Roman! Saa kort efter Krigen! En ung tysk Dame med en engelsk Roman! Det forbløffede mig, og jeg kunde derfor ikke dy mig for at gaa hen til hende og indlede en Samtale om Fænomenet.

Hun tog særdeles venligt imod disse mine Udtalelser og svarede ganske ubefangen:

„Warum doch nicht? Ich lese so gern englische Romanen.“

Og saa viste det sig endda under vor fortsatte, meget hyggelige Passiar, at hun var Datter af en højtstaaende tysk Officer, som havde mistet sin venstre Arm i Krigen, og at hun selv havde gjort Lazarettjeneste med. Mine kvindelige Rejsefæller og hun blev hurtigt rigtig gode Venner, og hun tog med Henrykkelse imod Indbydelsen til en Kop Eftermiddagsté i Parkkonditoriet. Den, der ikke har set samme unge Dame tage til sig af Bagværket, kan ikke rigtigt fatte, hvad forsulten Lækkersultenhed vil sige.

Forresten var det sært nok, at den Roman, hun læste i, var Oscar Wildes „Dorian Gray“. Da jeg gav mig til at drøfte selve Bogen med hende, tilstod hun imidlertid ærligt, at hun ikke kendte det bitterste til Forfatteren, og at det meste af Indholdet var hende ret uforstaaeligt. Hun var øjensynlig en Dame af et følsomt Gemyt, for hun blev saa bevæget ved at høre om Oscar Wildes sørgelige Skæbne, at hun ikke kunde holde Taarerne tilbage. Og af hendes Skildringer fra Lazarettet forstod vi dog, at hun havde gennemlevet adskilligt sørgeligt.

Før vi omsider skiltes, gik jeg ind hos en Boghandler og forærede hende nogle flere engelske Romaner. Hun var saa venlig senere hen at skrive et langt Brev til mig om sine Indtryk af disse Bøger. Et halvt Aars Tid senere fik jeg saa det andet og desværre ogsaa det sidste Brev fra hende; heri udlod hun sig med, at Romanernes Verden nu maatte lukkes i for bestandig. Virkeligheden kaldte, hun var bleven forlovet! Og hun tilføjede spøgefuldt, om jeg ikke kunde tænke mig at skrive Slutkapitlet i vor Fællesroman ved at komme med til Brylluppet og — holde Tale

paa Engelsk! Dog — „gar zu viel ist ungesund!“ Jeg blev borte paa Dansk. —

ALT HEIDELBERG

29 Aar gammel drog jeg ud paa en større Studierejse som nybagt Doctor medicinae, og Vejen gik ogsaa over *Heidelberg*. I denne venlige og maleriske gamle Universitetsby slog jeg mig ned et Par Efteraarsmaaneder for at studere mit Fremtidsspeciale. Jeg kom lige fra det vældige London, og Overgangen var næsten overvældende. Jeg fandt mig straks til Rette i de provinsielle Forhold og fik snart en ikke saa helt lille Kres af Venner blandt de tyske Kammerater ved Universitetskliniken i Psykiatri, hvor jeg dagligt færdedes, og hvor jeg paa Grund af min fornemme Titel „Privatdocent“ behandlede som en skattet Gæst.

Hvor var det dejligt at være ung, at være inde paa Vejen, der skulde føre til Ungdomsdrømmenes høje Maal, at føle sine Kræfter vokse, sine Kundskaber udvides, kort sagt at kvalificere sig til at blive Reservelæge paa Kom-munehospitalets 6. Afdeling, Reservelæge hos Professor *Knud Pontoppidan*. Hans blotte Navn aabnede Døre og Hjerter for mig, Assistenterne optog mig i Kresen som sidestillet Medarbejder, og alle flokkedes vi om den berømte Klinikleder og Professor som en snæver Familiekres om den elskede og beundrede Familiefader.

Jeg var saa heldig at dumpe ned i et ægte tysk Studenterhotel. Værten var oprindeligt tysk Kelner, og det prægede ham ganske. Han var opmærksom, fidél, havde et Øje paa hver Finger, vaagede strengt over, at alle Under-

givne sled i det og anspændte deres Kræfter til det yderste, og han var økonomisk — sparsommelig indtil Smaalighed. Han stillede ogsaa store Krav til sin unge Kone. Hun var et Par og Tyve Aar — han 8 Aar ældre, nærmest jævnaldrende med mig selv —, og de havde kun været gift et halvt Aars Tid, men hun havde allerede, som hun senere betroede mig, faaet det Indtryk, at Ægteskabet var Pligt og Pligt og lutter Pligt. Hun maatte hænge i fra Morgen til sen Aften, saa der blev ikke megen Tid til Ømhed og Lyrik. Og saa var hun dog saa nydelig med sine æblerøde og æblerunde Kinder, sit lyse, langflettede Gretchenhaar, sine lystige, blaa Øjne og sit landlige Præg. For hun var Datter af en Storbonde i Nærheden. Naturligvis blev hun og jeg hurtigt gode Venner, og hun behandlede mig som et kært lille Plejebarn. Jeg blev rædsomt forkælet af dem begge, og Manden der ellers ikke tillod Studenterne at spørge med Fruen, havde til den Grad Tillid til mig, at jeg fik Lov til at tage hende med ud til Dans en Gang imellem. Og det kan nok være, vi nød vor Frihed, i Reglen dog sammen med mine jævnaldrende Kammerater og deres smaa Veninder. Vi valsede, svang Bægrene, sang i Kor og — var jo forelskede.

Foruden at være Hotel var Stedet ogsaa Restauration for Studenterne, som indtog deres Hovedmaaltider her. Der var daglig over 100 Studenter af alle Aldre. Menuen var ikke stærkt varieret, for den bestod evig og altid af de samme 3 Retter: Suppe, (der havde en behagelig Afsmag af Vand), Kød (der var sort og hårdt), og Melspise (der var fast og klæg). Hertil Øl efter Behag. Vi nød dog vort Maaltid med den sunde Appetits kritikløse Glæde. Mot-

toet var: „Billig und gut“, men Livets Virkelighed omformede det til: „Billig aber nicht gut“. Heldigvis var der intet at sige paa Kvantiteterne!

Under Maaltiderne var der altid høj Stemning, og alle deltog med Iver i et vældigt Bombardement med Brødkugler. Det hændte jo ogsaa, at nogle kom i Totterne paa hinanden, og næste Dag viste de sig saa med større eller mindre Forbindinger efter „Duellen“. Men det blev man snart saa vant til, at man næppe ænsede det.

Som et særligt Bevis paa Ægteparrets Bevaagenhed blev jeg nu og da inviteret med paa Week-end hos Fruens Fæder. Det var en storartet Mand, en virkelig Personlighed. Vel var han kun Bonden slet og ret i sin hele Færden, men han var ualmindelig intelligent og stærkt interesseret baade agrarisk og politisk. Hans Kendskab til dansk Landbrug var imponerende, og jeg maatte en Gang give ham en stormende Omfavnelse, da han kom med den Udtalelse, at Tysklands Behandling af de danske Nordslesviger aldrig kunde have været bedre, om Hensigten dermed var at holde Danskheden oppe.

Der var kun eet, som generede mig ved disse Besøg, og det var Sengens Korthed. Jeg maatte nøjes med at sove skiftevis med den øverste og nederste Halvdel ad Gangen.

Ret ofte bød vor Professor, der var gift med en Amerikanerinde, en tidligere Klientinde, paa Middag i sit Hjem. Gæsterne var, foruden mig, hans Assistenters, 4 eller 5 i Tal, kun mandlige Assistenters, kvindelige kendtes overhovedet ikke. Jeg blev altid placeret ved Fruens Side, fordi jeg talte saa godt Engelsk, men det var Professoren, som var den alt dominerende og den, som gav Tonen an.

Vi havde at møde Kl. 2 præcis og fik aldrig andet end 2 Retter Mad og Dessert samt Øl. Samtalen var altid almindelig, alle deltog i den, og Professoren var ved saadanne Lejligheder Studenterkammeraten. Efter Bordet samlede han os i sit Studereværelse, hvis Vægge fra Gulv til Loft var dækket af Bøger, og som oftest læste han saa højt om et eller andet aktuelt Nerveemne. Paa Slaget 4 kom Professorværdigheden over ham, og han bød Farvel med de selv samme Ord hver eneste Gang: „Meine Herren, jetzt geht's ins Kolleg.“ Og saa maatte vi nok saa discipelartigt gaa til Forelæsning.

Jeg kom meget hurtig paa en gemytlig, kammeratlig Fod med Assistenterne. Skønt jeg i Sammenligning med dem var en uvidende Grønskolling, imponerede jeg dem dog ved min større Menneskekundskab og Indforstaaelsesevne. For dem var Studier i Bøger og Laboratorier mere betydningsfulde end Studiet i den levende Mark. Trods al Gemytlighed var de allesammen Alvorsmænd, der kun havde Karriéren for Øje. De blev da ogsaa allesammen Professorer, Overlæger eller Anstaltsdirektører senere hen i Livet. Med Undtagelse af én.

Han var den lærdeste af dem alle, et fuldstændigt levende Leksikon, mere vidende end selve Professoren. Men han kunde ikke udnytte sin Alviden til litterær Produktion. Og derfor saa de alle, skønt de bestandigt tyede til hans Viden, alligevel ned paa ham. Han følte sig efterhaanden fuldstændig isoleret, trak sig ind i sig selv, blev Melankoliker, ja, følte sig tilsidst som en Paria. Den eneste, han følte Trøst og Glæde ved at tale med, var mig, fordi jeg slet ikke vovede at tale Videnskab med ham, men

tog let og legende paa Tilværelsen. Kort før min Afrejse tog han selv ud paa den evige Rejse, — han skød sig.

Forinden afsendte han et lille Brev til mig, hvori han takkede mig for de venlige Solstreff, jeg havde kastet ind i hans triste Tilværelse. Uvidenhed kan altsaa ogsaa have sin Charme!

Vore Aftener tilbragte vi ofte i Vin- og Ølstuen „*Zum Perkeo*“, der i sin Kælder gemte Verdens største Vinfad. „*Perkeo*“ var Skytspatronen, som tronedede udenfor over Indgangsdøren i Skikkelse af en lille Mand med Baret, langskødet Frakke, et Rhinskvinsglas i venstre Haand og over højre Skulder et Skærf, der nedad til venstre bar en Nøgle. Aften efter Aften var det en evig Kilde til Moro for mine tyske Kolleger at lette Laaget paa mit Ølkruis, for at se, hvor langt jeg var naaet. De kunde ikke forstaa, at jeg aldrig nogen Aften naaede at tørlægge Bunden, de, som drak Seidel efter Seidel uden at holde Tælling. Naar turligvis drillede de mig for min Afholdenhed, men — naar man nu engang er født Antispirituist! Og jeg var alligevel snarest den livligste, for de andre blev tidligt øldorske eller let berusede.

Jeg fik mig heldigvis en Beskytterinde i Opvartningspigen *Clärchen*, en lille, god, uendelig blid, yngre *Fräulein*, der behandlede mig som en lille Klodshans mellem onde Trolde. „*Doktor Däne*“ kaldte hun mig, og jeg sagde altid til Tak: „*Clärchen klärt alles.*“

Hun smilede altid til mig, naar hun strøg forbi, eller hun gav mig et lille opmuntrende Klap paa Kinden, og naar hun var i særligt godt Humør, faldt der ogsaa nu og da

et lille Strejfkys paa Øret af til mig. Hun græd bitre Taarer, da jeg omsider maatte sige mit sidste Farvel til hende, og gav mig sit Fotografi som Kelnerin til Erindring. Det bar Paaskriften: „Du allein hast mein Herz berührt.“ Hun lovede at invitere mig med til sit Bryllup, men — Indbydelsen kom aldrig.

Da „Alt Heidelberg“ i længst svundne Dage gjorde Furore paa Folketeatret med Frk. Abrahams, nu Fru Aggerholm, som den unge Opvartningspige, var jeg derhenne med en Del yngre og ældre kvindelige Slægtninge. Og saa sad jeg og levede mig til den Grad ind i Situationen, at jeg ganske glemte, hvor jeg var, og pludselig, midt i en Samtale paa Scenen, udbryder jeg ganske højt:

„Ja, min héd nu Clärchen.“

Kraftig Hyssen rundt om mig bragte mig dog hurtigt til Besindelse, men jeg fik jo ikke Lov at dø i Synden, da Mellemakten kom.

FRAULEIN SÖRENSEN AUS KOPENHAGEN

Under mit Ophold i Heidelberg spadserede jeg naturligvis oftere rundt i Slotsanlægene. Engang slog jeg mig ned paa en Bænk, hvorpaa der alt sad 2 unge Piger, der var saa optaget af Læsningen i en og samme Roman, at de end ikke skænkede mig et Blik. Jeg trængte imidlertid til en lille Passiar, og uden nærmere Indledning henkastede jeg derfor:

„Kriegen sie einander?“

Begge saa forbløffet hen paa den frække Spørger, men da de stirrede ind i et venligt, kønt, smuktskægget Kunst-

neraasyn, besindede de sig snarligt, og den ældste — de viste sig senere begge at være i Begyndelsen af Tyverne — sagde med dybsindig, alvorlig Mine:

„Sie fragen zu viel, mein Herr. Vorläufig wissen wir nur, dass sie ihn liebt!“

„Aber er?“

„Davon wissen wir noch nichts.“

Efter dette var det ikke vanskeligt at holde Samtalen ved lige, og min fortroligt-kammeratlige Tone skaffede mig hurtigt Indblik i Damernes daglige Tilværelse. Begge var de Heidelbergerinder af det højere Borgerskab, Veninder, og begge Døtre af stedlige Embedsmænd. Begge var de livlige og opvakte og nydeligt klædte. Da de nu fik at vide, at jeg var en dansk Læge, som boede paa Stedet for mine Studiers Skyld, blev den ene af dem helt sprælsk af Glæde, for hun holdt saa meget af de Danske! Om hun da kendte nogen? Om hun gjorde! Ih jo, hun havde boet i en Pension i Dresden sammen med en jævnaldrende ung dansk Dame, og de var blevet saa gode Veninder. Hvad hed hun da? „Fräulein Anna Sörensens aus Kopenhagen.“ Om jeg ikke kendte hende? „Gewiss, sie ist doch meine beste Freundin!“ „Ach wie herrlich! So sind wir ja fast mit einander verwandt.“ Ja, jeg foreslog straks, at vi skulde være Kusine og Fætter! Det vandt i den Grad Tilslutning, at Fräul. Sörensens Veninde nu opfordrede mig til at komme op og hilse paa „meinen neuen Onkel“!

Det lod jeg mig som ensom Yngling i den fremmede By ikke sige to Gange. Allerede næste Dag meldte jeg mig paa Eftermiddagsvisit, og jeg kunde virkelig ikke klage over Modtagelsen. Jeg følte mig straks som hjemme — naa,

det har jeg nu let ved — som skattet Medlem af Familien, og jeg kom der jævnlgt senere hen, baade naar Familien var alene, og naar der var Selskab. Selv den noget stive, bureaukratiske „Onkel“ blev helt skæmtefuld under min Indflydelse, ja han var endog saa venlig at slaa paa Ønskeligheden af en tysk-dansk Alliance — mellem hvem behøver jeg ikke at uddybe. Men med diplomatisk Snilde undgik jeg dog Traktatunderskrivelse.

Da det sidste Farvel skulde siges, afslørede jeg mit lille kaade Indfald med Fräulein Sørensen, og man morede sig lige saa kosteligt derover som jeg selv.

BOLIVIANERINDEN

I mit Hotel boede der ogsaa andre end Studenter. Blandt de Bekendtskaber, jeg gjorde i Tidens Løb, mindes jeg ganske særligt eet, fordi det drejede sig om et højst mærkeligt Par, der var paa Bryllupsrejse.

Han var uforfalsket Italiener af den rigtige Operette-type! Han var daarende skøn med sine sorte Lokker, sine dybtbrune, fløjlsbløde, hede Øjne, med sin fyldige, men smukt tegnede Mund og sit altid smilende Minespil.

„Zum Küssen,“ sagde den ene af Hotellets Stuepiger til mig, naar jeg drillede hende med ham.

„Zum Fressen,“ sagde den anden Hotelstuepige, der havde svært ved at holde Øjnene fra ham.

Hun var Bolivianerinde. Hun var ogsaa smuk med sin varme, brunlige Lød, sine blaasorte Fletninger, sine lidenskabelige, gnistrende, natsorte Øjne, sine yppige Former og lade Ynde.

Trods det, at Brylluppet havde staaet for ikkun fire Maaneder siden, var Forholdet mellem dem noget vulkansk, og de var begge meget glade ved at træffe et Menneske, som de kunde „tale ud med“. Der gik da heller ikke ret mange Timer, før jeg var begges Fortrolige og bedste Ven. Han var Rejsende eller Repræsentant, som det jo nu kaldes, og hans Forretninger førte ham saa at sige Jordkloden rundt. Saaledes var han ogsaa kommen til Bolivia, og dér traf han sin Livsledsagerinde. Hun var kun 21 Aar og Datter af en rig Forretningsmand. Efter 3 Dages Bekendtskab var de forelskede og forlovede, efter 3 Ugers Forløb var de rette Ægtefolk.

Allerede faa Dage efter Brylluppet var han paa det rene med, at han havde begaaet sit Livs største Daarskab, da deres Temperamenter var meget forskellige. Hun derimod var blevet mer og mer forelsket i ham og derfor mer og mer skinsyg, saa der daglig fandt kraftige Ordturninger Sted — paa lemlæstet Fransk, for hun kunde ikke Italiensk og han ikke Spansk. Hendes Skinsyge var nu ikke helt grundløs, for han var den fødte Don Juan, der straks kom i Kontakt med alle de Kvinder, han mødte, blot ved et Blik eller et Smil.

Vi havde da heller ikke kendt hinanden mere end et Par Dage, før Fredsmæglerens Rolle tilfaldt mig. En Eftermiddag kom hun ganske ude af sig selv styrtende ind til mig. Den arme Frue, der blot var gaaet ud for at gøre nogle Indkøb, var — tvungen af en Regnbyge — kommen noget tidligere hjem end ventet! Og hvad forefandt hun saa? Gemalen i en meget utvetydig tète á tète med den ene Hostelstuepige paa den ægteskabelige Fælleshvileplads!

Der skulde jo en meget overlegen Intelligens til at ordne denne Affære paa tilfredsstillende Maade, men det lykkedes, dels fordi Fruen nu engang elskede sin lunefulde Mage, dels fordi han med virkeligt Mesterskab spillede den forførte Uskyldighed, og dels fordi jeg var Indehaver af den overlegne Intelligens. Men — da Fruen allerede en Par Dage senere igen var saa uheldig at overraske Gemalen med den anden af Hotelstuepigerne, saa slog selv min Intelligens ikke længer til.

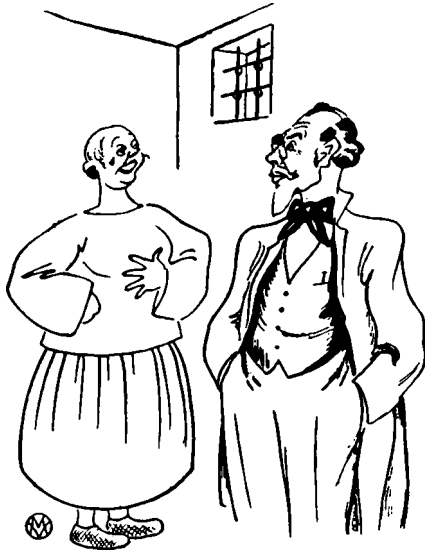
Hun og jeg enedes om, at hun, der stod fuldstændig ene, uden Slægt og Venner, i det fremmede Land, nu maatte se at komme tilbage til Bolivia igen, og jeg telegraferede saa til Papa om telegrafisk at anvise Rejsepenge. Italieneren vilde nemlig nok af med Konen, men ikke med Skillingerne, da han nu gik glip af sin Medgift. Havde jeg ikke passet paa, var Røveren ganske simpelt stukket af og havde overladt til mig at klare Ærterne. Han foreslog mig en Dag ganske utilsløret at overlade mig „Pantet fra Bolivia“ fuldstændig vederlagsfrit. Jeg nøjedes med at smile.

For at holde ham fast, til Sagen var i Orden, maatte jeg endda byde paa Afskedsmiddag. Stemningen var besynnerligt nok kaad, vi talte Kaudervælsk, det vil sige Italiensk, Spansk, Fransk og Dansk imellem hinanden. Han var klog nok til at fastholde, at han stadig elskede sin Kone men — — —! Og de to Hovedpersoner sad min Sandten og kurrede og kyssedes som to nygifte Turtelduer. Ja, den Italiener, han var vel nok en Himmelhund! De skiltes som gode Venner og under Taarer, da Telegrammet arriverede.

Inden Afrejsen sneg de sig hver for sig ind til mig for at

sige et sidste Farvel og Tak. *Han* straaledede af Henrykkelse over at have genvundet sin Frihed og var endda særdeles tilfreds med, at han i Fremtiden ikke kunde gifte sig, da den katolske Kirkes Baand jo var uløselige. Et flygtigt Kys paa hver af mine Kinder, og han var borte. *Hun* var derimod dybt ulykkelig, men skænkede mig sit Billede i Brude dragt til Tak for min Hjælp. Jeg var, udbrød hun i boliviansk Ekstase, det eneste uegennyttige Menneske, hun havde mødt i Livet. Maatte hun ogsaa faa mit Billede til Gengæld, saa at hun daglig kunde have „Jordens bedste Menneske“ for Øje? Det var da noget, jeg kunde forstaa, og hun fik selvfølgelig sit Ønske opfyldt. Et mindre flygtigt Kys paa hver af mine Kinder, og hun var borte.

Jeg forraadte ikke de to medskyldige Stuepiger!

»Jeg fik Lyst til selv at ordne hende«.

FRA HJEMLIGE STRANDE OG REJSER.

FRA KVINDEFÆNGSLET!

I 35 Aar var jeg ansat som Læge ved Statens Straffeanstalt for Kvinder, der havde til Huse i det nu nedrevne Fængsel paa Christianshavns Torv. Det var i Virkeligheden en Gerning, som jeg følte mig stærkt knyttet til, for som Lægen stod jeg friere i Optræden overfor de kvindelige Alumner end de øvrige Funktionærer og kunde derfor tit og mangen Gang bringe lidt Afveksling ind i Tilværelsen ved at tage Fangen ind paa det saakaldte Sygehus og dér skaffe hende en lidt mildere og mindre uniformeret Tilværelse, selv om Sygehuset var saare primitivt indrettet, og man kun kendte til Begrebet „Enestue“ i dettes mest

nøjsomme Form og Udstyrelse: Et smalt Rum med hvide kalkede Vægge, en Dør med Kikhul, et højtsiddende Gittervindue, en Seng (ja Seng dog, ikke Køje som ellers i Fængslet), et lille Bord, en almindelig Træstol, en lille Hylde og en Natpotte af Metal, samt et enkelt Gasblus. Aldrig gik jeg alene ind til Fangen, jeg havde altid min Sygeplejerske med for ikke at give Anledning til Sladder fra Fange til Fange, mange af dem var jo patologiske Løgnere og yndede at fortælle opdigtede Historier for at gøre sig interessante.

EN PATOLOGISK LØGNERSKE

Om en ung Fange hørte min Sygeplejerske gennem to af hinanden uafhængige Opsyn, at Fangen gik rundt og betroede baade til Opsyn og sine Medfanger som en stor Hemmelighed, at „Professoren“ jævnlig havde været hendes Gæst i en lille privat Kærlighedsrede „med lila Plysses Møbler“ ude paa Vesterbro, ja, at han var almindelig kendt blandt Vesterbros løse Fugle under Navnet „Bedstefar“. Da jeg nu fik dette at vide, og, hvad jeg næppe behøver at udvikle nærmere, da jeg — skønt dengang ganske vist bosat paa Vesterbro — havde en ualmindelig ren Samvittighed, tænkte jeg først paa at meddele Inspektøren Sagen og lade ham tildele hende en passende Revselse. Men saa fik jeg alligevel Lyst til selv at ordne hende for at undgaa større Staahej. Jeg lod hende kalde op til mig paa Sygehuset og foreholdt hende her hendes bevidst løgnagtige Udtalelser i strenge Ord. Hun bedyrede, at hun ikke kunde huske, at hun nogen Sinde havde sagt de paa-

staaede Udtalelser, aldrig. Det var det nedrigste Opspind af de onde Opsyn. Hun kunde aldrig tænke sig at tale ondt om Professoren, som altid var saa god imod hende. Jeg lyttede roligt til og sagde saa, ikke til hende, men til Sygeplejersken: „Dette er virkelig et yderst interessant Tilfælde af Sindssyge med Hukommelsestab. Til to af hinanden uafhængige Opsyn har hun bagtalt mig, og nu kan hun slet ikke huske noget derom. Det Tilfælde maa jeg studere nærmere. Læg hende ind paa Sygehuset med det samme, og læg hende i Sindssygecellen.“ — Og indlagt blev hun nu trods energisk Protest.

Naar jeg nu i de følgende Dage kom paa Stuegang, sagde jeg slet ikke noget om Sagen til Damen, men rystede blot paa Hovedet til Sygeplejersken. Endelig en Morgen lod jeg saa falde en Bemærkning om, at jeg vist blev nødt til at flytte Fangen bort til 6. Afdeling som uheldbredeilig sindssyg, da hun jo syntes at have mistet Hukommelsen for stedse. Da dette lille Skuespil nu havde gentaget sig et Par Gange, uden at hun havde faaet Lejlighed til selv at sige noget, gav hun sluttelig fortabt, indrømmede, at Historien var Løgn fra Ende til anden, bad mig ydmygt om Forladelse og erklærede grædende, at hun nu bagefter ikke kunde forstaa sin egen Nederdrægtighed, eftersom Professoren bogstavelig talt var det eneste Menneske, som nogen Sinde havde været god mod hende! —

»Den lange Skraa«.

DEN LANGE SKRAA

Det var ikke altid saa helt nemt at vide, hvad man skulde stille op med saadanne Fanger, som opførte sig ganske uvornt, men som man dog ikke syntes, man kunde stemple som egentlig sindssyge, og som man derfor ikke kunde flytte til et Sindssygehospital (6. Afdeling eller St. Hans Hospital). De gennemgik gerne en Række disciplinære Straffe, førend de endelig blev henvist til Lægen, og jeg, ja, jeg vidste naturligvis intet bedre end at tage dem ind paa Sygehuset og se, om man ikke dér kunde faa dem beroliget, da vi jo ikke dér behøvede at tage altfor højtideligt paa de mulige Forsyndelser mod Disciplin og god Tone.

En af disse usalige Fredsforstyrreere fik jeg virkelig stil-

let i Ro ved et ret originalt Middel. Den hidtil højst ukuelige Dame lod mig nemlig en Dag forstaa, at hendes Opførsel vilde blive bedre i samme Øjeblik, som det evige Savn af den tilvante Skraa blev stillet. Se se, tænkte jeg, gik sporenstregs til Inspektøren og henstillede til ham, at man for én Gangs Skyld lod alle Regler fare og imødekom hendes Lidenskab ved at indkøbe et Parti Skraatobak. Han mente imidlertid, at Beføjelsen til et saadant Indkøb manglede. Man kunde ikke lade en Udgift til Skraatobak figurere paa Aarsregnskabet. Men hvad gjorde saa jeg? Ja, jeg lod Tobakken ordinere som Medicin og lod den indkøbe gennem Apoteket. Fremtidig fik hun saa daglig som Medicin en passende Dosis. Og se, fra dette Øjeblik blev hun virkelig Fredsommeligheden selv og erhvervede endda under Hensynstagen ogsaa til sin store Højde det smukke Tilnavn „Den lange Skraa“. Hun kom aldrig tilbage til Fængslet, ja, hun blev endda senere lykkelig gift. I nogle Aar sendte hun mig en Julehilsen undertegnet med hendes „nom de guerre“: Den lange Skraa. Undertiden lønner altsaa en „skraa“ Vej sig bedre end den lige!

EN LILLE BETTE JEN

Paa Sygehuset befandt sig just en midaldrende, lille, indskrumpet Bondekone fra den jyske Hede, som var sendt i Fængslet paa Grund af et Barnemord, som hun først efter henvend en Snes Aars Forløb selv uopfordret havde aflagt Tilstaaelse om, og som hun til Gengæld — trods det lange Mellemrum — var bleven idømt Forbedringshusstraf for. Saa fik vi Meddelelse om, at Kronprinsen, den senere

Kong Frederik VIII, vilde besøge Kvindefængslet. Da nu Kronprinsens Besøg var paa Trapperne, gik jeg ind til hende og forberedte hende paa, hvem hun vilde faa Besøg af, for jeg tænkte, at det var da en virkelig Oplevelse for denne Almuekvinde at kunne fortælle, naar hun en Gang igen kom hjem, at hun under sit Hovedstadsophold havde talt med selveste Kronprinsen. Saa havde hun dog altid noget godt ud af sit Besøg i Fængslet. Hun sagde da ogsaa: „Ih, Herre Jøsses, skal a faa Kronprinsen at se! Det er mer, end a har fortjent“. Næppe kommer Kronprinsen til Stede og faar sagt sit: „Goddag min kære Kone,“ før denne, alt medens hun nejer dybt til Jorden for den Op- højede, udbryder paa bredeste Jysk og med et undseligt, undskyldende Smil: „Ja, men det var kuns saa'en en lille bette Jen,“ samtidig med at hun med Hænderne demonstrerer i Luften det ombragte Barns ringe Størrelse. Naturligvis lo Kronprinsen og sørgede for Benaadning.

HERR 23!

Under Verdenskrigen havde vi en Overgang ogsaa Mandsfanger. Jeg følte mig i Begyndelsen ret usikker over for dem; jeg havde ikke det samme nøje Kendskab til den mandlige Sjæls Indstilling som til den kvindelige. Det pinste mig, at de ofte blev gnavne paa mig, naar jeg mente at maatte afslaa deres Ønsker om Diætændringer, om at faa Medicin og lignende. Men saa en Nat, hvor jeg søvnløs laa og grundede over Problemet, fandt jeg den frelsende Udsvej: Saare simpel! og højst tilfredsstillende. Jeg sagde i Fremtiden Hr. foran Numret, Hr. 23 o. s. v., og denne Titulatur, som Fangerne aldrig før havde været ude for, sikrede mig den hidtil savnede Sympati! —

»Det var kuns saa'en lille bette jen — — —«

Saa tillader jeg mig igen at byde paa nogle Rejseerindringer.

RESERVEBARONEN

Denne Historie har Tilknytning til *Sverige*. For vel var Hovedpersonen deri dansk, men Dramaets Hovedscene foregik i Helsingborg.

I de gode, gamle Dage, før Krigen og Gullaschperioden, var der en yngre Mand, en Mand midt i Tyverne, som en kort Tid spillede en ret iøjnefaldende Rolle i det Københavnske, der morer sig, et unægtelig betydeligt mindre København og et mere provinsielt København end Storstaden af 1932. Han havde erhvervet sig et vist Ry for sine flotte Vaner og sine overdaadige Middage rundt om paa Byens Storrestauranter, Middage, i hvilke end ikke Byens „Spidser“ fandt det under deres Værdighed at deltage. Ja, jeg mindes, at baade Borgmestre og Ministre var med til at

pynte paa hans Feinschmeckerfester. I de Tider tog Byens eller Statens officielle Repræsentanter det ikke saa nøje med, hvem der var Vært, naar blot Middagen var — uhm! *Tempora mutantur?*

Her mindes jeg pludseligt fra min grønne Ungdom en gammel Original, Ungkarl og Velhaver, en tidligere Ven af min Morfader. Han var let alderdomssvækket, særdeles veltilfreds med sig selv og fuld af selvbehagelige Størhedsidéer. Da han skulde runde de 70, fik han det fortryllende Indfald at fejre Begivenheden ved at arrangere en stor Herremiddag, og han gik desaarsag ikke af Vejen for at invitere en udsøgt Buket af Datidens administrative og militære Topfigurer. Ikke alle ganske vist, men adskillige af disse Storheder sagde virkelig „Ja“, skønt de næppe havde haft fjærneste Anelse om Værtens Eksistens.

Middagen gik for sig hjemme i hans gammeldags Ungkarlebo. Gæsternes Antal var helt betydeligt, og iblandt dem var foruden mig selv saagar en Minister og Excellence. Trods den gode Mad og de fortræffelige Vine var Stemningen ikke overdaadig. Efter Stegen rejste Værten sig derfor selv og tog Ordet for nu til Champagnen at udbringe en Skaal for — ja, for hvem tror man? — for sig selv naturligvis. Ingen af Gæsterne havde desværre hidtil fundet sig beføjet til at gøre det, muligvis fordi man ventede paa Ministeren, som var hans „Borddame“ og den fornemste i Rangen. Og jeg var den Gang endnu ikke bleven den spirituelle og muntre Taler som senere hen i Livet. I Stedet for saa at slutte af med det obligate Leve for Fødselsdagsbarnet, gav han sig imidlertid pludselig til at skælde Æresgæsten, Hans Excellence Ministeren, Hæder

og Ære fra i meget krasse, ja tilmed uhøviske Vendinger. Ikke fordi han ikke havde udbragt hans Skaal, betonedes han, men fordi han ikke fra Hans Majestæt Kongen medbragte en Udnævnelse til — ja, mindre kunde nu ikke gøre det — til Storkors af Dannebrog! Vær saa artig, nu kunde de saagu alle til Hobe ryge og rejse! Hvorpaa han tog sit champagnefyldte Vinglas og hældte dets Indhold, ikke i sig selv, men ud over den ulyksalige, intet saa ondt anende, Excellence, der, smykket med *sit* Storkors, tronede stor og bred ved Værtens højre Side. Tableau! Ilsomst Opbrud! Fuldstændigt Sammenbrud af Jubilaren, som jeg tilsidst maatte tage mig af, og som kort efter tog sin Død over Begivenheden.

— Naa, dette var jo en lille Afstikker i Fortællingen. Tilbage til Historiens Helt. — Skønt han i Dagliglivet kun var en ret beskedent gagéret Kontorist i et gammelt, anset Pengeinstitut, undrede dog ingen sig over hans flotte Væner, hans elegante Klædedragt, hans Gavmildhed og Gæstfrihed, for det var den almindelige Mening, endogsaa paa hans Kontor, at han, som han lod sig forstaa med, ikke blot havde vundet en betydelig Gevinst i Lotteriet, men ogsaa havde arvet betydelige Pengesummer efter en fjernere Slægting. Hans populære Navn var derfor „Reservebaronen“.

Jeg havde aldrig hørt med til hans Kreds og kendte intet som helst til hans Meriter, men en Dag kommer jeg saa pludselig, ganske uventet ind i hans Liv.

En svensk Kollega, som var bosat i Helsingborg, kaldte mig nemlig telegrafisk omgaaende til denne By, eftersom han var blevet hentet til en ung, dansk „Baron“, som nu

laa paa Hotellet under Bevogtning af en Sygeplejerske. „Baronen“ havde nemlig sidste Nat forsøgt at berøve sig Livet med narkotiske Midler. Hvorfor nu det? Og hvorfor netop i Helsingborg?

Jo, „Baronen“ var Dagen forud med en større Kreds af Indbudte, Slægtninge og Venner, Damer og Herrer, taget over til denne By for at fejre sin 25de Aars Fødselsdag i floteste Stil. Efter en overdaadig Lunch havde hele Selskabet moret sig med at køre rundt i Byen i 4-spændige Kareter, ja, Fødselarens Karet var endogsaa særligt prydet med en „för tillfället“ anskaffet sort, livréklædt Tjener paa Bukken, en Neger, som var bragt med fra København. Optoget havde yderligere haft den Dristighed at køre op foran Rytterkasernen og sende „Baronen“s Visitkort ind til Officererne med Anmodning om at maatte bese Kasernen.

Et Øjeblik efter sprang Portene op, Skildvagterne gjorde Honnør, Officererne modtog Gæsterne med ægte svensk Artighed, hele Kasernen blev forevist, og Champagnen perlede til det „adelige“ Fødselsdagsbarns Ære.

Om Aftenen var der endelig som Afslutning paa Festprogrammet flot Champagnemiddag paa Hotel *Molberg* med meget høj Stemning. Her holdt „Baronen“ selv ved Deserten en stor Takke- og Farveltale til Selskabet, som samme Aften skulde tilbage til København, medens han selv vilde overnatte i Helsingborg.

Da han omsider havde set Selskabet vel anbragt paa Færgen, gik „Baronen“ tilbage til Hotellet, men, viste det sig, dog ikke for at sove Festrusen ud, men derimod for at tage Afsked med — denne Verden. Den indtil da tilsyneladende saa livsmuntre Yngling havde i Virkeligheden i

længere Tid dækket over en fortvivlet og slagen Mand. Ikke en velhavende Levemand, men en arm Kassebedrøver var han. Hans Formue hidrørte ikke fra anden Kilde end en godtroende Principals Pengekasse. Afsløringen stod nu for Døren, da Portemonæen var tømt, og han havde derfor medbragt en stor Dosis af et bedøvende Middel for at unddrage sig de truende og triste Følger. Men paa en eller anden Maade havde en eller anden paa Hotellet fattet Mistanke til „Baronen“. I hvert Fald blev hans Forehavende opdaget, endnu medens Tid var. Den svenske Læge blev tilkaldt, Maven udpumpet etc., og næste Morgen laa der en bleg Tragiker i Silkepyjamas i den store Himmelseng i Hotellets Fyrsteværelse, under streng Bevogtning af en svensk Sygeplejerske. Og til ham var det, at jeg var bleven tilkaldt.

Jeg ilede selvfølgelig snarest gørligt til den svenske Stad, men da jeg ankom til Hotellet, forefandt jeg ikke min svenske Kollega, men derimod „Baronen“s nærmeste Familiemilie, der var bleven tilkaldt samtidig med mig. Det var et Par Søstre med deres respektive Ægtefæller, og disse standsede mig nu og tryglede mig til min store Forbavselse indtrængende om endelig ikke at gaa ind til „Synderen“, saasom han laa med en ladet Revolver i Haanden og truede med at skyde enhver Læge, der monne trine ind. For han *vilde* ikke leve. Da jeg alligevel trængte paa for at komme ind til Delinkventen, søgte man at distrahere mig ved at byde mig paa en bedre svensk Frokost, som jeg da ogsaa beredvillig gik i Gang med.

Men den havde rigtignok ganske den modsatte Virkning af den tilsigtede beroligende, for mit Mandemod, der, som

før antydet, just ikke ellers er netop blomstrende, antog takket være „Sup“en med ét ganske von Thybo'ske Dimensioner. Nu *vilde* jeg min Sandten ind til „Baronen“, koste, hvad koste vilde, thi nu var jeg for en Gangs Skyld opsat paa at give ikke blot Gæster men tillige Helterollen. Da Familien stadig staar mig imod og af den Grund tager Opstilling paa Geled foran Døren til Synderens Værelse for vedblivende at formene mig Adgang, i Angst og Bæven for det truende Morddrama, stiger min Ophidselse yderligere. Intet kan kue mit snapsfødte Mod. Med en kraftig Haandbevægelse fejer jeg dem alle ret brutalt til Side, slaar i ilsom Hast Døren til Værelset op paa vid Gab og gaar nu ikke, nej iler, løber hen til Sengen og slaar lynsnart Klo i Hr. „Baronen“s højre Underarm. Jo, ganske rigtig, Fyren ligger skam med en hanespændt Revolver. Da han imidlertid nu brat afskæres fra at rette den imod mig, opgiver han alle sine skumle Mordplaner, og, som den ynkelige Pjalt han i Virkeligheden snart viser sig at være, falder han med det samme grædende og forskræmt sammen. Nu bliver Sygeplejersken ekspederet ud af Værelset, og et Øjeblik efter faar jeg saa uden Vanskelighed hele hans traumerige Skriftemaal.

Den strunke og flotte „Reservebaron“ bekendte sig at være slet og ret en sølle, ludfattig Veksellererdreng, der kun med fulde Hænder havde øst af sin tillidsfulde Principals modstandsløse Kasse. Han var imidlertid nu tilsidst blevet klar over, at Opdagelsen var paa Trapperne og derfor havde han saa besluttet sig til at dø „i Skønhed“ paa selve sin 25-aarige Fødselsdag efter en sidste straalende Hyldest til det sorgmuntre Liv. Revolveren var for Resten

rigtigt nok ladt, saa jeg havde virkelig vist mig som en Helt. Naa — Hjemrejsen, som fandt Sted uden ringeste Modstand, var selvsagt trist og trykket, og Politiet skyndte sig straks efter med at tage sig af ham. Den stakkels Fyr maatte renoncere paa sin fornemme Titel og gemme sig en lille Tid bag Fængselets Mure. Men jeg bar Helteryets Glorie og kom i de svenske Aviser.

LYKKEN BEDRE END FORSTANDEN

Hovedpersonen i denne Fortælling er en 27-aarig lille Selverhvervsfrøken fra et af vore Broderriger, god, brav, hæderlig og flittig, nydelig, men af udpræget Garçonnetype. Som Følge af sine Forældres tidlige Død var hun bleven nødt til at forlade sit Fædreland. Hun boede nu sammen med sin eneste Slægtning, sin gamle Bedstemoder, som atter i sin Tid gennem sit Giftermaal var kommen her til Danmark fra det samme Land.

Hun kom til mig — det er allerede en Del Aar siden — for at faa Raad mod et lettere Anfald af Tungsind i Forbindelse med Angstfølelse, Søvnløshed etc. Som Grund angav hun uopfordret Overarbejde. Dog, vi Nervalæger skal jo gerne trænge dybere ind i den menneskelige Sjæls Irngange, og jeg fik hende da ogsaa hurtigt til at vise mig en dyberegaaende Fortrolighed.

Bag de omtalte Symptomer skjulte sig nu en virkelig Sorg over, at hendes Forlovede gennem 3 gode Aar pludseligt havde hævet Forbindelsen, og den triste Grund her til var, at hun ikke havde villet give efter for hans stedse mere brændende Bønner om et intimere Samliv. Hun var

slet ikke moderne indstillet. Efter at han saa helt var forsvundet ud af hendes Tilværelse, havde hun desværre følt sig grumme, grumme ensom. Hun havde jo ingen mere, der kunde gaa lidt ud med hende om Aftenen, og sidde hjemme hver Aften og lægge Kabaler hos den gamle Bedstemoder, det var vel nok ikke synderlig grinagtigt. Den lille hæderlige Frøken var derfor nu naaet til det dunkle Punkt i sine Overvejelser, at hun egentlig bitterligt fortrød, at hun i Forlovelsestiden havde staaet hans Ønsker saa haardt imod.

Paa dette Tidspunkt dukker der saa en ny Mand op paa Arenaen, og det var ingen ringere end selve hendes bedste Venindes Ægtemand. Veninden selv ligger for Tiden i Barselseng, og Manden trænger forstaaeligt nok til lidt Aftensadspredelse i sin paatvungne Ungkarletilværelse. Den lille Frøkens Selskab kommer ham derfor umaadelig tilpas, og hun er naturligvis glad over at have fundet en paalidelig Kavaler i denne gode Ven. Dog, der gaar ikke mange Dage eller rettere Aftener, før „Vennen“ kommer med mere direkte Tilbud, og til disse føjer han snedigt et Guldarmsbaandsur som Lokkemiddel. Skræmt tilbage, ikke mindst af Hensyn til Veninden, trækker den arme Pige sig imidlertid, trods sin Lyst til at tage Plads ved Livsglædens Bord, øjeblikkelig bort fra ham som den i Bund og Grund agtværdige unge Dame, hun nu en Gang er, og saa sidder hun da dér paany hos sin lidet spændende Bedstemor, overladt til sine triste Tanker og umættede Længsler.

Hun kan ikke som tidligere rigtigt samle sig om sit Arbejde, sove kan hun heller ikke, og saa er det, hun paa en

Venindes Anbefaling kommer op til mig for muligvis at finde Raad og Hjælp.

Ovenpaa dette lange og ærlige Skriftemaal indser jeg, at det, som det først og fremmest her maa gælde om, er at faa hende helt ud af sit farlige Milieu, altsaa bort fra Byen og hen paa et landligt Rekreationshjem med ligestillede Damer. Jeg er saa heldig at kunne skaffe hende Plads paa et endda særlig godt Sted, tilmed uden Vederlag, og hun rejser lettet, glad og taknemmelig afsted. Af og til faar jeg saa et lille Kort, som udtrykker baade Tilfredshed og Velbefindende. Jeg smigrer mig derfor med, at min Opgave som en Menneskenes Velgører atter her er lykkedes, men —!

Efter et Par Maaneders Forløb staa hun en Dag uventet i min Stue, og hun ser alt andet end straalende glad ud, nej, tværtimod, hun ser rigtig medtaget og sørgmodig ud, og Taarerne strømmer let og rigeligt. Hvad er der dog hændt? spørger jeg bedrøvet mig selv: Endnu hendes sidste Kort kun en Uges Tid i Forvejen havde været præget af Glæde og godt Humør.

Jo, der er hændt dette unægtelig ligefrem tragiske, at den omtalte Venindes Mand, Fristeren, pludselig er død af Influenza. Nu har hun paany faaet Samvittighedsskrupler, fordi hun ikke, mens Tid var, havde bønhørt ham, der dog havde været saa venlig mod hende, og det havde — indrømmede hun, — været svært at staa imod. Stakkels lille, uheldige Frøken!

Var der nu andet at gøre end at tilraade hende snarest muligt at genoptage sin Stilling og at søge at glemme Sorgen i Arbejdet?

Nu gaar der igen nogen Tid, hvor jeg intet hører fra

eller om hende. Men — saa er hun der igen, og denne Gang er hun forvandlet, skinnende af Livsglæde, helt op-
 rømt og lattermild. Og nu drejer det sig ikke om nye Til-
 bud med Resignation, men om en Sag af den yderste Vig-
 tighed for hendes Fremtid. Hun har nemlig paany faaet
 en Frier, men denne Gang en virkelig Frier med rigtig re-
 elle Hensigter. En Landsmand af hende, en yngre Mand
 af god Familie og tilmed velsitueret, som hun har truffet
 første Gang for nogle Uger siden i et Selskab, vil for en-
 hver Pris gifte sig med hende, og det hellere i Dag end i
 Morgen. Nu vil hun bare først høre, hvad jeg, hendes
 Skriftefar, synes? I Betragtning af alle de forudgaaende
 Fristelser og Skuffelser og i Erkendelse af, at hun sikkert
 er bedst tjent med at komme i rolig Havn snarest muligt,
 tilraader jeg hende da at slaa til, selv om hendes Følelser
 vel nok kun dækkes af det kølige Begreb „Sympati“.

Brylluppet staar kort efter, og paany smigrer jeg mig
 med, at nu har jeg da endelig paa bedste Maade løst Op-
 gaven som den kloge Raadgiver og Sjælekender. Ak, men
 ogsaa denne Gang slaar Skæbnen mig omkuld, og det
 endda saa brutalt og uhyggeligt som vel overhovedet mu-
 ligt. Thi allerede et Par Dage efter Brylluppet staar den
 nygifte Frue i min Stue, men — der er saa sandelig ikke
 her Tale om Hvedebrødsstemning, for tænk, allerede Bryll-
 upsaftenen afslørede Ægtemanden sig som — ja, som Sam-
 kønstilbeder, og han har ubarmhertigt slynget hende i An-
 sigtet, at han kun havde giftet sig med hende, fordi han
 troede i hende at kunne finde Helbredelsesmidlet mod sine
 abnorme Tilbøjeligheder, og det just paa Grund af hendes
 i Begyndelsen af Historien omtalte Garçonnetype.

Forsøget faldt imidlertid uheldigt ud, og siden har hun kun set „sin Mand“ til Maaltiderne og ikke hørt andet end haanske Bebrejdelser. Som om det var hende og ikke ham, der var Skyldneren.

Endnu en Gang beder hun om min Hjælp, Hjælp, til at blive skilt fra ham hurtigst muligt. Rystet som jeg er, véd jeg heller intet bedre at foreslaa, og jeg gør saa alt, hvad jeg kan gøre for at hjælpe hende dertil. Grædende og ulykkelig gaar hun sluttelig bort, og jeg hører nu ikke mere fra hende, véd intet om, hvordan det siden gaar hende, — før flere Aar efter. —

Saa faar jeg igen Besøg af hende, og denne Gang kommer hun ikke alene, men sammen med en Mandsperson, dog kun en Mandsling. Hun har den yndigste lille Dreng med sig, som hun er uhyre moderstolt af. Om hun da var bleven gift paany? Ih nej, hun var sandelig stadig gift med sin Mand, ja oven i Købet nu rigtig lykkeligt gift. Jeg stirrede forbløffet paa hende! Hvorledes kunde det gaa til? Saadan virkelig lykkeligt? Jo jo! Efter at hun sidste Gang havde forladt mig i sin store Kvide, havde hun været saa heldig straks efter at finde en forstaaende Ven blandt sin Mands Omgangsfæller, og Resultatet af denne Forstaaelse var saamænd denne allerkæreste lille Knægt, som hun nu præsenterede for mig. Men hvad havde hendes Mand da sagt hertil? Var han da ikke blevet rasende? Havde han da ikke villet gennemføre Skilsmisse? Næ, tværtimod, han elskede Børn, og han havde derfor med befriet Glæde bøjet sig for Kendsgerningernes Logik og paa det ivrigste opfordret hende til at vende tilbage til Hjemmet sammen med Barnet. Han var nu mindst lige

saa stolt over at være Barnets Far som hun over at være dets Mor. Og nu var Ægteskabet helt ud harmonisk.

Endelig spurgte jeg til Afsked om Barnets Navn. Selvfølgelig „Daniel“ lo Moderen! „Hvad ellers?“ og hun nikkede Farvel.

Se, denne geniale Løsning havde jeg desværre ikke fundet paa, saa vidtrækkende havde selv min Fantasi ikke været. Denne Dag kunde min Selvbeundring ikke rigtigt komme til Udfoldelse, selv om jeg ogsaa var nok saa stolt over, at Navnet Daniel skulde opretholde Mindet om mine gode Gerninger. Men, pyt med mig. Det bedste var jo, at det gamle Ord „naar Enden er god o. s. v.“ blev holdt i Ære og Hævd.

Jeg fik aldrig Familien at se igen, thi kort efter flyttede den tilbage til Ægtefællernes fælles Fødeland.

EN ARV

I den følgende Historie er Hovedpersonen en skrivende Kunstnerinde fra et af vore Nabolande. Saa underligt det maaske ogsaa lyder, saa „arvede“ jeg hende efter en af mine allerbedste danske Venner, en højt og meget litterært interesseret Kollega, som desværre gik hen og døde i sin bedste Alder efter en Blodforgiftning.

Mærkelig nok havde han længe i Forvejen, han, hvis Liv var langt mere viet til operativ Virksomhed end til Psykopati, betroet mig — dog uden Navns Nævnelser — at han i længere Tid havde været meget optaget af en Korrespondance med en skandinavisk Kunstnerinde, der forstaaeligt nok havde valgt ham til sin Fortrolige og Skriftefader,

da de havde mødt hinanden engang i en Sommerferie paa et nordisk Kursted. De havde lige fra første Færd fundet Behag i hinanden. Han var saa senere i Egenskab af „Fortrolig“ bleven draget ind i en Kærlighedstragedie mellem hende og en nordisk Kunstner, som havde opholdt sig paa samme Sted og havde afløst Doktoren, da denne blev kaldt hjem. Efterfølgeren havde imidlertid efter Ferieopbrudet hurtig trukket sig ud af Forholdet, ja, var endda gaaet hen og havde giftet sig med en anden. Som Følge heraf var den stakkels, hjerteramte Frøken, en Dame i Begyndelsen af Trediverne, blevet saa sjælelig nedbrudt, at hun i første Omgang havde tænkt paa at tage Livet af sig. Heldigvis havde hun dog hurtig fundet paa den unægtelig langt mindre risikable Udvej at udskrive sin Nød og Vé til sin danske Lægeven, og just fordi Rollen som Skriftefader og Sjælesørger var ham, den udmærkede Kirurg, noget meget fremmedartet, havde han taget Opgaven op med stor Sympati og Energi og skrevet lange Gensvarsbreve paa mange Sider, hvori han alt efter Indholdet af hendes taarevædede og livslede Breve snart opmuntrede, snart trøstede. Og saaledes gik vel et Aars Tid, tilsyneladende uden at den ulykkelige Kvinde naaede synderligt videre. Men saa indtræder Doktorens uventede og pludselige Død.

Kort efter faar jeg til min store Forundring et lille Brev fra den mig paa det Tidspunkt ganske ubekendte Dame, hvori hun beskedent beder mig, som hun havde hørt om tale som den afdødes bedste Ven, om at fortælle hende, hvad hendes gode Ven var død af. Hun havde nemlig faaet hans Død at vide paa den nerverystende Maade, at hen-

des sidste Brev var kommet tilbage med et ligegyldigt „Adressaten afgaaet ved Døden“ paatrykt Brevets Bagside. Naturligvis sendte jeg omgaaende de forlangte Oplysninger, men samtidig kunde jeg ikke lade være med at indflette trøstende Ord, og blandt andet berørte jeg, at jeg allerede, dog uden at kende hendes Navn, havde faaet noget Kendskab til hendes Livsskæbne. Derfor kunde jeg ogsaa glæde hende med, at vor fælles Ven havde sat overordentlig stor Pris paa hendes Tillid, Fortrolighed og Ven-skab.

Men saa tænkte jeg ærlig talt ikke mere paa den mig dog ganske fremmede Dame, før en skønne Dag, temmelig længe efter. Saa faar jeg nemlig igen Brev fra hende, og nu anmoder hun mig om at overtage Stillingen som Skriftefader, da hun indser, at hun desværre ikke ved egen Hjælp evner at jage Sorgen paa Flugt. Det er vel forstaaeligt, at jeg syntes, at eftersom det her drejede sig om en Slags Arv efter min Ven, burde jeg ikke vise Opgaven fra mig.

Jeg slog imidlertid i Overensstemmelse med mit eget Naturel ind i en helt anden Tone end den, min kirurgiske Ven efter eget Sigende havde benyttet sig af. Thi i Stedet for som han at beklage og medføle gav jeg mig til i ret energiske Udtryk at skælde hende Bælgen fuld. Jeg sagde rent ud, at hun i Virkeligheden i mine Øjne slet og ret var et knaldhysterisk Kvindemenneske, som gik dér i kvalmende Selvmedlidenhed og kælede for sin Sorg i Stedet for snarest muligt igen at tage fat paa Livet og sin Kunstnervirksomhed. Og saa meget mere burde hun tage sig sammen, som Genstanden for hendes Følelser jo dog

forlængst havde vist, at han helt havde strøget hende ud af sin Bevidsthed, saasom han længst var gaaet hen og havde giftet sig, og formentlig var han vel oven i Købet fræk nok til at være lykkelig. Jeg syntes ærlig talt, at hun dog maatte kunne tage sig noget nyttigere til end at gaa dér og spille den evigt forsmaaedes lidet sympatiske Rolle. Hun burde være skabende, ikke skabagtig Kunstner!

Nu gik der igen en længere Tid, hvor jeg ikke hørte fra hende, og jeg havde fundet mig til Rette i den Tro, at min kraftige Salut maaske alligevel havde været hende for besk en Mundfuld, og at hun derfor ikke blot var bleven gal i Hovedet, men havde givet mig Løbepas.

Men saa laa der endelig en Dag igen et Brev paa mit Bord. Jeg aabnede det med ikke ringe Spænding, og, oh Kvinde, i Stedet for at have følt sig fornærmet over min Brutalitet, i Stedet for at besvære sig over min Ufølsomhed, i Stedet for at slaa paa de rørstrøm'ske Strenges rummer Brevet kun én eneste klingende Lovsang over mig som den store Troldmand, Frelsermanden! I endnu højere Grad end jeg havde turdet vente det i min mest selvsmigrende Fantasi, havde min Donnertale virket. Mit Skriftebarn havde virkelig gjort det, som min Ven ikke havde formaaet at faa hende til, nemlig at tage et ordentlig Nakketag i sig selv, ja mere end det, hun havde endogsaa gænsøptaget sit Arbejde, og som hun saa henrivende udtrykte det: „Jeg ser atter Solen i min Stue, jeg fornemmer atter mine Blomsters Duft, jeg hører atter Fuglenes Sang, jeg kan smile, jeg kan arbejde, jeg er igen glad ved at leve, og det kan jeg takke Dem, Genskaberen, for.“ Ja, saadan kan det altsaa gaa, — naar man er heldig!

Saa gik der en lang, lang Tid, flere Aar, tror jeg, hvor jeg intet mere hørte fra hende udover, at hun havde sendt mig en lille poetisk Bog. Men en Dag staar der pludselig en fremmed Dame, høj, slank, solbrændt, rejseklædt, i min Konsultationsstue, og uden at jeg kan sige hvorfor, — jeg havde end ikke nogen Sinde set et Billede af hende — siger jeg til mig selv: „Det er hende.“ Hvorfor? Ja, hvad véd jeg? Det var vel nærmest, fordi der laa saadant et Skær af aandelig Højhed over hende, af afklaret Ro, af Godhed og Varme i de ærlige, graa Øjne.

Den fremmede Kvinde gaar frem gennem Stuen, gaar lige hen til mig, standser, ser længe indtrængende paa mig og siger endelig paa sit eget Sprog slet og ret kun:

„Min kæreste Ven!“

Hun nævner ikke sit Navn, smiler ikke, taler ikke, og før jeg har kunnet samle mig til selv at sige noget, tager hun mig impulsivt om Halsen med begge Arme og kysser mig stærkt og ømt paa Munden. Saa gør hun brat omkring og bogstaveligt løber hen til Døren. Her vender hun sig endnu engang om, hvisker sit Navn og — er forsvundet!! — Siden har jeg aldrig hverken hørt eller set noget til hende. Men hun udgav en Bog, som bar Navnet „Daniel“. Det var imidlertid ingen Nøgleroman, men en lille poetisk Fortælling fra et Badested. Dog var Hovedpersonen Læge. —

Den følgende lille Historie er knyttet til en Nat paa Montmartre i Paris.

ÆLDRE HERRE LÆRER AT DANSE

Fortællingen hér stammer fra den senere Manddomsperiode.

Det var i *Paris*. I 1922. Med en god Ven var jeg stoppet op nogle Dage i Storbyen paa Vej mod Sydfrankrig. Det var dog ikke blot for at nyde „Paris' Mysterier“, men rent ud sagt for — trods min ret ærværdige Alder — at lære at danse moderne. Selvfølgelig moderne! Den ældre Herre havde nemlig ikke haft tilstrækkeligt Mod til at udsætte sig for det hjemlige „danske Smil“ og den københavnske ironiserende Kritik. Han havde derfor udtænkt sig som en forstandig Løsning at forlægge Dansepladsen til en af Montmartres mondæne Danseknejper, hvor ingen kendte ham.

Dér, tænkte jeg, kunde det vel nok lykkes at bevæge en lille fransk Dame til at paatage sig det i og for sig ikke særligt oplivende Hverv en Nat igennem at være til Raadighed for en noget stivbenet og mindre lærenem Danse-elev. Imidlertid — naar saa endelig Aftenen kom med sine Fristelser, svigtede desværre Modet. Skønt jeg Dagen igennem dirrede af Lyst til at tage fat, kunde jeg dog ikke om Aftenen, naar jeg endelig sad som Tilskuere, faa Mod til at angribe en kvindelig Partner. Dette gentog sig 3 Aftener i Træk, og den sidste Aften kom derfor, uden at jeg var kommet mit Ønskes Opfyldelse det mindste nærmere. Skulde jeg naa Maalet, maatte det derfor ske i Nat, „den sidste Nat“, hviskede det hele Dagen inden i mig. Jeg levede mellem Tro og Tvivl! Om Aftenen gik vi først i Teateret for at komme i den rette Stemning, og med senere Hændelser for Øje havde jeg overtalt en ung dansk Frø

ken, der opholdt sig i Paris for at studere Sproget, til at gaa med os.

Medens vi nu sidder og i Andægtighed nyder første Akt, lister et yngre Par sig ind og anbringer sig lige foran os. Parret ser ikke os paa Grund af Mørket, men jeg genkender straks nogle meget gode danske Venner, der var, vidste jeg, paa Bryllupsrejse. Mellemakten kommer omsider, og uden at mæle et Ord stikker jeg mit skæggede Ansigt frem mellem deres Hoveder. I den Tro, at det er en paagaende Franskmand, drejer hver af dem Hovedet bort til den modsatte Side. Dog, den kvindelige Nysgerrighed sejrer før den mandlige, den unge Frue vender langsomt sit Ansigt hen imod den næsvise Fyr og opdager saa mig. Skuffet udbryder hun:

„Men Gud, er det bare Dig, Daniel?“

„Ja, selvfølgelig,“ svarer jeg sindigt. „Jeg er jo kommen til Paris for at kunne gratulere Dig, men Du kommer iaf ten som kaldet, for nu skal Du efter Forestillingens Slutning være sød og tage med mig op paa Montmartre, for at jeg endelig kan faa lært at danse moderne.“

„Gerne,“ siger hun, „men det siger jeg Dig paa Forhaand, jeg lægger ikke Fødder til.“

Og den unge danske Frøken gav hende desværre Medhold heri. Vi naar saa ved Midnatstid op til det forjættede Sted. Og hvad sker nu? Dette sørgeligst mulige, at mine to Venner, som ikke brød sig det bitterste om Dans, ganske roligt sætter sig til Rette med en „drink“, medens de to Damer øjeblikkeligt danser ud, ikke med mig, men med hver sin forføriske „Gigolo.“

Stakkels ensomme Jeg! Dér sidder jeg nu i denne Nat

og paa dette Sted, som jeg i mine Drømme og Fantasier havde sukket efter i lange, lange Tider, dér sidder jeg nu, overladt til mig selv, fuldstændig tilovers. En dyb Melankoli overfalder mig, jeg har slet ikke Øje for det muntre Liv, som udfolder sig om mig. Jeg overvejer at stikke af. Men saa sker der pludselig noget, noget tilsyneladende fuldstændig ligegyldigt, men noget som bliver af den mest afgørende Betydning for Nattens Udfald. En eller anden putter mig nemlig nogle valnødstore Celluloidkugler i Haanden. Lige i Øjeblikket stirrer jeg sløvt og uinteresseret paa disse tossede Legetøjskugler. Men saa, pludselig, dukker der frem i min Bevidsthed et millionaargammelt, indtil dette Øjeblik totalt fortrængt, Ur-Kompleks! Rent automatisk tager jeg en af Kuglerne og kaster den uden nærmere Overlæg, mig selv næsten uafvidende, over paa en yngre Dame, der sidder lige overfor mig og drikker Champagne med en anden Dame. Undrende ser jeg, at Kuglen er saa heldig at ramme en Rille i Damens nedringede Hals, som antagelig fører ned til tilslørede Skønheder, for saa et Øjeblik efter at trille ud paa Gulvet. Hensøgt over min akrobatiske Færdighed gentager jeg saa Forsøget atter og atter, nærmest som i en Slags Trance. Og stadig med samme heldige Resultat. Endelig forstaar den Skønne Situationen. Langsomt rejser hun sig og krydser over til mig. En virkelig nydelig, om ikke purung, saa dog yngre Dame staar foran mig. Hun ser paa mig uden synderlig Varme og spørger uden synderlig varm Interesse:

„Que voulez-vous, monsieur?“

„Oh, madame,“ skynder jeg mig at svare, „je veux seule-

ment, que vous m'enseigniez de danser moderne. Car, hélas, je ne le peux malgré ma jeunesse."

Uden Spor af Glæde gensvarer hun resigneret:

„Eh bien, jeun homme, essayons."

Og saa er vi paa Gulvet. Endelig! Lyksalighedens Stund er inde. Men, Ungdommen til Trods, ak: Pulsen hamrer, Hjertet banker, Sveden perler, Blodet farer til Hovedet, Benene begynder at ryste, Damens Udtryk røber kun haabløs Ligegladhed, og jeg tilstaar ærligt for mig selv: „Om lidt faar den ældre Herre Apoplexi." Men se, med ét forandrer Situationen sig. Der indtræder et herligt Under. Thi nu, pludseligt, er Rhythmen der! Rhythmen! Mit Legeme bevæger sig harmonisk i Takt med Madames. Alle de omtalte faretruende Fænomener er med ét Slag som blæst væk. Tænk, jeg danser, danser i Takt, i Rytme, jeg er Herre over min Partner, jeg danser moderne! Og Publikum, som mig uafvidende har iagttaget Begyndelsesstadiet, giver sig nu til at klappe i Hænderne og raabe:

„Bravo, mon oncle!" —

Som en „Gigolo" danser jeg i de følgende Nattetimer, og — min Dame maa tilsidst køres hjem som Invalid, saadan har jeg hensynsløst søndertrampet hendes gæstfri Fødder. Men selv kunde jeg gaa hjem, og jeg har kunnet danse sidenhen, uden at flere Damefødder er gaaet med i Løbet.

Beruset af Nattens vellykkede Udfald vandrede mit Selvskab og jeg i den skønne Sommermorgen, i løftet Stemning, hjem gennem de blomsterfyldte Haller. Den unge, nygifte Frue købte og købte Blomster, hele Favnen fuld. Og i sin Skønhed og sin straalende Lykke skred hun som en Flora

gennem de endnu færdselstomme Gader. Nu og da mødte vi en bluseklædt enlig Arbejder. I sin lysstraalende Livsglæde rakte hun saa en Blomst til den morgentidige Vandrer. Og alle, alle gjorde de Holdt, saa med den venligste Beundring paa Giverinden, lagde Haanden paa Hjertet og sagde med glad Overraskelse i Stemmen og en dyb Bøjning:

„Pour moi, madame? Merci, madame.“

Men jeg dansede bagefter hende henad Gaderne, ikke som et Udtryk for, at jeg nu var gaaet bag af Dansen, men af Angst for straks igen at skulle glemme, hvad denne stemningsbevægede Nat havde lært mig.

Jeg har aldrig glemt det siden. —

Saa vil vist et lille Spring til Norge bringe Afveksling i Historiernes Gang.

DEN STORE PROFET

En Oplevelse fra *Oslo*, dog ikke Nutidens *Oslo*, men de svundne Tiders provinsielle og hyggelige *Kristiania*. En Bagatel, vil mange maaske synes, men dog for mig en ufor-glemmelig Hændelse, fordi dens Udfald kom mig saa ganske uventet og derfor saa helt forbløffende.

Som Nervaløge har jeg naturligvis mangfoldige Gange været Vidne til ejendommelige Udslag af den suggestive Indflydelse, som Nervaløgen kommer til at udøve ved sin blotte Tilstedeværelse, slet ikke fordi han bevidst tilsigter det, men fordi en nødstedt Sjæl forlener ham med et Skær af Mysticisme. I dette Tilfælde skyldtes min Overraskelse den særlige Omstændighed, at min Indvirkning var saa

øjeblikkelig, saa umiddelbar, og det saa meget mere forunderlig, som den kom til Udfoldelse i et fremmed Land og overfor et Menneske, som absolut aldeles intet andet kendte til mig end det, at hendes norske Læge havde tilraadet hende at tale med mig om en nær Slægtning, som en Tid skulde fjernes fra sit Milieu og derfor helst skulde bort fra Landet.

Skæbnen vilde nemlig, at jeg just i de Dage besøgte Kristiania og derfor kunde faas i Tale, og netop denne anden Anledning havde lige før det Møde, der skal skildres her, bragt mig op i en for mit eget Vedkommende særdeles latterlig og pinlig Situation, som jeg lige saa godt kan omtale først.

En Landsmandinde havde efter mit Raad ladet sig bevæge til at tage Ophold paa et norsk Kursted mod Løfte om ved Lejlighed at faa Besøg af mig. Da jeg nu kom for at indfri mit Løfte, havde Fruen besluttet sig til at møde frem paa Ankomststationen for at berede den længselsfuldt savnede Ven og Læge en straalende festlig Modtagelse. Iført et splinternyt, blændende, farverigt Sommerkostume havde denne noget fyldige Blondine taget Opstilling under en spraglet Parasol, synlig for mig længe inden Toget standser. Næppe faar hun Øje paa mig, før hun uden Hensyn til Publikum strækker sine Arme imod mig for gæstevenligt at trykke mig ind til sin brogede Fylde. Men jeg, hvorledes tog jeg nu dette? Ganske mod min sædvanlige vennesæle, indfølende Natur viger jeg ængstelig bort fra den yndige Frue og udslynger med svag Stemme til den straks forfærdet stivnende Skikkelse:

„Rør mig for Himlens Skyld ikke.“

Hvad gik der af mig? Aah, noget saa sørgeligt. Jeg var blevet jernbanesyg, just idet jeg nærmede mig mit Endemaal, og jernbanesyg det vil for mit Vedkommende sige faretruende Kvalme og, endnu værre, Dobbeltsyn. Derfor blev jeg ikke Spor af oplivet, skønt jeg saa plantet lige foran mig, ikke én, men hele to straalende sommerklædte Blondiner med udstrakte Arme. Jeg staar et Øjeblik ubeslutsom og kæmper med underjordiske Kræfter, men saa, pludselig, kaster jeg hensynsløst op og tilsøler dermed den ene af de to straalende Fremtoninger. Men tænk, hvilket ufatteligt Held i Uheld, — det var Dobbeltbilledet, det gik ud over!

Man begriber vel, at jeg som Følge af denne lidet flatterende Hændelse endnu ikke efter et Par Timers Forløb var naaet til at være fuldt paa Højde med mit ellers saa selvglade Jeg. Jeg var ærligt talt ikke oplagt til, endsige forberedt paa, at skulle optræde som moderne Trolldmand. Tværtimod, tør jeg vel nok sige.

Medens jeg stod dér i mit Hotels Modtagessalon og ventede paa det anmeldte Besøg af en Dame, ønskede jeg hende ærlig talt didhen, hvor Peberet gror. Nu banker det svagt paa Døren. Paa mit: „Kom ind“ følger imidlertid ingen Døropklukning. Jeg gentager højere: „Kom ind.“ Stadig forbliver Døren lukket. Jeg begynder i min Svaghedstilstand at tvivle paa overhovedet at have hørt en Banken. Jeg gaar dog hen og lukker Døren op for at skaffe mig Vished. Jo, virkelig. Der staar saamænd en lille Kvinde, som er saa spæd og ser saa forskræmt ud, at hun mere

ligner en halvvoxen Skolepige end en Dame paa — som jeg senere erfarer — omkring de tredive. Et Par store, brune Øjne stirrer paa mig i yderste Forundring, som vilde de sige: „Næh, ser han saa vidunderlig ud.“ Begge staar vi i tavs Forbavselse, for øjensynlig havde vi begge ventet et helt andet Syn. Jeg havde ventet noget i Retning af en stor, kraftig, ægte norsk Sportskvinde.

„Saa kom dog ind,“ siger jeg endelig. Dog, hun tøver stadig. „Men saa kom dog indenfor, Frøken,“ siger jeg og griber hendes Haand.

Saa kommer hun endelig ind i Salonen, men rigtignok kun for at tage Opstilling lige indenfor Døren. Jeg rækker hende venligt Haanden til Goddag. Hun tager den alligevel ikke, men nejer derimod dybt, med nedslagne Øjne og stærk Rødmen. „Goddag,“ gentager jeg. Og hvad sker saa?

Til min usigelige Forfærdelse falder hun paa Knæ som en lille Nonne, og nu først griber hun min Haand til — ja naturligvis til Haandkys. Samtidig skælver hun over hele Legemet. Jeg lægger min Haand beroligende paa hendes Hoved og byder hende at rejse sig, idet jeg tilføjer med myndig Stemme:

„Nu maa De virkelig holde inde med Komedien. Jeg er da ikke nogen Menneskeæder, selv om jeg ganske vist er dansk.“

„Nej, nej,“ stønner hun i Ekstase, „De er en Troldmand! Straks jeg saa Dem, forstod jeg, at De var Hjælperen, som Gud havde sendt til mig. Der udgaar en saa forunderlig Beroligelse fra Deres Person. Min Angst er borte, og jeg er blevet et andet Menneske. Jeg føler mig som et nyt og

bedre Væsen. De virker paa mig som en af de store Profeter." (Ikke ueffent!!) Og se: fra dette Øjeblik blev hun virkelig fra at være et eksalteret, „skørt“, ja nærmest taabeligt lille Kvindemenneske forvandlet til en intelligent, rolig, naturlig Dame, der uforbeholdent skænkede mig sin Fortrolighed. Hun var kommen for at tale med mig om en Slægting, som var sjælelig syg, som ingen norsk Læge havde kunnet hjælpe, og som ogsaa snart efter blev betroet til min Varetægt.

Vi blev Venner, hun og jeg, og jeg kom til at stifte Bekendtskab med et stærkt religiøst bevæget Menneske, hvis Gemyt var i sjælden Grad følsomt og poetisk. Hendes Møde med mig fik da ogsaa det besynderlige Udfald, at hun gav sig i Lag med at skrive en Roman, der umiskendeligt røbede Talent, men var stærkt præget af hendes livsfjerne Temperament. Den foregik nemlig efter Døden, i den næste, den efter hendes Mening egentlige, Tilværelse, hvor alle Personerne ganske vist optraadte i den Skikkelse og i de Konflikter, som havde fundet Sted i den jordiske Tilværelse, men uden det Sansernes Spil, som jo ellers volder os dødelige Væsner de fleste Bryderier. Jeg maatte ogsaa holde for i Profeten Daniels ophøjede Lignelse. Naturligvis var jeg kun det godes Repræsentant. Trods megen Skønhed var Bogen dog saa forunderlig barnlig og dunkel, at den ingen Pressepaaskønnelse fik. Dens asketiske Forfatterinde, der havde skrevet Bogen „med sit Hjer-teblod“, tog sig denne kølige Modtagelse saa nær, at hun kort efter foretrak en frivillig Udvandring til den efterjordske Tilværelse, som hun drømte om og troede paa.

Til en Forandring berettes nu en lille, ret spændende Rejseoplevelse.

LIBELLEN

En fornem, noget forkælet Frue, tilhørende den senere Middelalder, skulde sammen med en ugift Datter rejse til Nizza for sine Nervers Skyld. Hun var imidlertid meget ængstelig for den lange Rejse, da hendes Hjerter stundom lavede Knuder, som fyldte hende med Uro og Angst. Hun fik derfor den fortræffelige Idé at indbyde mig, hendes gamle Ven og Læge — den Gang en „Yngling“, der stod i sit Livs Zenith — til at være med som „der drittes im Bunde“. Jeg slog selvfølgelig henrykt til: elskværdigt Rejse-selskab, Luksustog og fineste Hoteller! Vi startede en Foraarsaften via Berlin og Frankfurt.

Den svagelige Hovedperson og jeg havde for alle Eventualitetens Skyld faaet Sovekupé ved Siden af hinanden, og Mellemdøren fik Lov at staa paa Klem, saa at jeg straks kunde være ved Haanden, hvis noget skulde passere.

De to Damer gik tidligt til Ro, men det var endnu ikke Sengetid for mig. Fuldmaanen virkede romantisk ind paa mig, og jeg søgte derfor ud i den natbelyste Korridor for at nyde Landskabets Elverpigeskønhed. Selv en Prosaiker trænger stundom til at drømme. Men ligesom jeg har taget Stude ved et af Vinduerne, mærker jeg noget bevæge sig i den anden Ende af Korridoren, og mit nærsynede Øje skelner i det fjerne utydeligt en høj, slank, mørkkældt Kvindeskikkelse. I den poetiske Stemning, hvori jeg be-

fandt mig, følte jeg mig straks dragen hen imod hende. Maaske kunde vi faa os en hyggelig Passiar i disse stille Omgivelser, i Skæret af den lysende Himmel og det magisk belyste Landskab. Ogsaa hun havde øjensynlig stillet sig ved sit Vindue for at indsuge Foraarsnattens Mystik. Jeg gik hen til hende, men, for at undgaa ethvert Spor af Misforstaaelse, sagde jeg hende straks, hvem jeg var, og hun gjorde øjeblikkeligt Gengæld. Hun fortalte, at hun — jeg anslog hende til at være i Slutningen af Trediverne — var gift i Danmark med en anset Jurist. Hun var meget nydelig, meget elegant, præget af fin Kultur, ligetil og ganske naturlig. Vi kom meget snart ind i en rigtig fortrolig Passiar, saadan som man just kan det, naar man paa Rejse træffer en vildt fremmed, som man paa Forhaand véd snart igen skal glide ud af ens Synskreds.

Jeg fik at vide, at hun efterhaanden var ved at gaa til i sit barnløse Ægteskab trods det, at hun havde en Mand, der var fortræffelig i alle Henseender undtagen én. Aah, han var saa kedelig. Han gik helt op i sine Forretninger, var træt, naar han var fri, sagde kun det alleralmindeligste og lige nødvendigste og var ganske uinteressert for hendes lille personlige Verden. Das ist eine alte Geschichte! Det eneste mærkelige — for saa vidt da — var, at hun nu havde gjort Oprør og forlangt at faa Lov til paa ubestemt Tid at rejse ud i den vide Verden for at opleve noget rigtigt spændende, men navnlig for at finde den sande Lykke eller, som hun udtrykte det, „den store Eros“. Hun havde imidlertid forbeholdt sig og ogsaa faaet Lov til at komme tilbage, hvis Oplevelserne skulde gaa hende imod. Og nu

var hun foreløbig paa Vej til Riviéraen, og Nizza skulde være første Stoppested.

Disse hendes aabenhjertige Betroelser førte os ind i en dybsindig Samtale om Kærlighed og Ægteskab, og jeg kunde ikke dy mig for at lade falde nogle manende Ord om den Risiko, en Dame kunde løbe, hvis hun i Blinde styrkede af Sted efter den længselsfuldt savnede, fantasistraalende Lykke. Hun var jo, indskød jeg fint, som en lille flagrende Libelle, der anelseløst svirrede af Sted uden Tanke paa Fangerne, som stod parat langs Grøftekanterne til at indfange den og fryde sig over dens Skønhed — en stakket Stund. Thi kun saa sjældent forstaar eller føler Fanger og Offer paa samme Maade, kun i de faa Undtagelsestilfælde svinger de udover Øjeblikket sammen i harmonisk, ensstemt Rhythme: „To Hjerter, ét Slag.“

Men nej, hun delte ikke mit noget pessimistiske Syn. Hun rystede smilende paa sit smukke Hoved. Hendes Drømme havde sunget ganske andre, langt mere lokkende Toner. Hun var allerede helt i sine Drømmelængsels Vold. Naa, men vi kunde jo ikke staa og tale og tale den ganske Nat, og jeg sagde sluttelig Godnat og føjede dertil Ønsket om en „lykkelig“ Rejse. I Stedet for at gengælde mit venlige Ønske stod hun en Stund og saa paa mig, bare saa paa mig, med et ømt Udtryk i sine store, gode Øjne. Saa kom en Replik, som unægtelig overraskede mig. Med let skælvende Stemme og et usikkert flimrende Smil hviskede hun:

„Hvad om Libellen allerede hér har fundet sin Lykke?“

Det gik ikke straks op for mig, hvad der gemte sig for forjættende Perspektiver i disse faa Ord. Men — jeg var

ingen fri Mand, og ej heller var jeg Fribytter, jeg var jo en samvittighedsfuld Læge, som rejste i Embeds Medfør. Dog, hvorfor unødigt saare? Da jeg mente at forstaa, svarede jeg kun med at ryste afvisende paa Hovedet. Saa stod vi igen en lille Stund tavse. Og saa var Romantiken brudt. Nu var det hendes Tur til at ryste Lokkerne og derefter med ganske naturlig og rolig Stemme sige:

„Kan det interessere Professoren at faa at vide, hvordan det kommer til at gaa mig, for saa vil jeg skrive, hvis jeg gaar hen og finder Lykken?“

Jeg erkendte ivrigt min mandlige Nysgerrighed og tog takkende mod Tilsagnet. Saa skiltes vi. Skulde jeg faa hende at se igen? Skulde jeg atter høre fra hende? Næppe sandsynligt!

Og Natten skred sin uforstyrrelige Gang, Toget fortsatte sin rytmiske Hjulmelodi, og jeg faldt trods Roman-tiken i en drømmeløs Søvn. Men Prosaen kom over mig i Form af en brutal Haand, som ruskede mig vaagen. Den tilhørte Konduktøren, som samtidig brølede ind i Øret paa mig:

„Op, Hr. Professor, den ældre Frue er bleven søsyg.“

Endnu søvndrukken tumlede jeg ud paa Gulvet, men til min usigelige Rædsel mærkede jeg i samme Øjeblik, at Kupéen gyngede under mig. Vi befandt os altsaa ude paa vildene Hav, i rum Østersø. Og jeg, der saa at sige er født søsyg, begyndte straks at føle mig utilpas og blev hurtig klar over, at jeg ikke ret længe kunde taale den lodrette Stilling, før en Katastrofe maatte indtræde. Thi gjaldt det at ile. Og jeg, som den Gang altid gik til Køjs iført mit Undertøj — det var før Pyjamastiden — og for Nemheds

Skyld kun rejste med en sort Diplomatfrakke, — det var før Smokingtiden, — jeg haster med blot at iføre mig „Diplomaten“, og saaledes udhalet, „Diplomaten“ foroven og Underbenklæderne forneden, støder jeg brutalt Døren op til min syge Naboerskes Kupé og proklamerer med høj Røst: „Jeg kan umuligt hjælpe Dem, for jeg er selv søsyg,“ og med denne ualmindeligt beroligende Udtalelse trak den i Ordets dobbelte Betydning medtagne Læge sig skyndsomst tilbage, lukkede Døren til, indtog sit horizontale Leje og faldt heldigvis i Søvn igen.

Men unægtelig var jeg noget flad, da jeg opstod næste Morgen, og min romantiske Oplevelse laa ligesom tilbage i en uendeligt fjern Fortid. Nu var jeg knuget af Benovelse ved Tanken om det forestaaende Gensyn med min saa skammelig i Stikken ladte Rejsefælle. Belavet paa en Opsigelse paa lysegraat Papir aabnede jeg forsagt Døren og ventede at finde de sørgelige Rester af en livstræt Kvinde. Men nej! Foran mig sidder en Dame, der synes frisk og veltilpas, og tilkaster mig et maliciøst Smil og et spydigt:

„Godmorgen, Hr. Professor, hvordan har *De* det?“

Hvad var dog Skyld i dette Mirakel? Jo, jeg maa sige det, som det var: det var mit natlige Visitkostume! Fruen havde straks observeret dets raffinerede Sammensætning, var kommen til at skoggerle, havde derover glemte sine egne Lidelser, var blevet i godt Humør og havde derefter sovet trygt Resten af Natten. Men jeg kom ganske vist ikke til at dø i Synden. Historien om den hjælpeløse Hjælper gik viden om, og havde jeg vel saa andet at gøre end yderligere at bidrage til dens muntre Rundgang?

»Saaledes udhalet, »Diplomaten« foroven og Underbenklæderne forneden. . . ».

Vi gjorde et længere Ophold først i *Berlin* og senere i *Frankfurt*, og vi naaede derfor først efter flere Dages Rejse til vort Bestemmelsessted, *Nice* eller *Nizza*. Jeg tilstaar ærligt, at jeg var særdeles interesseret i nu at høre noget om „*Libellen*“s Skæbne. Og se, allerede den første Dag gensaa jeg hende saamænd i et straalende Sommerkostume paa Promenaden, Stedets „*Strøg*“. Hun saa imidlertid ikke mig, for al hendes Interesse, al hendes Optagethed koncentrede sig om en mandlig Ledsager, en ung, yderst elegant og smuk, høj, slank, spændstig Herre, som syntes at øve en fuldstændig fascinerende Indflydelse paa hende. Jeg havde ikke Mod til at standse det nydelige og kun sig selv nydende Par, og det var jeg ked af bagefter, for min Nysgerrighed var jo absolut ikke blevet mindre. En god Skæb-

ne belønnede mig heldigvis for min Tilbageholdenhed. For samme Aften genfandt jeg Parret i det mondæneste Danse-lokale. Her dansede de to saa godt som udelukkende med hinanden, et i Sandhed indtagende Skue, og i hvert Fald Fruen havde ikke Sans for andet end sin flotte Partner. Han dansede ogsaa forførerisk, det maatte man lade ham, dansede som kun en „Gigolo“ kan danse. Og det var han da i Virkeligheden ogsaa, men — hvad saa, om han ogsaa var „Professional“; han var lige daarende for det. Endelig langt om længe fik hun saa Øje paa mig og kom straks ilende hen til mig.

„Tænk, jeg har fundet Lykken,“ jublede hun mig allerede paa Afstand i Møde med sit mest straalende Smil.

„Ja, men kære De,“ sagde jeg ikke just fuldt saa bevæget, „men, han er jo da ikke nogen „Gentleman“, han er jo bare Professional!“

„Han ikke nogen Gentleman,“ næsten skreg hun med flammende Øjne, „han ikke nogen Gentleman! Jo, han er netop Gentleman! Hvor kan De, som jeg troede var en fin og klog Mand, hvor kan De dog sige noget saa taabeligt. Han er Greve, er han, og bærer et gammelt, fornemt fransk Adelsnavn. Men hans Familie har chikaneret ham, frarøvet ham hans Penge o. s. v. o. s. v., og derfor har han for en lille Frist maattet slaa sig paa Dansen under et paataget Navn. Hvad skulde han vel ellers finde paa? Han er saa vidunderligt finttænkende og hensynsfuld, og vi elskede hinanden lige ved første Øjekast, ja“ — og hun gav sig til at danse af bare Glæde — „ja, han elsker mig, og jeg elsker ham. Aah, hvor jeg elsker ham! Vi tilhører hinanden for bestandig. Han har aldrig elsket nogen Kvinde, før han

traf mig.“ — „De tror det ikke?“ indskød hun, da mit Udtryk vistnok viste nogen Skepsis, „men det er sandt — og alle de Kvinder, han her er nødt til at danse med, de er ham saa fuldkommen ligegyldige o. s. v. o. s. v.“

Jeg forsøgte med større Naivitet, end jeg maaske havde Lov til at besidde, at slaa lidt koldt Vand i det hede Blod ved at antyde, at saaledes talte alle Professionals i alle Lande og i alle Romaner. For de kendte Kvindernes Psykologi endnu bedre end den klogeste Nervalæge, de vidste, hvordan de skulde faa Magt ikke blot over Kvindernes Hjerter og Sanser, men ogsaa over deres — Portemonnaier.

Men sligt skulde jeg ikke have sagt! Jeg vakte blot hendes Vrede, og jeg blev hurtig klar over, at det var saa uhyre ligegyldigt, hvad jeg end sagde — ja, at det kun havde den ganske modsatte Virkning. Jeg havde jo da heller ingen Ret til at blande mig i hendes Kærlighedseventyr. Hun vendte mig harmdirrende Ryggen, kastede sig ind til sin længselsfuldt ventende Kavalier, som straks gled ud i Dansen, mens de hviskede sammen og saa hen paa mig. Han smilede stolt i sin pragtfulde, sejrssikre Overlegenhed, hun tilkastede mig foragtelige Blikke og — saa eksisterede jeg ikke mere for dem.

Jeg sad lidt tom tilbage og mindedes et gammelt tysk Vers:

Lust ohne Liebe, wie gemein,
 Liebe ohne Lust, welcher Pein,
 aber beides im Verein
 ist des Lebens höchstes Sein.

Jeg rejste Dagen derpaa og fik aldrig Slutningen paa

Historien, i hvert Fald ikke paa direkte Maade, gennem hende selv, men vel nok ad indirekte Vej, for saa vidt som jeg nogle Maaneder senere saa hende spadsere paa „Strøget“ nok saa adstadig med sin aldrende Mage under Armen, ældet, gravalvorlig. Hun saa mig, men — hun hilste ikke og vendte straks Blikket andet Steds hen. Ak, hvor forandret!

Om Ægteskabets senere Skæbne véd jeg intet udover, at „Libellen“ allerede forlængst har begivet sig ud paa den evige Rejse. —

Lad mig saa atter vende tilbage til den hjemlige Strand.

NAAR ENDEN ER GOD ...

En Ven af mig, Sygehuslæge i det nordlige Sjælland, tog mig under et Sommerbesøg hos ham med i Fødselspraksis i Gilleleje.

Da vi stod udenfor Gerningsstedet, et etetages Fiskerhus, sagde han til mig: „Ja, Kære, Fødsler forstaar Du som berømt Nerverlæge Dig jo ikke paa, saa Du maa hellere more Dig med at studere Gæssenes Psykologi. Det hænder vel stundom, at ogsaa Du faar med Gæs at gøre,“ og han smilede lidt spodsk! Men jeg gjorde naturligvis som han havde befalet! Som bekendt findes der jo store Gaasflokkede heroppe i Fiskerlejet, hvor de bevæger sig frit omkring. Efter at mine Studier havde varet en Times Tid, — det var forøvrigt forbløffende, saa godt som vi forstod hinanden! — kom der imidlertid Ilbud fra min Ven, om jeg snarest muligt vilde indfinde mig i Fiskerhytten. Jeg skyndte mig naturligvis, greben af en vis Spænding, derhen og traadte ha-

stigt ind i Stuen, hvor Begivenheden formentlig nu havde fundet Sted.

Dér fanges jeg straks af et højst ejendommeligt Syn: ikke det, jeg havde haabet og ventet, nemlig en sund og skrigende Verdensborger! Nej, jeg ser min Ven, delvis dækket af et blodpletet Forklæde, staaende oprejst midt i den lille Stue med opsmøgede Skjorteærmer og — ja virkelig — med et Barneben, det hele Ben af et lille Barnefoster, i hver Haand! Kun Benene, men ikke Resten af Barnet! Og ved Doktorens Side staar en hændervridende Fisker i Fiskertrøje. Med bekymret Ansigtsudtryk og træt Stemme henvender min Ven sig nu til mig, der stirrer maabende paa ham:

„Det er pinende galt fat her. Her har jeg staaet og maset mig fuldstændig mør for at faa Barnet, der har ligget i Sædestilling, frem i Dagens Lys. Men — Resultatet er, som Du ser, ret pauvert: kun Benene har jeg, Resten af Barnet mangler! Der maa jo foreligge en eller anden mærkelig Komplikation, for saadant noget er aldrig hændt mig før. Men, kære Ven, jeg kan ikke mere! Jeg er ganske lam i Armene. Der er ikke andet for, end at Du nu maa tage Affære.“

„Maa jeg?“ svarer jeg fuldstændig paf. „Jeg? Det maa dog vist være din behagelige Spøg. Hvad har Du egentlig tænkt Dig, at jeg skulde gøre?“

Det afgørende Svar, fremsat i en al Indvending affejnede Tone, faldt sønderknusende ned over mig:

„Det maa Du virkelig selv finde ud af!“

Og dermed sank han tilintetgjort ned paa en Stol. Sat sapienti! Det nyttede jo ikke at blive ved med at gøre Vrøvl

overfor dette kategoriske Imperativ, hvorfor jeg, alt andet end helteglad og sejrssikker, gik hen til Barselkonen, som laa i selvsamme Stue, lysvaagen og trods alt beundringsværdig rolig og heldigvis, lod det til, uden generende Smerter. Ved Sengens Hovedgærde stod en grædende Fødselshjælperse med glohede Kinder. Jo, dette besynderlige Dramas Hovedperson var virkelig mærkeligt rolig, langt roligere end jeg var. Jeg var ærlig talt bragt helt ud af min vanlige berømmelige sjælelige Balance. Jeg vidste virkelig ikke mine levende Raad. Sjælelige Konflikter af alle Slags har jeg kunnet møde med behersket Sind, men denne Situation, den kunde selv *min* trænedede Fantasi ikke magte. Nuvel, hvad skulde jeg gøre? Vel det eneste, der i Øjeblikket var at gøre. Jeg satte mig venligt smilende ned ved Siden af Sengen og gav mig til trøstende at klappe og klappe Fruens nærmestliggende, arbejdsprægede, højre Haand, alt mens jeg atter og atter gentog:

„Lille Frue, lille Frue, De skal ikke være bange, det skal sagtens gaa. Vær bare rolig og giv mig lidt Tid, saa er jeg Mand for at hjælpe Dem.“

Men inde i mit Hoved hvirvlede det samtidigt ustandseligt rundt: „Hvad skal Du gøre, hvad skal Du dog gøre?“ Alle mine Fødselslærdomme fra den fjerne Studietid skød op fra deres Aartier gamle, ubenyttede Gemmested, men — ingen Hjælp kom der, ikke den mindste Antydning af Hjælp! „Hvad skal Du dog gøre, hvad skal Du dog gøre?“

Saa pludseligt sker der noget ganske mærkværdigt! Uden forudgaende Varsel skingrer et sønderrivende Skrig gennem Luften, nej, ikke fra mig, men fra den ulykkelige Moder, et Støn, et Suk, og se — i Sengen ligger min Sandten

nu et lille menneskelignende Væsen, ganske vist dødt og defekt, for Benene manglede jo, men dog et Barnefoster. En pludselig Vé var kommen, og — Fødslen var med ét fuldbragt!

Og nu, — ja, saaledes gaar det jo heldigvis ret ofte i denne harmoniske Verden — hele Takken og Beundringen bliver nu rettet mod mig, mod mig ganske alene. Jeg faar den fulde Ære for det fuldbyrdede „Mirakel“. Mand, Kone, Jordemoder og to Nabokoner, som var kaldt til ved Skriget, udgyder sig i et højtlydende Takke- og Jubelkor til den „Trolldmand“, som havde reddet Moderens Liv. Ved at „læse„ over Konen og ved mine „magnetiske“ Strygninger havde jeg, forstod jeg var alles Mening, paa- virket hende saaledes, at Fødslen omsider havde kunnet finde Sted, endda paa en saa skaansom Maade. Ingen tænkte paa den arme „Landdokter“, der sad ligesom helt tilovers, upaagtet, næsten skamfuld. Da vi kort efter vandrede sammen hen til hans Vogn, surmulede han ret kraftigt over, at jeg saa ganske selvfølgelig havde indhøstet al Viraken uden at fordele selv den mindste Portion til ham. Det var dog ham, som havde haft hele Sliddet og Risikoen. Men hertil riposterede jeg smilende og med ren Samvittighed:

„Næh, véd Du nu hvad, Gamle, det maa Du da sandelig finde Dig i, naar Du først lader mig gennemgaa et Kursus i Gaasepsykologi og derefter engagerer mig som Fødselsmedhjælper. Hvad vilde Du egentlig have stillet op uden mig?“

Saa smilte Augurerne! — Han sendte mig kort efter en ung Gaas til Tak.

Jeg skal blot til alles Beroligelse tilføje, at Moderen kom sig udmærket, og jeg kan trøste den kritiske Læser med, at Fødselsvanskeligheden skyldtes ikke Lægernes mangelfulde Optræden, men den Omstændighed, at Fostret var et Misfoster med Benene abnormt løse i Hofteskaalene og med store Svulster i Nyrene. Derfor var det dødt allerede inden Fødslen. —

Saa tillader jeg mig paany at føre Læseren ud paa en lille Rejse.

LYKKEBLOMSTEN

I Begyndelsen af 1920erne kom jeg med en Ven til Norge, og vi naaede frem til *Molde*, der paa en skøn August Sommerdag tog sig fuldstændig italiensk ud med det bølgeløse, solsitrende Hav langs den lange Strandpromenade. Ogsaa her i Molde ventede der mig i min dobbelte Egenskab af Lægen og Turisten nogle meget særprægede Smaaoplevelser.

Straks ved Frokostbordet kom jeg til at sidde ved Siden af en nydelig, yngre dansk Frue, som vel ikke hørte til mit nærmere Bekendtskab, men som jeg af og til havde strejft i Selskabslivet. Jeg vidste, hvem hun var gift med. Ved Bordet sad hun alene og nød sit Maaltid, men det tænkte jeg ikke over, selv om hun nok syntes mig lidt mere tilbageholdende end strengt nødvendigt overfor en saa elskværdig Bordfælle og Landsmand. Jeg gjorde mit bedste for at faa en munter Samtale i Gang, men jeg kunde hurtigt mærke, at her slog mine Konversationsevner for en Gangs Skyld ikke til, en Skuffelse unægteligt, da vi

ellers ved tidligere Strejfmøder havde haft det helt gemtligt sammen. Naa, jeg maa ærligt bekende, at det nærmest var en Afbrænder, og jeg gav hurtigt op. Men hvad kan nu Grunden være til denne kølige Holdning? spurgte jeg mig selv. Der maa jo stikke noget mystisk under! Og se, det fik jeg da ogsaa kort efter paa en morsomt overraskende Maade Bekræftelse paa.

En Times Tid senere kommer Fruen nemlig selv farende ind i mit Værelse, hvor jeg nød en let Middagshvile. Hun var helt ude af sig selv, og allerede i Døren begynder hun hulkende at stønne:

„Aah, han dør, han dør, hjælp os, hjælp os!“

„Han?“ Jeg vidste jo ikke om nogen „Han“. Naa, „da liegt der Hund begravet“, tænkte jeg. Der var altsaa en „Han“, som hidtil var bleven skjult for mig. Hvem var da dette hemmelighedsfulde X? For hendes Mand var det øjensynligt ikke. Dog, Situationen gav ikke Lejlighed til Forhør, thi der maatte iles. Jeg fulgte sporenstrengs den stakkels, ulykkelige Frue og stod et Øjeblik efter Ansigt til Ansigt med en mig ubekendt, pyjamasklædt, sengeliggende yngre Herre, der mere lignede en kogt Kæmpehummer end et Menneske. Han stønnede forpint. Det stod mig hurtigt klart, at den røde „Han“ havde paadraget sig en fæl Rejeforgiftning! — Uh, de ækle, store, dvaske norske Rejer! — Han laa i en af Hotellets gammeldags Dobbeltsenge — Ægteseng, smilte jeg ved mig selv, men jeg sagde selvfølgelig intet. Gaadens Løsning kom da ogsaa, uden at jeg behøvede at fritte. Fruens tidligere Kølighed overfor mig skyldtes, forstod jeg nu, en vis Undseelse for at bekende, at hun ferierede sammen med en dansk „Ven“,

som ogsaa var gift. Hendes Bekymring var derfor den dobbelte, at „Han“ skulde dø heroppe, og at hun saa skulde staa alene tilbage i det Fremmede med Skandalen. Syg var han unægtelig, som han laa dér med sit vældige, rødspættede Udslæt, sin Feber, sine Opkastninger etc., men — Livsfare var der dog heldigvis ikke Tale om. Jeg kunde berolige dem begge med det samme. Han kom da ogsaa hurtigt over det. Han følte sig nok noget flov over at være bleven afsløret, men Rejerødmen skjulte saare belejligt over den svagere Flovhedsrødme. Nu var jeg jo imidlertid ved Skæbnens Styrelse bleven Parrets Fortrolige og som saadan ogsaa dets Medskyldige, saa der var jo ingen Grund for os til ikke at være Venner. Den næste Dag fejrede vi derfor sammen Patientens Genopstandelse med en munter „Bryllupsmiddag“.

Saa skiltes vore Veje paany, og først 3 Aar senere gensaa jeg dem en Dag vandrende nok saa ugenert Arm i Arm nedad Strøget. Jeg standsede og lykønskede. Jo, nu var de retteligt gifte. Rejeforgiftningen havde belært dem om, at de ikke kunde undvære hinanden. Vi fejrede Gensynet med en Eftermiddagsté foran d'Angleterre.

Lige efter den omtalte Frokost hændte der mig dernæst samme Dag i Molde en anden pudsigt Oplevelse. Norges største Kolorist, der en Snes Aar tidligere havde været min Klient, stod pludseligt og ganske uventet foran mig og spurgte ophidset uden nogen Goddag-Indledning paa klingende Norsk:

„Er det ikke Professor Daniel Jacobson?“

Hertil svarede jeg i en lidt forbavset Tone:

„Men, kære Ven, kender De mig virkelig ikke igen?“

„Jo,“ sagde han, „men jeg var i Tvivl, for De har nemlig faaet andre Farver, De er bleven graa i Skægget, siden vi sidst saas.“

„Nuvel,“ svarede jeg, „men det kan der da ikke være Grund til at blive ophidset over. De ser jo ud, som om der var hændet Dem noget meget alarmerende.“

„Ja, det er der min Salighed da ogsaa, og De maa hjælpe mig med at klage til Direktøren for Hotellet over Portièren, for De bor jo her paa Hotellet, og De kender mig da. Kan De tænke Dem, jeg ankommer hertil i Morges for at faa et Værelse, og saa svarer Fyren mig nok saa uforskammet, at alt er besat.“

„Ja, men havde De da bestilt Plads, kære Ven? For her er jo bestandigt optaget paa denne Tid af Aaret,“ indvender jeg spagfærdigt.

„Bestilt Plads? Det manglede da bare. Til mig, Norges største Kunstner. Véd De, hvad den Tølper svarede mig, da jeg sagde ham, hvem jeg var? Han sagde: „Om De saa var Kejseren af Kina, er der ingen Plads.“ —

Det kostede mig ret betydelig Anstrengelse at lade være med at smile og med at faa min vrede Ven beroliget, saa han undlod at klage. Men jeg drog mig den lille Hændelse ad notam, da jeg lidt senere selv skulde henvende mig til Portièren for at faa en Bil, der Kl. 15 skulde køre min Kammerat og mig op til Vidderne med de store Udsigter. Ogsaa overfor mig udslyngede han sit kategoriske:

„Ugørligt, Hr. Professor, aldeles ugørligt! Den store Turistdamper ude paa Reden, som er fyldt med Tyskere, har bestilt ikke mindre end 70 Biler til samme Klokkeslæt og samme Tur.“

Belært af Erfaringen fra før blev jeg derfor ikke hidsig, men genmælede med mit elskeligste Smil:

„Det tror jeg ikke paa. Jeg er Danmarks, ja mange mener Nordens, største Nervalge, og jeg kan læse i alle Mennesker paa staaende Fod. Jeg skulde for første Gang i mit Liv tage fejl af et Medmenneske, hvis De ikke netop er den rette Mand til at skaffe ogsaa mig en Bil til Kl. 15.“

Han stod og iagttog mig et Øjeblik i Tavshed, saa smilede han pludseligt stort og sagde med et lunt Glimt i Øjet:

„De skal faa den Bil til Kl. 15.“

Og ikke blot fik vi Bilen, — men den næste Dag lod han sin egen Kone konsulere mig for sine daarlige „Nerver“. „Nordens største Nervalge!“

Naa, saaledes kom vi altsaa paa Køretur, min Rejsekammerat og jeg, til den fastsatte Tid, men hvordan det gik eller ikke gik, saa kom vi ind mellem de 70 Biler, og da disse standsede oppe paa Vidden for at filmes, blev ogsaa vi tvunget til at gøre Holdt. Medens min Ven nu bliver tilbage for at fotografere det yderst maleriske og levende Filmsoptrin, styrer jeg, som ikke er Fotograf og Massebehandler, min Kurs hen mod en enligt spadserende, høj, slank, hvidklædt og yndefuld Dame, der med nedadvendt Blik gaar og skraber søgende i Græsset med sin ene Fod. Da jeg naar frem til hende, siger jeg uden Indledning paa Tysk til hende:

„De søger en Firklover, en Lykkeblomst, naadige Frue?“ Uden dog derfor at se op svarer hun paa samme Sprog, men med en mig fremmed Accent:

„Ja, men den er vanskelig at finde.“

„Véd De hvorfor, naadige Frue? Fordi De stadig ser nedad. Se en Gang op.“

Hun ser øjeblikkeligt op, og jeg ser ind i et alvorligt, mørkthaarkranset Ansigt med 2 varme, dybtbrune Øjne, ja, jeg observerer endda en Antydning af et lille mørkt Overskæg. En Dame i Midten af Trediverne, anslaaer jeg. Saa smiler hun og spørger:

„Er det da Dem, som er Lykkeblomsten, min Herre?“

„Ja, selvfølgelig.“

„Hvorledes vil De overbevise mig derom?“

„Aah, det er ganske lige til. Læg Deres venstre Haand i min højre og lad os spadsere lidt sammen her oppe i al Dejligheden som to gode Kammerater, og De skal se, jeg faar Ret.“

Og uden affektet Tøven lagde hun tillidsfuldt sin lille Haand i min, og vi to vildtfremmede Mennesker spadserede nu en halv Times Tid sammen her oppe paa Højderne, pludrende fortroligt sammen som ellers kun rigtig gode, gamle Bekendte. Hun fortalte, at hun var Spanierinde, og meget underholdende skildrede hun mig sit Livsløb, sit Ægteskab med en tysk Fabrikant, som var med paa Rejsen, deres Hjem i Barcelona, hvor hun selv var barnefødt, og som hun opfordrede mig til endelig snart at besøge, og om spanske Skikke og Sæder. Hun sagde uforbeholdent, at hun aldrig før havde truffet et saa fuldt ud naturligt Menneske, ja hun syntes allerede, at hun havde kendt mig altid o. s. v. o. s. v. Saa blæstes der pludseligt til Samling i Bilerne. Tiden var fløjen væk, syntes vi begge. Vort hyggelige Samvær var forbi. Vi stod endnu Haand i Haand

og rystede det sidste, vanskelige Farvel. Saa siger hun ganske alvorligt paa sit smukke, spanskfarvede Tysk:

„Men saa var De jo alligevel ikke Lykkeblomsten, for nu mister jeg Dem jo for bestandig.“

„Ja, men det er jo netop derfor, jeg er Lykkeblomsten, naadige Frue. For nu vil De aldrig kunne glemme vort smukke Møde, nu vil De altid mindes mig, ligesom jeg altid vil mindes Dem. Og — hvem véd, hvilken Katastrofe der vilde indtræde, hvis vi ikke skulde skilles nu!“

Endnu et Blik! Et Haandtryk! Et „Lebe wohl!“! Og saa skiltes vi for bestandigt.

Jeg har for mit Vedkommende altsaa aldrig glemt. Mindes mon ogsaa hun? —

Saa en lille Afstikker fra Nord til Syd.

EN FORFEJLET CHANCE

Til en Forandring har jeg Lyst til at indskyde et lille Rejseseminde fra *Baden-Baden*, hvor jeg opholdt mig nogle Dage paa en Sommerrejse, som jeg foretog nogle faa Aar efter Verdenskrigens Ophør. Jeg var der netop paa den Tid, hvor Markkursen faldt med rivende Hast, saa at sige fra Time til Time. Af den Grund var Badestedet overfyldt med rige Amerikanere, der trods deres Rigdom til det yderste udnyttede den stedse gunstigere Kurs. Derved blev de selv i Stand til at bo paa Stedets fineste Hoteller bogstavelig talt gratis.

Jeg var saa heldig gennem en yngre, amerikansk Frue at komme i Forbindelse med et amerikansk Ægtepar, som var ude efter en Nervalge til den kvindelige Halvpart.

Amerikanerindens Bekendtskab havde jeg gjort rent tilfældigt, men paa en ret ejendommelig Maade. Jeg var en Aften i Operaen, til Wagners Opera „Tristan og Isolde.“ Døgntemperaturen var gennemsnitlig 35 Grader C., Temperaturen i Teatret derfor ret glødende. Ved en naadig Skæbnes Indgriben var hun og jeg blevet Naboer. Under Forspillet, hvor jeg sidder hensmeltet i Beundring og Svedbad, vækkes jeg pludselig op af min Halvdvaletilstand, ved at en varm, lille Damehaand lister sig ind i min højre. Glad overrumplet vender jeg mig naturligvis skyndsomst om efter Haandens Ejerinde, og jeg oplever da den Lykke at se ind i et Par straalende gyldentbrune Øjne, der hørte til i et saare indtagende Ansigt. En gravalvorlig Stemme hvisker nu til mig paa et melodisk Engelsk:

„Please tell me, what is going on, for I don't understand one word of it.“

Glemt var Varme, glemt var Wagner. Jeg klyngede mig til mit Haandpant og benyttede den gunstige Situation til at hviske ind i hendes Øre om den løjerlige Kærlighed, „Tristan og Isolde“ rummer. Hun lyttede ivrigt til, alt mens hun lod mig beholde Haanden. Hun havde aldrig før været ude for en Opera af Wagner, ja, hun kendte end ikke hans Navn. Jeg bandede Wagners Vidtløftighed og længtes efter Pausen for at faa nærmere Rede paa, hvem Haanden tilhørte. Mærkelig maatte dens Ejerinde være, siden hun overhovedet ikke anede Wagners Eksistens.

Omsider rullede Tæppet ned, og jeg fik nu hurtigt at vide, at min nye Veninde var i Slutningen af Trediverne, at hun var gift og bosat i Texas, at hun rejste uden Man-

den, sammen med nogle Slægtninge, og at hun for første Gang var i Europa.

Min første Replik til hende lød:

„How did you dare it?“

Og hendes ærlige Svar var:

„I liked you just I saw you.“

Efter dette Replikskifte var vi som gamle Venner, og det var saa paa hendes anbefaling, at Ægteparret, som hun rejste sammen med, fik Lyst til at raadspørge mig angaaende den kvindelige Parts Nerver. Det havde nemlig af hende, som ærlig talt igen ikke kunde have det fra andre end fra mig selv, faaet den værdifulde Oplysning, at jeg i mit Hjemland nød Ry som en af de allermest fremragende Nervalæger. I Forvejen havde disse Pengematadorer allerede konsulert de navnkundigste og — det blev udtrykkelig pointeret af den mandlige Part — kostbareste Nervalæger, ikke blot i De Forenede Stater, men ogsaa i Schweiz, Frankrig og nu Tyskland, og samtidig havde de hjemstøgt talløse Sanatorier, Kur- og Badesteder. Saa var det selvfølgelig ganske rimeligt ogsaa at høre saa stor en Autoritets Mening.

Konsultationen fandt Sted en Eftermiddag, i Overværelse af Gemalen, i Fruens elegante Sovegemak paa det fornemste og dyreste Hotel, et Hotel, der kun husede de allerrigeste Folk fra Staterne. Fruen, en blomstrende, fyldig, midaldrende, særdeles majestætisk og stærkt smykkeprydet Dame, tonede frem i et overdaadigt Negligé. Hun hilste nedladende og tog saa straks Ordet, og hun nægtede sig derefter intet i Retning af at lade Munden løbe og af at svælge i en yderst udpenslet Skildring af sine talløse, me-

get komplicerede, nervøse Fornemmelser. Manden, der var en graasprængt, høj og mager, ret jovialt udseende Herre med en særdeles godmodig Optræden, trak sig diskret hen i Værelsets mørkeste Krog og sad her fuldstændig stum og ubevægelig under hele Konsultationen, endda denne varede det meste af en Time, og Temperaturen tilmed var ubehagelig høj. Heller ikke jeg fik Lejlighed til at indføre mange Ord som Følge af Fruens Tungefærdighed, og det kunde vel nok af sproglige Grunde kun være en Fordel.

Der behøvedes dog ikke lang Tid til at blive klar over, at det, denne imponante Personlighed fejlede, var, at hun havde en Mand, som i ét og alt var hendes lydige Slave, og at hun derfor kunde føre en Tilværelse, i hvilken alt og alle kun havde for Øje at forkæle hende og afværge enhver tænkelig Ubehagelighed. Med andre Ord — tænkte jeg — en forvænt amerikansk Rigmandsfrues Tilværelse, just saaledes som den skildres i Romanerne, et Liv uden Ansvar og uden Pligter udover de rent selskabelige og uden „højere“ Interesser — hun var endda barnløs — udover selve det at leve Livet saa behageligt, det vil sige saa ego-centrisk, som muligt. Hun fejlede ikke andet, forstod jeg, end at hun bekymrede sig altfor meget, ja udelukkende om sit eget kære Jeg. Manden var øjensynlig til den Grad hendes opvartende Kavalier, at hun i deres Ægteskab kun regnede med én Person, og det var ikke ham. Og det samme gjorde han da vist ogsaa. Intet Under derfor, at hun trods Komfort, Adspredelser og Rejser aandede og levede for sine „Nerver“. Bedre var det da heller ikke blevet i Tidens Løb, for alle de berømte Læger, eller i hvert Fald vistnok et større Flertal af dem, havde — skønnede jeg — snarere

øget end mindsket hendes i Forvejen grundmurede Selvforkælelse. Hver for sig havde de øjensynlig ment det hensigtsmæssigst at foreskrive en ny Kur og afslutte denne med at tage hver sit fyrstelige Honorar.

Ja, hvad skulde nu *jeg* gøre her? Thi var jeg end stor udi egen Indbildning, forstod jeg hurtigt, at det ikke var let at bibringe denne imponante Dame Overbevisningen herom. Det sad jeg og grublede over under hele hendes saa godt som ubrudte og ubrydelige, timelange Monolog. Der skulde jo desværre ikke megen Skarpsindighed til for trods al Selvbeundring at indse, at hun var selv mig et Nummer for „stor“. Dertil kom jo saa, at jeg ikke, syntes jeg, vilde kunne foreskrive nogen anden Behandling end at komme til mig i København, eftersom jeg jo ikke havde Ret, hverken juridisk eller kollegial, til at praktisere i Baden-Baden. Tilmed var jeg ogsaa saa temmelig paa det rene med, at min beskedne Klinik i København ikke netop var indrettet med saa forvænte Klienter for Øje. Mit Raad til hende, da hun omsider fik talt ud, blev derfor det ganske enkle, at hun nu, efter at jeg havde sat mig nøje ind i hendes Tilfælde, skulde slaa sig til Ro med, at hun i Fremtiden maatte undgaa alle Behandlinger og alle Kure og sky alle Nervefølger. Hun var jo dog kun bleven daarligere efter hver ny Kur, hun hidtil havde brugt, og da jeg, som hun jo vidste fra sin Veninde, ikke blot var den klogeste Nervedoktor, men virkelig ogsaa den, der bedre end nogen anden Læge forstod sig paa Kvindenerver, skulde og burde jeg være den sidste Læge, der blev spurgt til Raads. „Glæd Dem ved Tilværelsen, lev Livet let, og lad Nerver være Nerver,“ det var Omkvædet paa min selvkloge Tale.

Hvorledes reagerede Fruen nu paa disse Vismandsord? Ja, Sandheden i Ære, saa hun absolut ikke henrykt ud, ej heller syntes hun i fjerneste Maade imponeret, endda jeg havde talt rigtig pænt Engelsk. Hun værdigede mig rent ud sagt ikke et Ord, men rejste sig i sin fulde, knejsende Stormægtighed, saa paa mig med kølig Foragt, vendte mig ilsomt Ryggen og sejlede ud af Værelset uden saa meget som en Hilsen, uden saa meget som en Lyd. Jeg stod kold-douchet tilbage. Men — var Fruen saaledes ikke begejstret, saa viste til Gengæld Manden sig at være det. Han for nemlig i samme Nu, som Fruen havde slaæet Døren i efter sig, som en Raket gennem hele Stuens Længde, hen til, ja over mig, krystede mig ind i sin magre, men kraftige Favn og næsten brølte:

„Old chap, you are my man, I trust you, and you shall — I promise you — be the very last doctor in the long list of doctors my wife has consulted.“

Det stivede jo gevaldigt af, og min et Øjeblik stærkt rokkede Selvnydelse vendte prompte tilbage. Jeg tillader mig dog at tvivle paa, om han i det lange Løb har kunnet holde sit Løfte. Dertil har Fruen alligevel nok været ham for stærk. Desuden kom jeg desværre umiddelbart efter denne Oprejsning til at synke svært i hans Agtelse. Thi da han tilsidst spurgte mig om mit Honorar, var jeg naiv nok til at svare, at jeg aldeles intet Honorar vilde have. „Hvorfor dog ikke?“ spurgte han virkelig yderst forbavset. Fordi jeg var dansk Læge paa Ferierejse og derfor ikke syntes, at jeg havde Ret til at konkurrere mine tyske Kolleger ud. Jeg var jo kun paa vor fælles Venindes Opfordring gaaet med til Konsultationen for Venskabs Skyld.

Hvis jeg skal være ærlig, — og hvorfor ikke — har senere hen i Livet Tanken om, at jeg her kunde have faaet et i Forhold til mine Vaner fyrsteligt Honorar, ja endda paa Grund af de forhaandenværende Kursforhold kunde have faaet hele min Ferierejse betalt, efterladt en lille, meget lille ganske vist, men dog uafrystelig Fortrydelse i mit Sind, og forhaabentlig forvinder jeg den aldrig helt! Thi hvad nytter Ædelhed, naar den slet ikke opfattes? Texasmanden var dog saa elskværdig, at han bød mig paa en dundrende flot Middag sammen med Fruen og vor fælles Veninde, og under denne blev Fruen og jeg, nu jeg kun var Selskabsmand, sluttelig saa fine Venner, at jeg turde fremkomme med en Indbydelse til et Besøg i København, for at vi saa dér maaske kunde tale videre om hendes Nerver. Indbydelsen blev modtaget med Begejstring, men desværre aldrig indfriet, thi en Uges Tid senere fik jeg, mens jeg opholdt mig i Schweiz, et Telegram fra hende, hvori hun oplyste, at hun telegrafisk var bleven kaldt hjem til U. S. A., da hendes Fader pludselig var død. Min Chance for i Fremtiden at se en ustandselig Strøm af Milliardærer glide gennem min beskedne Konsultationsstue var dermed forspildt for bestandig. —

Nu trænger Læseren vist til at hvile sig lidt ovenpaa den megen Rejsen frem og tilbage. Derfor til Afveksling en lille Historie fra den daglige Praksis.

ET SLAAENDE ARGUMENT

Stundom kan *Selvgladhed* bringe En ud i en helt farlig Situation, fordi den saa let slører Ens Agtpaagivenhed. Skønt behørigt advaret fik jeg denne Gang Kærligheden at føle paa en særdeles haandgribelig Maade.

I sin Tid — det er meget længe siden — var en meget anset Embedsmand bleven indlagt paa Hospitalets Sinds- sygeafdeling paa Grund af en kværuerende Eksaltations- tilstand, og det forlød fra første Færd, at han var en grum- me ubehagelig og vanskeligt omgængelig Person, som man skulde tage sig i Agt for. Til min Forbavselse var han dog i den første Periode af sit Hospitalsophold lige det mod- satte. Forholdet os imellem var det allerhjerterligste. Og jeg tilstaar ærligt, at jeg i min før omtalte Hang til Selvtilfreds- hed af oprigtigt Sind komplimenterede mig selv for min fremragende Evne til at kunne tumle selv en saa vanskelig Herre. Dog — hvo som sig selv ophøjer etc. Jeg skulde snart komme paa ganske andre Tanker.

En Dag anmoder han mig ganske stilfærdigt om en Sam- tale i Enrum, og dette tilstaar jeg ham naturligvis bered- villigt, kun at Oversygeplejersken tilfældigvis er til Stede. Med en venlig Haandbevægelse byder jeg ham tage Plads ved Siden af mig og beder ham blot et Øjeblik undskylde mig, mens jeg underskriver nogle Papirer. Under min Beskæftigelse hermed ser jeg saa pludseligt, som paa Storm- Petersen'ske Tegninger, Sol, Maane og Stjerner, og samti- dig føler jeg noget varmt flyde ned over mit ene Øje. Hvad var der dog sket? Patienten havde ganske koldblodigt stukket mig en i Synet med knyttet Næve, saa at han vel opnaede at knuse mit Lorgnetglas og tilføje mig et blaat

Øje, men heldigvis, fraset en lille Rift, ikke at beskadige mit Øje. Da min modige Sygeplejerske nu gik i Brechen for mig, slap jeg for yderligere Molest, men jeg maatte skyndsomst tage hjem og lægge Ispose paa det maltrakterede Øjeparti. Da jeg nogle Dage senere gensaa ham, kunde jeg ikke dy mig for at spørge ham om Motivet til hans stødende Adfærd. Herpaa svarede han ganske ligetil:

„Jeg ønskede blot at overbevise Dem om, at jeg *ikke* var sindssyg.“

Man vil sikkert indrømme mig, at Argumentationen var besynderlig, omend — slaaende!

Hver Gang han nu senere hen bad om at faa „Landsforvisningen“ hævet, svarede jeg venligt, men bestemt:

„Nej, det er ganske udelukket, for De har jo netop leveret det mest slaaende Bevis for, at De virkelig er sindssyg.“

„Saah? Hvorpaa støtter De denne Diagnose?“ spurgte han straks kampberedt.

„Derpaa,“ svarede jeg patetisk, med Henblik paa mit profetiske Fornavn, „derpaa, at De har lagt Haand paa „Herrens Salvende“, paa „en af de store Profeter“.“

Dette Ræsonnement var, haabede jeg, ligesaa besynderligt som hans, og det bøjede *han* sig da ogsaa loyalt for. Vi forblev, som før Slaget, tilsyneladende de bedste Venner af Verden. Men jeg fik det dog kort efter arrangeret saaledes, at jeg kunde gengive ham Friheden.

Der gik nu nogen Tid, hvor jeg intet saa eller hørte til ham, men en vakker Dag ser jeg, da jeg aabner Døren til mit Venteværelse, at han sidder derude. Av, av, tænkte jeg, nu skal der vel igen vanke Klø, og mit Hjerte blev uroligt,

for denne Gang var der jo ingen Sygeplejerske til eventuelt at tage Stødet af. Min Frygt blev sandelig ikke mindre, da han vedblev at holde sig tilbage, indtil den sidste Patient var gaaet. Saa kom han omsider ind, og med dikkende Hjerter bød jeg ham tage Plads. Ja, hvad vilde han saa? Jo, han vilde bare, da der var Udsigt til en ny Kontorstilling i en offentlig Institution, anmode mig om en Erklæring om, at han var — *sindssund*. Han vidste, at en Erklæring i høj Grad vilde støtte hans Chancer. „Fy føj,“ tænkte jeg, „nu sidder Du sandelig net i det. Enten giver Du ham Erklæringen, og saa blamerer Du Dig overfor alle andre Mennesker, eller ogsaa giver Du ham ikke Erklæringen, og saa, ja saa undgaar Du vel ikke dine Klø.“ Et Øjeblik sad jeg stivnet i Rædsel, men saa fik jeg heldigvis en lys Idé. Jeg sagde nu til ham:

„Kære Ven, De skal selvfølgelig med største Glæde faa den ønskede Erklæring, men,“ tilføjede jeg ligesom tøven-
de, „er det nu ogsaa klogt af Dem at forlange en saadan Attest? „Qui s'excuse, s'accuse.“ Ikke sandt? Naar De dér kommer viftende med en Erklæring fra Professor Jacobson om, at De er *sindssund*, vil saa ikke alle straks sige: „Men har han da været *sindssyg*?““

— Pause! —

Hans Øjne søger at gennembore mig lige ind til til Sjælens fjerneste Afkrog, men jeg holder tappert Stand. Saa siger han:

„Det har De fuldstændig Ret i, og jeg giver derfor Afkald paa Erklæringen. Men hvad nu, hvis min Familie kommer og kræver en Erklæring om, at jeg er *sindssyg*?“

„Aah,“ jublede det i mig, idet jeg aandede dybt ud, „Du har vundet Spillet.“

I det samme farer jeg derfor op, slaar med knyttet Haand i mit Skrivebord, agerer dybt forarget og raaber i en krænk-
ket Tone:

„Vil De fornærme mig, Mand? Kender De ikke Lægens Tavshedspligt! Hvordan kan De dog tro noget saa lum-
pent om mig?“

„Storartet,“ siger han, idet han fornøjet springer op, „saa er jeg tilfreds! Farvel og Tak.“

Med et hjerteligt Haandtryk skiltes vi. Men jeg, som alt-
saa ikke er nogen Helt, jeg sank med uroligt Hjerte tilbage i min Stol, mat, dog glad, thi Valpladsen var jo forbleven min. Ikke altid staar Fejghed for Fald!

Han bærede mig ogsaa senere hen med sin Tillid og søgte min Hjælp i Anledning af et sørgeligt Familiedrama. Han gjorde i en Aarrække et stort og nyttigt Arbejde in-
denfor Byens Filantropi, men han tilhører nu længst dem, som *har været*. —

Endnu en Historie fra min Praksis.

JARLEN AF WARWICK

Som ung Reservelæge paa Kommunehospitalets 6te Af-
deling faldt det i min Turban, at en ældre, højt anset Fag-
kollega af visse Grunde, som ikke har noget med Historien at gøre, opfordrede mig til at overtage Behandlingen af en af sine Klienter, en af Byens mest bekendte Matadorer og Millionærer, der var berømt og frygtet for sit gode Hoved, sin skarpe Tunge og sit satiriske Vid. Selvfølgelig var jeg,

den unge, endnu kun haabefulde Aspirant til Verdensryet, mildest talt stolt af den Mission, der her saa ganske overraskende blev betroet mig. Man vil derfor let forstaa, hvor ynkelig flad jeg blev, da jeg til den aftalte Tid i selvglad Stemning indfandt mig i det fornemme Hjem udenfor Byen og dér af en stor Familiegruppe blev modtaget i den solfyldte Hall med den Udtalelse, at Husets Hersker netop i Dag var i et saa ubehageligt Lune, at det ikke vilde være tilraadeligt at — ja, det sagde man ikke, men det var desværre ikke til at misforstaa, at just det mente man, — at lade en saa uanselig Person som en borgerlig Reservelæge faa Foretræde. Patienten var nemlig fuld af syge Storhedsidéer, endda han virkelig indtog en meget stor Plads indenfor de betydende Kredse i Datidens lille København.

Jeg næsten græd indvendig, for jeg syntes, det var rent ud tragisk, om jeg skulde vende tilbage med uforrettet Sag til mine i Spænding ventende, vagt imponerede og let misundelige Kammerater paa Hospitalet, og det saa meget mere, som jeg allerede havde taget Forskud paa det forventede „fyrstelige“ Honorar. Mine Kolleger havde nemlig i Dagens Anledning tvunget mig til at pynte paa den ellers ret spartanske Hospitalsfrokost ved — paa Kredit — at traktere hele Rusen med „halve Hummere“.

Jeg aabnede derfor for alle min Veltalenheds Sluser, — og de er mange! — Og det lykkedes mig saa langt om længe at overvinde de Tilstedeværendes Betæneligheder og opnaa Tilladelse til i hvert Fald at forsøge paa at trænge ind i Helligdommen, hvor Storheden gemte sig i ensom Majestæt.

Da jeg nu uanmeldt overskrider Tærsklen efter en be-

skeden Banken paa Døren, ser den syge Herre umaadelig forbavset hen paa min Ringhed. Langsomt rejser han sig op fra sin Skrivebordsstol, løfter sit smukke, intelligente, hvidhaarede og hvidskæggede Hoved i Vejret og stirrer med kolde, blaagraa Øjne under fortsat Tavshed minutlangt paa mig „de haut en bas“, med umiskendelig Foragt. Tavsheden virker forstaaeligt nok ikke opmuntrende paa mig, der ligesaa fortryllet stirrer igen. Sveden begynder at springe frem paa min Pande, og jeg føler Svaghed i Knæene. Endelig — aah Gudskelov — henvender den Opvejede Ordet til mig, og hvad siger han saa med sin skarpe, snerrende Stemme? Kun nogle faa, nogle ganske faa Ord, men Ord, som i al deres Knaphed dog virker næsten tilintetgørende paa mig:

„Hvem er Du en Søn af?“

Hvem jeg er en Søn af, gentager jeg for mig selv, altsaa ikke, hvem jeg er, næh, hvem jeg er Søn af! Et Øjeblik tøver jeg betuttet, men lynsnart farer det saa igennem min Hjerne: „Det er jo da ganske umuligt, at Du nu her kan sige til denne imponante Person, der dér staar foran Dig i Livkjole og med Stjerne paa Brystet, med knejsende Hoved og skrævende Ben, det er da komplet umuligt, at Du til ham nu kan sige slet og ret noget saa plebejisk som: „Grosserer E. D. Jacobson i Pilestræde.“ Det maa Du se at komme udenom. Her hjælper intet „Kære Far“. Du maa for din Fremtids Skyld forraade dit hæderlige gamle Opbehav.“ Og saa — pludseligt — farer det mig ud af Munden, uden at jeg nogen Sinde siden har kunnet forklare, hvorfor netop disse Ord:

„Jarlen af Warwick (Waarrik)!“

Se, det tør jeg nok sige uden at prale: Virkningen var blændende, overvældende. Stormægtigheden aabner øjeblikkeligt sin Favn og udslynger med Stentorrøst:

„Kom i mine Arme, min Søn,“ — hvornæst han klapper mig kærligt paa Ryggen og paa staaende Fod udnævner mig til, ja til noget saa spændende som — „Storkors af Verdensordenen“!

Jeg forlod ham kort efter saa — det kan man vistnok forstaa — saa stolt som nogen Spanier og beundret ikke blot af mig selv, men af hele den spændt ventende Familie. Hvad maatte saa min næste Handling vel blive? Selvfølgelig den: at ile lige op til min kære Fader udi Pilestrædet og angerfuldt bede ham om Tilgivelse, fordi jeg saa usønligt havde fornægtet ham. Han tilgav uden Sværds slag.

Jeg skal blot endnu tilføje, at fra den Dag fik jeg daglig Foretræde hos min store Protektor, og vi havde i Tidens Løb mange muntre og for mig ogsaa lærerige Samtaler. For han var en Verdensmand af betydeligt Format, og billig var han sandelig aldrig. Han havde nemlig tildelt sig selv Chargen: „Verdensmester over hele Livet“!

Senere blev han lykkeligvis rask igen, og jeg fik mine Forskudsudgifter til den omtalte Hummerfrokost rigeligt dækkede.

Min Patient døde faa Aar efter, og jeg besøgte senere hen i England det pragtfulde „Warwick Castle“, hvor mine „Adoptivforfædre“s Bene hvilede. Det var vel nok det mindste, jeg kunde gøre som Tak for udvist Venlighed. —

Lad mig saa slutte af med en lille pudsig Oplevelse.

GENIKNÖLARNA

Jeg havde en meget god Ven, en lærd og vidtberømt svensk Nerveprofessor, som en Tid interesserede sig for Frenologi. Han mente saaledes at kunne paavise, at der paa alle Genihjerneskiller oven over venstre Øjenbrynsbenkam fandtes en Udbuling, en „Geniknöl“. En bitterkold Januardag dukkede han pludselig op hos mig og bad mig gaa med paa Glyptoteket, for at han dér kunde se paa de romerske Kejserbuster, hvorledes de havde det med Geniknollen. — Han var utrættelig og umættelig, medens jeg, der var mindre interesseret og mindre troende, bandede ham i mit stille Sind, for jeg knagfrøs. Pludselig vender han sig, ser stift paa mig og udbryder ekstatisk:

„Men Daniel, Du har ju två geniknölar, en på varje sida.“

„Kære Ven,“ gensvarede jeg, „Du tager fejl. Det er — Frostknuder!“

Han vendte aldrig senere i Livet tilbage til „Geniknölarna“. —

Geniknölarna.

ANDERS DE WAHL.

Blandt mine mange svenske Venner er han unægtelig den berømmeligste. Ingen vil sikkert bestride, at han har været og endnu er en af Sveriges „store“ Skuespillere. Han kom ind i vor Familierekreds som et Rejsebekendtskab. Han traf i længst svundne Dage min Svigermor paa en Rejse, som hun foretog i Tyrol sammen med sin Datter og Søn, og han og de blev saa gode Venner, at han senere trofast opsøgte Familien og efterhaanden ogsaa min Kone og mig, hver Gang hans Vej faldt over København. Med Henblik paa det italienske Udtryk „tante gratie“ — et Rejseminde fra deres Ophold i italiensk Tyrol — kaldte han altid Svigermor for „Tante Gratie“, og han viede hende en ligefrem sønlig Kultus, skønt hans Bekendtskabskreds her i København jo i Aarenes Løb udvidedes til at omfatte mange og berømmelige Familier.

Gentagne Gange har jeg besøgt ham i Stockholm og været Gæst i hans skønne Hjem, der helt igennem: Dagligstue, Musikværelse, Spisestue, Sovekammer og ikke mindst det morsomme Køkken, hvor hans pragtfulde „Anna“ herskede enevældigt, er holdt i ren gustaviansk Stil, en festlig Ramme omkring hans festligt muntre og gæstfri Værtskab. Trods sin Berømmelse, trods sit store kunstneriske Talent er han et henrivende naturligt Menneske i daglig Omgang. Hans Stemninger skifter let, som den Kunstner han er, fordi han saa let finder Udtryk for sine indre Stemninge

ger igennem sine ydre Fremstillingsevner. Jeg har truffet ham munter som en Skoledreng og dybt tungsindig som den tristeste Melankoliker, men han slaar hurtigt om, og opmuntrende, forstaaende Bifald og Ros sætter ham lige saa hurtigt i Vejret, som Kritik eller manglende Forstaaelse slaar ham ned. Selvfølgelig er han forkælet af Livet som af alle Mennesker, men han er et godt Menneske, der, naar man har Sorg eller Bekymring, er rørende i sin Deltagelse. Der kan gaa lange, lange Tider, hvor man ikke ser eller hører fra ham, for det er jo i hundredvis af Mennesker, han efterhaanden kommer i Venskabsforhold til, men saa saare han dukker op, er det, som havde man set ham sidste Gang i Gaar, og han svigter eller forlader aldrig sine gamle Venner for de nye, som dog ustandseligt byder sig til. Han deler gerne baade sine Sorger og Glæder med En, for han kan ikke gemme paa, hvad der ligger ham paa Hjerter.

Men først og sidst er det hans kunstneriske Kampe, hans kunstneriske Sejre, hans kunstneriske Triumfer, som han med rund Haand deler ud af. Hvor træt han end kan være, selv om han har prøvet den hele Dag, selv om han har spillet om Aftenen, blot man viser nogen Interesse eller Forstaaelse for den Rolle, der i Øjeblikket optager ham, straks strømmer fra hans Læber funklende Analyser af Figuren, af de Synspunkter, hvorefter han har lagt den an, af de Vanskeligheder, som den har voldet ham, ja, inden man véd et Ord af det, er han gledet over i en Fremstilling af en eller anden Scene til Illustration af sin Tale. Da maa han gribe En. Thi saa saare han glider ind i en Rolle,

er han som forvandlet, saa eksisterer intet andet for ham i det Øjeblik end Figuren.

Naar han derfor er Vært, saa lever han sig saadan ind i at være Vært, at han fylder hele Hjemmet med Fest, ja, han er til den Grad med i alt, hvad der foregaar, at blot han opfordrer En til at spise af en Ret eller drikke af en Vin, synes man, at anderledes kan man ikke opfordres, at man overhovedet ikke kan tænke sig nogen elskeligere Vært. Og er han Gæst, er det samme Tilfældet, han er den fødte Gæst. Inden man véd af det, sidder han ved Klaveret og spiller, saa al Samtale maa gaa i Staa, saa musikalsk som han er, eller han synger en Vise til sit eget Akkompagnement, saa at hver Linie kommer til sin Ret, eller han fortæller Historier, saa man ser det hele lyslevende for sig, og ofte fortæller han med en saa straalende, uimodstaelig Komik, at man sidder i en ustandselig Latter.

Alle Kvinder er lykkelige for ham. Venlig og med den samme umistænsomme Aabenhed boltrer han sig uanfægtet mellem dem, og hvad der tit har undret mig: selv den mest udprægede Rør-mig-ikke-Dame finder sig i hans naturlige Kærtegn uden Anstød, saa selvfølgelig er hans Optræden. Og akkurat lige saa naturlig og venlig er han overfor Mænd. Han er kort sagt altid helt ud ægte i enhver Situation, fordi hans vidunderligt bevægede Sjæl straks finder sit adækvate Udtryk udadtil.

Jeg mindes f. Eks. en Aften, hvor vi var en lille Vennekreds, der fejrede ham efter Førsteopførelsen af Erik XIV. her i København. Jeg havde bragt ham en versificeret Hyldest, og siddende ganske roligt paa sin Plads ved Bordet tog han sig nu for at takke. Først ganske lige til, med dag-

ligdags Stemme, men lidt efter gled han saa ind i en Skildring af Skuespillerens besværlige Vej, og inden han selv eller vi andre vidste af det, var han fuldstændig borte i den mest fortryllende Skildring af Kunstnerens tornefulde Bane, saaledes at Taarerne strømmede ned ad hans Kinder, og vi andre sad fuldstændig tryllebundne i Betagethed.

Jeg mindes ogsaa en Middag, hvor jeg hyldede ham som gamle Sveriges Søn, fordi han, sagde jeg, ikke saa meget glædede sig over sine Triumfer for sin egen som for sit kære Sveriges Skyld. Da sprang han op i dette noget træge Selskab af Etatsraader og andre gæve Samfundspiller, greb sit Glas mellem begge Hænder, saa op mod Loftet, medens Ekstasen stod malet i hans Ansigt, og medens Taarerne listede sig ud af Øjnene, sagde han blot med skælvende Stemme:

„Ja, gamla Sverige leva, hip!“

Selv dette reserverede Selskab var i dette Øjeblik fuldstændig henrevet.

Eller vi var til en anden Middag, og jeg havde paa Værtindens Opfordring holdt en Velkomsttale til ham, hvori jeg søgte at analysere hans store personlige Charme, og jeg husker, at jeg ved den Lejlighed kom ind paa, at han var den første, som havde faaet mig til at forstaa, at en Skuespiller uden for Scenen kunde være, ikke som jeg hidtil havde troet, En, der altid gav en eller anden Rolle, selv naar han blot sagde Goddag eller Farvel, men et rigtigt levende Menneske. Da sprang han op i dette Selskab, som for Størstedelen bestod af sceniske Kunstnere og Kunstnerinder, og tilbageviste denne Tro paa, at Skuespillere ikke kunde være sande, med en Harme, der efterhaan-

den steg til fuldstændig Patos, saa at han til sidst elektriserede sine Kolleger til sande Bifaldshyl.

„Nej,“ sagde han, „det er Jer andre, der er usande, vi Skuespillere er altid sande.“

Til en Fest, han fik Lov til at gøre til Ære for sine Venner og sig selv ude paa Carlsberg, erindrer jeg ogsaa et morsomt Bevis paa det, jeg har sagt: hans Evne til at leve sig ind i en Situation. Som Festens Vært skulde han byde Velkommen, og jeg sad vis a vis ham og saa, hvorledes han blev distrahit, hvorledes han blev bleg, hvorledes han nervøst flyttede paa alt, kort sagt, jeg saa det mest typiske Tilfælde af Lampefeber, thi han, som ellers var vant nok til at optræde som Vært, følte sig øjensynligt i sin dobbelte Egenskab af Vært og Gæst som Indehaver af en ny Rolle, der om et Øjeblik skulde have Première. Men næppe havde han rejst sig og faaet sagt: „Mine Damer og Herrer“, før Lampefeberen var som blæst væk, og han holdt den mest yndefulde Velkomsttale, jeg nogen Sinde har hørt, fremført med en dramatisk Verve og med hele det svenske Sprogs Velklang, saa at alle kom ind under hans Indflydelse.

Jeg mindes endelig en Aften, hvor vi sad ude hos fælles Venner paa Ordrupgaard, en lille fortrolig Kreds. Vi sad i et Værelse, som kun oplystes af de flammende Brændestykker i Kaminen, og man talte med dæmpet Stemme et Ord nu og da for ikke at bryde Stemningen. Da pludselig begynder de Wahl med sagte Stemme, ligesom hensunken i sig selv, at fremsige nogle Strofer, og lidt efter lidt stiger hans Stemme, og det bliver til et helt mægtigt Epos, et stort Digt af Fröding, tror jeg, og hans Ansigt, der rødmer i

Skæret fra Ilden, faar et Udtryk, som om han fuldstændig er rykket bort fra os og Jorden ind i en anden og fjern Verden. Hans Stemmes Skønhed har aldrig grebet mig som den Aften, og hele dette Billede: Ilden i Kaminen, det usikre Lysskær ud over den mørke Stue, de lyttende Ansigter, som ogsaa efterhaanden antog et ekstatisk Udtryk, og endelig ham selv siddende i Midten af en Halvkreds med de skønne, kloge Øjne, det af Ildskæret rødmende Aasyn, det levende Minespil og den saa musikalsk modulerede Stemme — det er uforglemmeligt!

Som Afslutning paa disse rent personlige de Wahl Minde-der, der jo selvsagt ikke gør mindste Forsøg paa at karakterisere hans Kunst, skal jeg endnu blot nævne en lille Sommerepisode fra Frederiksberg Have. Vi var ialt 5—6 Personer; Damer og Herrer, som havde spist Frokost hos Josty med de Wahl. Stemningen var munter, det var Valdemarsdag med Sol og Varme, blomstrende Syrener og Guldregn, dejligt. Da siger jeg pludselig til de Wahl:

„Nu skal Du opleve noget, Du aldrig har oplevet før. Kom med.“

Og hele Selskabet følger mig til Baadene. En Baadfart paa Kanalerne i Frederiksberg Have. Straks var de Wahl selveste Majestæten af Guds Naade, Kong Frederik den Sjette, der anbragte sig som Admiral i Agterstavnen, titulerede os andre som Prinsesser eller Kammerherrer, mig som Kgl. Livlæge, satte Hatten paa Trekant og hilste naadigt ind til „Folket“, der gik langs Kanalbredderne. Og saa stor var hans Indleven sig og Fremstillingsevne, at „Folket“ meget hurtigt forstod Situationen og standsede hilsende, og snart var der den livligste Forbindelse mellem

„Folket“ og „Majestæten“ i Baaden. Saa, pludseligt, tager han sin Stok op som en Guitar og begynder at synge. Frederik den Sjette er glempt og nu er han venetiansk Gondoliere. De mange lysklædte Børn kom løbende til og spejlede deres farverige Sommerdragter i Kanalens Vand om Kap med Guldregn og Syren. Et straalende Billede af Sommer og Livsglæde, og de Wahl selv et straalende Billede af Sommer og Livsglæde, Midtpunktet i det hele.

FORFATTERE, JEG MØDTE.

Nedenstaaende Linier maa endelig ikke tages for mere, end de tilsigter: at kaste smaa Strejflys henover nogle danske Forfattere, som jeg er kommen i Berøring med, dels som Selskabsmand og dels som Læge, det hele gengivet i en let causerende Form.

AMALIE SKRAM

Jeg vil begynde med Forfatterinden *Amalie Skram*, som jeg lærte at nærmere at kende, fordi hun en Tid opholdt sig paa Kommunehospitalets 6' Afdeling som Overlægen, Professor Knud Pontoppidans Privatpatient i Begyndelsen af Halvfemserne af forrige Aarhundrede, et Tidsrum, hvor jeg som Reservelæge var knyttet til denne Afdeling. Jeg mener, at jeg ikke begaar nogen Slags Indiskretion, da Fru Amalie Skram jo selv i sin Tid i sin saa overordentlig opsigtsvækkende Bog: *Professor Hieronymus*, gav en meget detailleret Fremstilling af sit Hospitalsophold og belyste Personer og Begivenheder udfra en stærkt personligt præget Opfattelse.

Litterært set er Fru Skram nu maaske for den yngre Slægt kun et Navn, men i hine Tider var hun en meget anset og meget læst Forfatterinde, som, skønt norskfødt, dog som danskgift regnedes blandt Datidens mest betydelige danske Forfatterinder. Hendes Skildringer var meget

realistiske og dertil meget mørktfarvede og skæbnetunge. Selv var hun en meget stærkt skaaren, meget intelligent og meget temperamentsfuld Dame med kraftige Sympatier eller Antipatier. Ja, saaledes var i hvert Fald mit Indtryk af hende, saaledes som jeg efterhaanden fik Lejlighed til at lære hende nærmere at kende, dels under vort „Samarbejde“ paa Hospitalet, dels senere hen i Selskabslivet.

Hendes Bog „Professor Hieronymus“ satte Sindene i vor hjemlige Hønsegaard i den voldsomste Bevægelse. Dette skyldtes vel nok i første Linie, at den var en Slags Selvbio-grafi i maskeret, men saare let gennemskuelig Form, men dernæst, at Bogens Hovedperson ret uforbeholdent tog sin Model i Datidens store, meget ansete og ogsaa litterært højt vurderede Nerve- og Sindssygelæge, Professor Knud Pontoppidan, og endelig, at Pressen, som forstaaeligt var, beskæftigede sig indgaaende ikke blot med Bogen som saadan, men med de Forhold, som laa til Grund for denne. Man maa jo huske, at Bogen bragte Bud fra en Verden, som til daglig er lukket for de fleste og vel ej heller ønskes aabnet af de fleste, de Sindssyges Verden. De skildrede Personer og Begivenheder maatte jo af den almindelige Læser opfattes som Selvoplevelse, og da disse ydermere var fremstillet med meget stort Talent og i en levende og maalende Stil, var det vel ikke til at undres over, at den mindre reflekterende Læser grebes af Bogens Stemning og i den saa et fuldt troværdigt og objektivi „document humain“ og derfor rent umiddelbart følte Trang til at tage Parti for Bogens kvindelige Hovedperson imod den usympatisk tegnede, mandlige Hovedperson. Derved tilføjedes der denne en meget stor Uret, thi i Virkeligheden var Bille-

det af ham ganske fortegnet, om ikke af anden Grund saa af den, at Forfatterinden, der kun bedømte ham gennem sin Heltindes subjektivt seende Øjne, oversaa alle hans mange gode Sider og velmenende Hensigter. Ja, i Virkeligheden oversaa hun, at „Professoren“, som hun selv havde udvalgt fremfor alle andre Læger, fordi hun var søvnløs, hallucineret og omgikkes med Selvmordstanker, gennem sin Behandling opnaaede, hvor stærkt hun end kritiserede den, at bedre hendes nervøse Oprevetthed i meget væsentlig Grad, endnu medens hun opholdt sig paa Hospitalet.

Det er imidlertid ikke min Opgave at fordybe mig i Bogen eller vel snarere i Kontroversen mellem Patient og Læge. Derimod vil jeg gerne dvæle noget ved Reservelægen og hans Forhold til Patienten, da Reservelægen i Bogen har haft mig selv til Model, og jeg meget vel kan erindre en Del af de Træk, som fortælles om „Reservelægen“.

Alene af den Grund, at Reservelægen *skal* optræde som den elskværdige og venlige Modsætning til den uelskværdige og uvenlige Professor, kommer der noget misvisende ind i Skildringen, og dog gaar heller ikke Reservelægen altid Ram forbi. Straks den første Dag kom hun og jeg op at nappes. Hun skildrer det i disse Ord:

„Saa kom Reservelægen, en rank, 30-aarig mand med varm, gulladen teint, mørkt helskjæg og klare, flegmatiske øjne, iført en lang hvid lærredsfrakke. Han hilste venlig godaften og satte sig paa en stol, som frk. Stenberg (Sygeplejersken) stilled frem. Else (Patienten) klagede sin nød og fortalte opbragt, at de havde slidt og revet klæerne

af hende. Reservelægen vøxled et blik med frk. S. og sa saa: „Ta det roligt, fru Kant (Patienten)“. „Men denne kategoriske behandling. Hvorfor skal jeg være mellem gale?“ Reservelægen smilte overbærende: „Vi kan da ikke straks begynde at individualisere.“ „Alting har de tat fra mig,“ ivred Else, „og nu siger de, at jeg ikke engang maa beholde mit haarbaand.“ Reservelægen betænkte sig og saa atter paa frk. S.: „Hvor langt er det?“ sa han saa. Else løste haarbaandet af og rakte ham det. „Vi klipper det over i to. De kan vel hjælpe Dem med halvdelen?“ „Ja værsgod, hvis det kan fornøje Dem,“ svarte Else med en foragtsfuld betoning. Hun syntes, Reservelægen var ikke klogere end de andre.“

Begivenheden er ganske korrekt refereret. Men hun beundrede øjensynligt ikke Reservelægens salomoniske Dom i samme Grad som han selv, for hun vilde ikke forstaa, at han paa det Tidspunkt ikke vidste bedre om hende, end at hun hjemme havde syslet med Selvmordstanker, og — Baandet var først utjenligt hertil i sin halverede Form.

Ogsaa en anden Gang ved Nattestuegang var hun misfornøjet med ham og udbrød:

„Aah, De med Deres fiskeblod,“ fordi han spøgte med, at disse Nordmænd enten elskede eller hadede, men ikke kendte til den gyldne Middelvej. — Men ellers kom de helt godt ud af det sammen, og Afskeden dem imellem før Fruens Afrejse til „St. Jørgen“ (St. Hans) var da ogsaa ret hjertelig.

„Farvel,“ sa Reservelægen og rakte haanden, „sikken et dejligt rejsevejr, De faar.“

„Det maatte meget hellere være stygt og fælt,“ sa Else.

„Saadan en pessimist. Altid misfornøjet.“

„Kan De virkelig ikke forstaa, at stygt vejr vilde bedre svaret til min stemning.“

„Aa jo. Naturligvis. Men farvel altsaa.“

„Farvel,“ sa Else og trykked hjertlig Reservelægens haand. „Mange Tak for Deres venlighed mod mig.“

GEORG BRANDES

Ogsaa *Georg Brandes* har jeg kendt, desværre dog ikke nærmere, men kun ved Strejfmøder nu og da i det selskabelige Liv, og jeg nægter ikke, at jeg altid har nærmet mig ham med en vis Ærefrygt, fordi han gennem sine Forelæsninger i mine Studenteraar — og for øvrigt ogsaa altid senere — vakte min mest levende Beundring. Jeg beklager virkelig ligefrem den yngre Generation, at den ikke har oplevet *Georg Brandes* som Foredragsholder i hans „Sturm und Drang“-Periode. Vel har jeg hørt mange og mange ypperlige Foredragsholdere i mit lange Liv, men ingen har formaaet ligefrem at beruse mig som han. Endnu mindes jeg hans næsten gigantiske Forelæsning om *Odyseen* i Universitetets Festsal i Anledning af hans 50 Aars Universitetsjubilæum med ligefrem Henrykkelse, men hans Indflydelse paa mit unge, modtagelige Studentersind kan jeg slet ikke nu analysere. Det var Festaftener, som man i forventningsfuld Spænding længtes imod. Man slugte sin Middagsmad blot for at komme tidsnok til at staa en Times Tid i „Kø“ paa Universitetstrappen, da man ellers ikke havde Haab om at komme ind. Og saa, naar han endelig stod paa Katedret, en flere Minutters forventnings-

fuld Tavshed, Tavshed ikke blot hos den andagtsfulde Tilhørerkreds, men ogsaa hos Foredragsholderen. Han drejede Hovedet fra Side til Side, alt medens han stadig stirrede paa sit Publikum, rømmede sig, strøg sig over Munden, og — saa endelig tog han fat. Og som vi fulgte ham! Vi var som en homogen Masse, en stor Familie, der indsugede hvert Ord for bagefter, naar man fulgtes i Smaaklynger, at kunne citere, gengive, men — aldrig kritisere. Hvorledes nu forklare det sælsomme Faktum, at denne enkelte Mand gennem sin aandelige Indflydelse kunde udvide vort lille Lands aandelige Grænser som aldrig tilforn, kunde ændre vort Livssyn i Løbet af faa Aar, føre den store Yderverdens aandelige Strømninger ind til os, bogstaveligt blæse den ind over os som et Herrens Stormvejr, gøre det af med Københavns, ja hele Danmarks Horisontsneverhed, europæisere os alle til Hobe. Uden personlig Frygt for Følgerne talte han i et bedaarende Sprog til os, saa vi hensevne svor ham Støtte og Troskab. Jeg mindes, at jeg altid sad fuldstændig fortryllet, med skinnende Øjne og hurtigt bankende Puls, i fuldstændig Selvforglemmelse, lige til det sidste Ord havde lydt. Hvem af vor Tids Ungdom har vel oplevet noget lignende, ja den kan vel end ikke forstaa, at „der var engang“? For længst er jo Brandesianismen historisk, hans „Lære“ er for længst bleven fordøjet og indgaaet i senere Tidens Livssyn, saa at ingen nu overhovedet skænker hans Indflydelse en Tanke, enten hans Indflydelse saa medførte begejstret Tilslutning eller rasende Modvilje.

Naturligvis maatte min Indstilling overfor Georg Brandes blive mere jordisk, mere nøgtern senere hen, han var

jo dog — selvfølgelig — kun et Menneske med de dermed forbundne Brist, men jeg kom aldrig uden om en stor Taknemmelighedsfølelse. Rent personlig kom jeg aldrig i nærmere Kontakt med ham, min Ungdoms litterære Interesser og Idealer trængtes tilbage af min Livsgerning som Nerve — altsaa ogsaa Sjælelæge, og mit selvglade, spøgefulde Sæt fandt ikke rigtig Paaskønnelse hos ham, hvad jeg bl. a. fik Bevis for gennem nedenstaaende lille Oplevelse. Thi vel kunde han godt selv være munter og spøgefuld og fortælle vittige Historier, men — min Form for Skæmtefuldhed nød han altsaa ikke.

Vi mødtes i Middagsselskab hos fælles gode Venner, et større, litterært præget Selskab af Damer og Herrer. Sin Natur tro begyndte Georg Brandes allerede fra det Øjeblik, han indtrent i Dagligstuen, at underholde hele Selskabet paa sin vanlige veltalende og fængslende Maade. Og han talte fra før Bordet, under hele Bordet, efter Bordet til helt ind i Aftensbordet, talte uden Mulighed for andre til at tale, og jeg maa ærligt tilstaa, at jeg hører til dem, for hvem det er en ligefrem Pine at skulle holde Mund Time ud og Time ind. Naa, medens vi nu sidder samlede om Aftensbordet, gør Georg Brandes pludseligt under en Udtalelse om det den Gang her i Byen stedfindende russiske Gæstespil og særligt dettes mandlige Førstekraft *Katjalof* en saa ualmindelig dyb Indaanding, at der pludseligt opstaar en Pause. Denne benytter jeg, der var sprængefærdig af undertrykt Taletrang, til øjeblikkeligt at falde ind med følgende Udbrud:

„Ja, denne *Katjaloff* han er vidunderlig! Det er første Gang, jeg har følt Misundelse overfor en Mand, for —

tænk — jeg synes, at han endog har større Charme end jeg selv.“

Overfor denne lille Salve, der blev affyret med fuldstændigt alvorligt Minespil, tav alle, endogsaa Georg Brandes. Jeg tænkte imidlertid bagefter ikke over Episoden, før en fælles Ven af Georg Brandes og mig kort efter standser mig paa Gaden med følgende Hilsen:

„Hvad Pokker har De dog gjort ved Georg Brandes? Han taler kun om Dem og ryster paa Hovedet af „Deres naragtige Selvgælde“, som han ikke kan udstaa.“

Ja, senere talte Georg Brandes tit om mig til fælles Venner med de samme kritiske Udtalelser, idet han fortalte Episoden og altid gengav den minutiøst korrekt, men han afviste samtidig energisk Tilhørernes Forsøg paa at lade ham forstaa, at jeg var en stor Spøgefugl. Det vilde han ikke gaa med til.

Før denne Oplevelse har jeg haft en anden lille Oplevelse, der ogsaa meget kønt belyser en anden Side af hans rigt udstyrede Personlighed. Under et Sommerbesøg i Hornbæk traf jeg paa en Spadseretur Georg Brandes og fulgtes et Stykke Vej med ham. Jeg benyttede da Lejligheden til at takke ham for hans Bog om *Julius Cæsar*, som jeg lige havde læst med den største Beundring og Glæde. Jeg var stærkt imponeret af Georg Brandes' lykkelige Evne til at redegøre for min Skoletids Rædsel, Cæsars Bog: „De bello gallico“; paa en saa underholdende Maade, at jeg ligefrem var ked af det, da jeg blev færdig med Bogens Læsning. Jeg udtrykte maaske mine Følelser i et ret stærkt Sprog, men jeg mærkede, tilsyneladende da, ingen

Glæde hos min Ledsager. Ak nej, han gemælede kun ganske køligt:

„Naa, det Skidt, bryder De Dem virkelig om det?“

Og saa ikke et Ord mere om det. Det virkede unægteligt noget afsvalende.

Et halvt Aar senere traf jeg ham saa igen i et Middags-selskab hos litterære Venner. Næppe traadte jeg ind fra Entréen i Dagligstuen, førend Georg Brandes iler lige hen til mig, der endnu ikke engang har faaet sagt Goddag til nogen, og siger uden Indledning:

„De var saa venlig i Sommer i Hornbæk at rose min Bog om Cæsar, det kan maaske derfor mere Dem at høre, at der er andre, som ikke deler Deres Opfattelse, — og her nævnede han flere Navne — men finder den uklar og kedelig.“

Ogsaa dette turde være typisk for Georg Brandes: han glemte aldrig hverken godt eller ondt, men han ligesom nød det onde mere end det gode, fordi det var Ved til den Forfølgelsesild, som altid brændte inde i ham og holdt hans Kampiver levende og hans utrolige Arbejdsenergi usvækket lige til hans seneste Dage. Selv om Aarene, syntes det mig, gjorde ham mildere, gjorde de ham ikke spagere eller svagere.

SOPHUS SCHANDORPH

Saa er der min gamle Ven *Sophus Schandorph*, denne vidunderligt primitive Lærde, der foruden at være en glimrende Fransklærer skrev Romaner og førte litterær Avisfejde paa Vers med Holger Drachmann. Og saa var han saa velsignet livsfrodig, en prægtig Kammerat, en straalende

de munter Selskabsbroder, der elskede Wein und Gesang, men især Vin, den rene, uforfalskede, ublandede Druevin. Endelig var han berømt eller, om man vil, berygtet for sin kaade Tunge, sit drastiske Sprog og sine tit meget holbergsk prægede Historier. Jeg lærte ham at kende derved, at han en Sommersøndag blev lagt ind paa min Klinik for en pludseligt opstaaet Nerverlidelse. Allerede den første Gang var hans Udtryksmaade saa uforbeholden, da han skulde benytte Klinikens W. C., at jeg, der boede paa Landet i Skodsborg, blev ringet op fra Kliniken med en Udtalelse om, at Hr. Schandorphs sproglige Kraftudtryk var af en saa usleben Art, at han vist ikke egnede sig til at blive paa Kliniken. Jeg gik lige løs paa Sagen den næste Dag, og rar og elskelig, som han var, lovede han ogsaa at moderere sig — med det Resultat, at Omgivelserne maatte ændre deres Indstilling til ham, ikke han sin til dem. Den eneste, som han havde virkelig Respekt for, var hans Kone, den lille bitte Fru Ida, der lignede en lille Graaspurv ved Siden af hans falstaffmindende Skikkelse, men ganske vist dog ikke mere, end at man ideligt hørte hendes blide, spinkle Røst sige:

„Men Schandorph dog.“

Jeg besøgte ham nu og da i Aarenes Løb, og hans største Glæde var da at tale om Vin, og han kunde huske, fra sine Rejser og fra sine Fester, hvilket Mærke og hvilken Aar-gang han havde faaet ved de forskellige Lejligheder. En af de største Krænkelser, man kunde tilføje ham, var at tilbyde ham en Toddy — en i de Dage yndet Blandingsdrik. Ødelægge den rene Drue med Tilsætninger. Vor Herre bevares.

Den sidste Gang, jeg besøgte ham, var den sidste Dag, han levede. Han laa da til Sengs og var meget svag efter et apoplektisk Anfald, men han var ganske klar, selv om han ikke kunde tale. Det faldt i min Lod at sige den sidste Vitæ tighed i hans Liv, som for sidste Gang kaldte hans altid rungende Latter frem. Han laa nemlig og labede Te, en i hans Øjne hidtil ganske foragtelig Drik, og jeg sagde saa til ham i en kærlig Tone:

„Herregud Schandorph, at De (han var fuldstændig irreligiøs) skal ende som — Teist.“

Ikke mindste Reaktion fulgte paa denne Udtalelse, og jeg blev siddende tavs og noget nedslaaet ved Siden af Sengen.

Da, pludseligt, efter et helt Kvarters Forløb, klinger hans berømte højlydte Latter og én Gang begyndt var den saa ikke til at standse igen. — Forsinket Ledning og ophævet Kontrolapparat. Nogle Timer senere døde han.

PETER NANSEN

Peter Nansen og jeg var Studenter fra samme Aar, nemlig 1879. Medens de fleste af os andre gennemlevede Studenteraarene under ret ubemærkede Former, blev han meget tidligt en Forgrundsfigur i den store Lilleby, som København den Gang endnu var. Han var saa køn, saa kvik, saa talentfuld, saa dristig, saa intelligent og saa charmerende. Ja, charmerende. En Egenskab, han bevarede Livet igennem, selv i sine sidste Nedgangsaaer, trods Sygdom og Modgang. Enestaaende charmerende. Han havde en lidt snøvlende, lidt blaseret, men meget iørefaldende og blid

Stemme, et indtagende Smil, et skælmsk Udtryk i sine vaagne, vurderende Øjne. Jeg har aldrig truffet hans Lige, og han havde en Indstilling overfor Mennesker af alle Slags, alle Aldre, begge Køn, som meget faa. Han kunde lytte, han kunde opfange, han kunde lede, han kunde faa Folk til at se ud af et andet Vindue, til at faa nyt Mod, ny Tro, ny Vilje, kort sagt, han kunde spille med Mennesker, som var de Skakbrikker.

Livet førte os underligt nok sammen paa Garnisons Sygehuset, hvor jeg var Reservelæge, og han værnepligtig Sygepasser. Ogsaa her legede han med os alle, med Overlægen, en jovial, livsglad Mand, der nød Peter Nansens københavnske Jargon om muntre Døgnhistorier og til sidst tilstod ham det for en værnepligtig utrolige, en lille Ferie, for at han kunde holde Bryllup. Længe forinden denne Begivenhed indtraf, havde „Peter“ bestukket den ellers for Følelser fuldstændig utilgængelige Portnattevagt, en ubehagelig, gnaven Brumbasse af en tidligere holstensk Underofficer, der ellers var hele Sygehusets Skræk. Men Peter maatte ud hver Aften sent for at besøge sin Kæreste, og da han ikke tilstrækkeligt ofte kunde faa det fornødne Nattegn, sikrede han sig Bussemandens Hjælp paa den Maade, at han, naar han passerede gennem Porten for udgaaende, kommanderede: „Se til højre“, hvorpaa Portmanden saa til højre samtidig med, at han strakte den krummede venstre Haand ud til Siden, — og i Hulrummet faldt saa et Kronestykke. Bagefter kunde Cerberus sværge paa, at han ikke havde set Sygepasser Nansen passere Porten. Han bestak ogsaa de to Reservelæger ved Afdelingen, hvor han var ansat, hvoraf jeg med Skam at melde var den ene, be-

stak os listeligen med en overdaadig Frokost hos Neiiendam (den senere saa bekendte Hotelejer), der den Gang havde startet i Lille Kongensgade. Vi to fattige og nøjsomt opdragne unge Læger kunde ikke modstaa Fristelsen i Form af Neiiendams den Gang berømte og i Datiden ellers ukendte kolde Bord, skønt det selvfølgelig burde være under vor Værdighed som ophøjede Rangspersoner, der havde Rang med Sekondløjtnanter, at lade os bespise af en saa underordnet Person, som en Sygepasser var — militært set. Det er da ogsaa en af de meget faa Handlinger i mit lange Liv, som jeg endnu skammer mig over. Men hvo kunde modstaa Peter Nansen?

Langt senere, da han var Direktør hos „Gyldendal“, fik jeg en Dag pludseligt et Brev fra ham med Forespørgsel, om jeg var den Dr. Jacobson, der en Gang i Tidernes Morgen havde ydet en den Gang næsten ukendt, men senere verdensberømt norsk Forfatter gratis Lægehjælp, da han fattig og nedbrudt vendte hjem fra et Ophold i Amerika. Da jeg omgaaende bejaedede dette, meddelte han mig, at han havde i Kommission fra den norske Forfatter at forære mig dennes for første Gang udgivne „Samlede Værker“ som en Tak fra En, der ikke havde glemmt.

Sidste Gang, jeg traf Nansen, var ude paa „Montebello“, hvor han havde søgt hen for sine medtagne Nerver, og hvor han trods sin Svaghedstilstand charmerede alle ved sine kaade Indfald. Han havde af en eller anden Grund faaet en Reprimande af Overlægen, og han kom styrrende hen til mig og fortalte mig det, halvflov og dog leende, akkurat som en kaad Skoledreng, der har faaet Skænd af Rektor.

Efter Middagen sad vi i en Halvkreds omkring et flammende Ildsted, og en meget fyldig, midaldrende Dame sad og udbredte sig om, at hun nylig havde mistet sin Mand og nu havde søgt til „Montebello“ for at blive sin overflødige Fylde kvit. Pludselig hæver Nansens Stemme sig, lidenskabsløst, ubetonet og let snøvlende, ud af den lyttede Skares Tavshed med dette Udbrud:

„Naa ja, Fru X, nu vil De altsaa efter at have tabt Deres ene Halvdel ogsaa tabe Deres anden Halvdel.“

Kunde nogen modstaa et saadant Udbrud?

Kort Tid efter sluktes hans lysende Aand.

HERMAN BANG

Ogsaa *Herman Bang* har jeg strejft adskillige Gange, men personlig husker jeg ham bedst fra et Besøg, han en Gang aflagde paa min Klinik hos en paa den Tid forgudet Kunstnerinde, der stod i Begreb med pludseligt at opgive sit sceniske Kald. Hun ønskede under sit Klinikophold at isolere sig fra al verdslig Paavirkning, men da hendes Fødselsdag indtraf under Opholdet, fik hun dog Lyst til at samle 3 Venner — foruden mig — til en Kop Fødselsdagschokolade. Den ene var Herman Bang, og han kom, han talte, men — han sejrede ikke.

Han rystede Historier ud af Ærmet, — blandt andet fortalte han om en kvindelig Slægtning, der som Enke udfoldede saa stor Sparsommelighed, at hun, naar hun om Morgenens begav sig fra sit Landhus over Gaarden til Døren med det udskaarne Hjerte, var iført sin afdøde Mands lange Bukser.

Hans Hensigt var nemlig at drage Fødselaren tilbage til Scenen, og i den Anledning udfoldede han en rent overdaadig Spiritualitet og Charme, blandt andet spillede han *Hamlets* berømte Monolog: At være eller ikke være; men ikke som alle de andre, man i Aarenes Løb har set, i staaende eller gaaende Stilling, nej, han smed sig paa Ryggen paa en Divan, og med Haanden over Øjnene laa han saa og — som han sagde — mumlede med sig selv. Og, ærlig talt, saa kom der Mening i Enetalen.

Men alt prellede af paa Fruens Urokkelighed, og han sagde selv til mig i Korridoren, da han gik: „Et uigenkaldeligt tabt Slag,“ og han føjede ingen Eftersætning til.

HOLGER DRACHMANN

Ogsaa *Holger Drachmann* har jeg mødt, men uden at komme ham nærmere ind paa Livet. Jeg mindes en yderst gemytlig „Trekant“ Aften med ham og en landlig Præst. Medens jeg ikke drak noget, drak hver af de to andre kun en Toddy, men til den medgik der i Aftenens Løb for hver af dem kun en hel Flaske Kognak. Jeg husker ogsaa en Aften hos min Onkel Hirschsprung (Musæets Grundlægger), hvor Drachmann havde været meget begejstret for en ualmindelig fin Bourgogne, som min Onkel havde udskænket til Middagen, men i meget begrænset Dosis. Da Drachmann saa senere paa Aftenen trods ret utvetydige Opfordringer ikke havde faaet lokket mere af den herlige Vin op fra Kælderens, sagde han pludselig og overraskende tidligt et behersket Farvel til Værtsfolkene og forsvandt ud i Entréen. Men et Øjeblik efter kom han til-

bage, iført sit bekendte Kostume med Slængkappe og bredskygget Bulehat, gik lige hen til Værten, klappede ham paa Skulderen og sagde med en stor Armbevægelse:

„Et Glas endnu, Hirschsprung, paa Falderebet.“

Det kunde min Onkel ikke modstaa, og Drachmann blev til den lyse Morgen og nød adskillige Flasker af den vel-smagende Drue.

Men jeg har indirekte haft adskillig Glæde af en i øvrigt ret overfladisk Lighed i mit Ydre med den store Digter. Saaledes blev jeg en Gang opfordret til om Aftenerne — Sommeraftener naturligvis — at tage Opstilling ude i „Lorry“-Haven i Stedet for Drachmanns Statue, den, der senere er flyttet uden for Anlægget i Allégade, da jeg ligeså nede bedre. — En Aften hørte jeg ogsaa en ung Mand sige til en medsiddende derude i Haven:

„Men Gud, dér gaar jo Statuen.“

En Søndag Aften sad jeg i en tætfyldt Sporvognsbivogn, da en let beruset, gemytlig, men net klædt yngre Mand kom ind ved et Stoppested. Han begyndte straks at underholde sine Medpassagerer, men næppe havde han faaet Øje paa mig, før han banede sig Vej hen til mig og sagde:

„Næh se, Godaften Holger. Er det virkelig Dig? Hvis jeg ikke sæl sammen med de fagforbundne Arbejdere havde fulgt din Urne til Skibet, vilde jeg sige: Velkommen tilbage, Holger,“ og saa rakte han mig Haanden til Velkomst.

Ja, kære Læser, nu vil jeg ikke ryste flere Historier ud af min Huskepose, „Gar zu viel“ er som bekendt usundt.

Men — har De lært noget af alle disse Beretninger om menneskelig Storhed og Skrøbelighed? Ved De mere om Mennesker end De før har vidst? Er De blevet klogere paa, hvad vi ved om hinanden?

Ja, hvad ved vi til syvende og sidst om hinanden?

Se, det vilde jeg nu gerne til Afslutning have Lov til at sige et Par Ord om.

HVAD VED VI OM HINANDEN?

Selv om *Lessing* har Ret i, at „die Menschen sind nicht immer, was sie scheinen“, saa er det jo dog indlysende, selv for en ganske overfladisk Betragtning, at vi maa vide en hel Del om hinanden, fordi vor kære Næste ubestrideligt er Hovedemnet for vor Interesse og vore Drøftelser, hvor og naar vi samles med andre under selskabelige Former. I hvert Fald tror vi, at vi véd en hel Del om Næsten, hvad *George Duhamel* i sin Bog „*To Mænd*“ lader den ene af disse udtrykke saaledes: „Jeg er ikke den, jeg er, jeg er alt det, som han har troet, at jeg var!“

Og naar jeg nu skal søge at besvare Spørgsmaalet, er det ikke for at fordybe mig i, hvad vi kan faa at vide om hinanden „von Hörensagen“, men for at finde ud af, hvad vi kan faa at vide om Næstens Personlighed, Karakter, Følelser, Ønsker, kort sagt det, vi kalder det indre Liv, det som sammenfattes i det ene mystiske Ord: *Sjæleliv!*

Kender vi overhovedet noget Menneske saadan rigtig til Bunds? Kan vi i det hele taget lukke os selv op eller lade os lukke op til den Grad, at vore inderste Tanker og Følelser aabenbarer sig fuldstændigt for andre, ja kan vi overhovedet tillade os selv at være hensynsløst ærlige i vore Bekendelser til andre? Kan vi være bekendt, selv om det ogsaa kun bliver nu og da og kun overfor ganske faa Personer, som vi mener ikke at burde eller maatte eller

kunne skjule os for, nogen Sinde at vise os i vor fulde sjælelige Nøgenhed, at præsentere os fuldstændig uden den Maske, som vi ellers alle, selv om vi ogsaa kun er ganske almindelige Mennesker og hverken Tartuffer, Lykkejægere, Skuffebedrøvere eller lignende, alle uden Undtagelse mener det rigtigt eller nødvendigt altid at bære, hvor genomsigtig den saa iøvrigt kan være? Eller med andre Ord: kender vi hinanden saaledes, som vi præsentere os i Sjælens allerensomste Lønkammer, dér, hvor vi, om vi da i det hele tør, er ubarmhjertigt aabne og ærlige overfor os selv, og hvis Motto fortjener at være: „Enfin seul“!

Mange, mange Mennesker, de fleste maaske endda, har vel ikke engang et saadant Lønkammer, hvor man tør tale med sig selv uden formildende Omstilling, vover at se sig selv lige ind i Øjnene uden mindste Vigen uden om, har Mod til at drage Sløret til Side selv for sin Karakters uhyggeligste Pletter, kort sagt, hvor man er i fuldeste Forstand *Dus* med sig selv! Kender nogen sin Næste i den Betydning? Jeg tvivler! Og mon det ikke ogsaa er heldigt for os, at dette ikke er Tilfældet? Tænk om vore inderste sjælelige Rørelser lod sig blotlægge paa samme Maade, som vort indre Legeme kan erkendes ved Hjælp af Røntgenstrålerne! Kunde vi overhovedet omgaas hverandre, hvis enhver, som kender blot en Smule til os, kunde aflæse os vore Tanker eller faa Besked om vore dybeste Følelser, Hensigter, Ønsker og Domme? Eller omvendt naturligvis! Mon der virkelig skulde findes et voksent, normalt Menneske, det være sig Kvinde eller Mand, der ikke nu og da er blevet grebet af Forfærdelse over de Tanker og Forestillinger, som i ensomme Stunder skyder op fra Ens egen Un-

derbevidsthed, Tanker og Ønsker af saa uhyggelig Art, at vi ikke engang i Lønkamret tør være dem bekendt for os selv, tør dvæle ved dem eller fordybe os i dem? Hvorledes da udholde den blotte Tanke om, at der ogsaa var andre, som kunde læse disse vore lyssky og artsfremmede Aandsfostre? Som det hedder i *Jonas Lie's*: „Naar Jerntæppet falder“:

„Videnskaben leder med Røntgenstraaler og Mystiken med Syn“, — henkastede Doktoren — „men hvad Mennesket gemmer i sit Inderste, det — bli'r Gaaden.“ „Heldigvis ja!“ lo Fruen. „Til sidst skulde man ikke ha' en Tanke eller Følelse ubesigtiget og i Fred, — det blev en rigtig kedelig Verden.“

Kedelig? Det er jeg nu ikke enig med Fruen i, men i hvert Fald ikke hyggelig!

Og, ærlig talt, er det mon ikke derfor, at vi, trods al Beundring, led ved at overvære Det kongelige Teaters Opførelse af *Ben Jonsons* gamle Stykke: „*Volpone*“, fordi vi netop dér blev Vidne til den hensynsløseste Blottelse af Personernes inderste Tanke- og Driftsliv?

Heldigvis ejer dog de fleste Mennesker kun i mere eller mindre ufuldkommen Form Evnen til at læse i deres Medmenneskers inderste Sjæl, ja de fleste naar maaske knapt nok længer end til at opfatte og forstaa de mest overfladiske og allerlettest tilgængelige Sider af Næstens Sjælevliv. Det kan jo være meget godt at sige, som jeg har læst et Sted, at Lægen ser Menneskene i deres hele Svaghed, Juristerne i deres hele Slethed og Teologerne i deres hele Dumhed, men selv om denne Udtalelse ogsaa i al Almindelighed kan have nogen Rigtighed, betyder den ikke me-

get, hvor Talen er om den enkeltes Kendskab til de enkelte Mennesker, der danner hans Omgangskreds, dette Ord endda taget i videste Betydning. Ja, det er vel ogsaa kunde udvalgte faa, der kan sige med Tegneren *Albert Engström*: „Jeg kan se udvendig, hvad de (d. v. s. Menneskene) indeholder.“

Vanskeligheden ved at kigge hinanden ind i Sjælen kompliceres jo ogsaa derved, at vi — som berørt — viser én sjælelig Side frem, naar vi staar overfor os ganske ligegyldige Personer, en anden, naar vi er sammen med saakaldte Bekendte, en tredie, naar vi er i Venners Kreds, og endelig en helt ny Side igen, naar vi er sammen med vore Allernærmeste. Og en Ting til. Tænker vi bedst, udfolder vi os lettest, naar vi er i Selskab med andre, eller naar vi er ene med os selv? Ja, det er sikkert noget, der er forskelligt for hver enkelt. Jeg selv tænker bedst, naar jeg samtaler, det være sig med én eller flere. Allerede som Dreng undrede jeg mig over, at Kammeraterne talte om „at falde i Tanker“. Men jeg véd jo, at mange andre, de fleste vel endog, tænker og overvejer bedst, naar de er alene, er i Ro og kan tage sig behørig Tid, enten de saa foretrækker at sidde i deres Yndlingslænestol, eller de søger ud i Naturen, eller de tager sig den behørigte Fredstid om Aftenen efter at være kommet til Køjs. Det maa ogsaa have været noget lignende, som har foresvævet mig under et Besøg i yngre Aar i *Goethes* lille Landhus i Parken ved Weimar. Da Opsynsdamen var færdig med sin Rundvisning, plantede jeg mig nemlig foran hende og sagde med gravalvorlig Mine: „Ja, men kan De nu ikke vise mig det Sted, hvor den store Mand fik sine bedste Indfald?“ Et Øjeblik stirrede

hun ganske raadløs paa mig, men pludselig oplystes hendes furede Gammelkoneansigt af et fornøjet Smil, og hun sagde resolut:

„Kommen Sie, mein Herr,“ hvorpaa hun førte mig hen til en Tapetdør, som, da den blev aabnet, afslørede et fuldstændig mørkt Vægskabsrum, hvori der kun fandtes et eneste Møbel — en Natstol!

Naar det morer saa mange at læse *Memoirer* eller *Biografier*, navnlig da, tror jeg, *Selvbiografier*, er det vel ikke blot, fordi vi synes, at det er morsomt at høre om andre Menneskers Oplevelser og Livsførelse, men vel ogsaa og ikke mindst, fordi vi mener at kunne lære noget om Hovedpersonens eget indre Liv, at vi skal faa Lov til at titte ind i det omtalte sjælelige Skriftekammer, at vi skal opleve den Nydelse at kigge et andet Menneske rigtigt i Kortene, enten Afsløringen foregaar gennem et Selvskriftemaal eller ved vor egen Psykoanalyse af Fortælleren. Jeg har selv været en ivrig Sluger af slige Memoireværker, men jeg tilstaar, at min Appetit er mindsket i min ældre Alder, fordi Livet har belært mig om, hvor svært det trods al tilsyneladende Aabenhjertighed er at naa ind til den ægte uforfalskede og usminkede Sandhed om det „Jeg“, som man tørster efter at erkende i dets utilslørede Afklædthed. Ja, ærlig talt, det er vist til syvende og sidst ganske ugørligt. Thi findes der trods al redelig Vilje nogen, der ganske uden Forbehold tør stille sig blot, tør slaa alle Sjælens Porte op paa vid Gab? Men, selv om dette nu ogsaa kunde tænkes at ske, er saa vi, De og jeg, i Besiddelse af den rette Evne til at opfatte Sandheden i Sandhedens Form? Den kloge *Goethe* kalder, i fuld Forstaaelse af denne Vanske-

lighed, sine Levnedsoptegnelser for „Dichtung und Wahrheit“.

Naar man selv har været med til at skrive Erindringer — jeg taler af Erfaring — er det ufatteligt vanskeligt, ja ærlig talt ganske umuligt at være hensynsløst oprigtig i Selvomtale, saavel af Hensyn til sin egen Blufærdigheds- og Diskretionsfølelse som ogsaa paa Grund af, at Læseren under Læsningen selvfølgelig maa antages at være i en ganske anden Stemning end den, hvori Bekendelsen bliver til. — Naa, saa er der jo ogsaa det, at man forstaaer eller bedre tror at forstaa sig selv paa en helt anden og sandere Maade end de andre — ellers vilde man jo saa ofte føle sig misforstaaet! — og som Regel ser med mildere Blikke paa sine egne Tilstaaelser end den, der slet ikke kender noget til Bevæggrundene for vore Handlinger. Saa er der fremdeles det, at hvad der kan have stor Interesse for En selv, har tit og mangen Gang ikke Spor af Interesse for andre, og omvendt maaske. Endelig kommer jo ogsaa Ens egen Forfængelighed med i Spillet. Det er forbløffende svært ikke at stille sig i nogen Slags Positur, ikke at gøre sit bedst mulige for at gøre det bedst mulige Indtryk, men at indskrænke sig til en saa upartisk, nøgtern og upudset Fremstilling som muligt. Det er jo dybt menneskeligt at ville forbedre, uddybe, dramatisere sine Hændelser og at pynte paa den Rolle, man selv har spillet i dem. Jeg bildte mig selv ind, at jeg var i nøje Overensstemmelse med historisk Korrekthed i de Barndoms- og Ungdomsminder, jeg som berørt nedskrev for nogle Aar siden, men alligevel blev jeg greben af Forundring, ja, og Beundring, da en

klog og mig meget venligsindet Jurist en Dag standsede mig paa Gaden og sagde:

„Det er en morsom Bog, De har skrevet, og jeg misunder Dem rent ud sagt Deres Hukommelse, men“ — og hans Mine blev endnu alvorligere — „er det nu ikke Løgn altsammen, det som De fortæller os?“

Hertil svarede jeg ganske aabenhjertigt: „Det véd jeg virkelig ikke; det er muligt, at min Opfattelse af de forskellige Minder er løgnagtig, men fra det Øjeblik, det er indregistreret i min Erindring som oplevet saaledes og saaledes, fra det Øjeblik staar det urokkeligt prentet i min Hukommelse, er ligesom mejslet ind.“

Men netop som Følge af alt det her berørte virker et Memoireværk som Englænderen *Samuel Pepy's* (oversat til Dansk 1925) saa rentud overvældende og betagende, fordi Forfatteren, en Embedsmand i Marineministeriet under Carl d. 2den, nedskrev alt, sine intimeste Handlinger, sine hemmeligste Foreteelser, sine mest lyssky Lyster, Dag efter Dag, uden nogen Sinde at tænke paa, ja blot ane, at disse usnerpede og usminkede Bekendelser skulde blive indfanget af noget andet Øjepar end hans eget. Han benyttede sig som bekendt af et selvlavet, stenografisk System, for at ingen andre end han selv skulde kunne tyde hans Dagbøger, og det kostede derfor ogsaa hans Fortolker hele 3 Aars Studium for at finde den Nøgle, der kunde afsløre Mysterierne.

Af og til har man givet mig i Hænde Dagbogsoptegnelser af Damer, nedskrevet i disses ganske unge Aar, paa Overgang fra Barn til Voksen, og her kan man virkelig støde paa forbløffende aabenhjertige Bekendelser, men som

Regel drejer de sig paa Grund af Forfatterindens Ungdom dog altid om „en skøn Sjæls Bekendelser“. Kun én eneste Gang har jeg i en saadan Dagbog truffet et Udbrud, der i sin kyniske Hensynsløshed aandede et ligefrem flammende Had til Bekenderindens egen kødelige Far, og som udtalte et utilsløret Ønske om, at han snarest maatte dø, fordi han, mente hun, altid var ond og brutal mod den elskede Mor!

Nuvel, gennem *Tale* og *Skrift* kan vi selvfølgelig lære særdeles meget om hverandre. Men, førend vi forlader denne Side af vort Emne, maa vi dog gøre os klart, hvor vanskeligt det ofte kan være at blive klog paa en *andens Udtalelser*, paa det, som indeholdes i disse, eller som dølger sig bag disse. Ofte udtrykker vi os jo nemlig mere i indirekte end i direkte Form, vi siger ét, men mener noget andet, maaske det helt modsatte endda, og dette tilkendegiver og forklarer vi gennem et Smil, en Nuancering i Betoningen, en Pause, selve Stemmens Klang, en Skulder- eller Haandbevægelse o. s. v. Derfor er det ofte saa misforstaaet og saa misvisende, naar vi dømmer en tredie Person paa Grundlag af en anden Persons ordrette Gengivelse, thi den citerende Person har muligvis overset eller slet ikke opfattet den forklarende Mimik og har i sin Selvoptagethed kun været indstillet paa at opfange de nøgne, skarpe Ord, uden de ledsagende „formildende Omstændigheder“. Derfor gaar vidtfremmede Mennesker saa sørgeligt tit rundt og taler ondt om En, udelukkende fordi de paa 3die —4de Haand har hørt En citeret uden at ane, i hvilken Sammenhæng, i hvilken Stemning, i hvilken Hensigt Ens Udtalelser faldt netop saaledes.

For nu kun at tale om Læger, saa betænk, hvor mange

Læger der bliver karakteriseret som kyniske, hjerteløse, brutale, paa Basis just af en saadan fejlopfattet og yderligere fejlgjengivet Udtalelse om en Patients Sygdomstilstand. Ja, ikke blot det, men mange Mennesker hører slet ikke efter engang, hvad Lægen siger, fordi de er saa optaget af deres egen personlige Stilling til Sagen, fanges saa ganske i deres egen Tankegang, at de end ikke giver sig Stunder til at høre efter, men kun lytter ud efter det Svar, som de alt i deres stille Sind har givet sig selv, og som de derfor bagefter mener er blevet udtalt. Derfor opfanger Øret ikke blot ikke Ordene, men endnu mindre den Medfølelse, Trøst, Beroligelse, som gemmer sig bag disse, og som kan formumme sig bag et spøgefuldt eller billedligt Udtryk. Det er virkelig ofte en Kunst at kunne høre rigtigt efter, at kunne *lytte* i dette Ords bedste Forstand.

Kejser *Marcus Aurelius* siger i „Tanker til sig selv“: „Naar *den anden* taler, saa vær med ufravendt Opmærksomhed ved det, han siger, det maa Du vænne Dig til, Du maa saa at sige gaa ind i Talerens Sjæl.“ Just derfor fremhæves jo ogsaa ofte som en stor Ros om X eller Y, at de har en særlig Evne til at høre efter, at de er saadanne udmærkede *Tilhørere*, en Evne, der forøvrigt ogsaa ofte faar sin Belønning derved, at dens Indehaver, selv tavs, bringer, ja stundom tvinger den anden Part til at lade Munden løbe.

Jeg mindes saaledes fra min Reservelægetid paa St. Hans Hospital omkring 1890, at jeg nu og da fik Besøg af den Mand, som jeg forventede skulde blive min senere Hospitalschef. Denne kloge Mand besad i eminent Grad Evnen til at kunne holde sin Mund, og just derved tvang han mig,

bogstavelig tvang mig, der desværre den Gang i højeste Grad manglede denne Evne, til at tale, naar han — selv meldt — sad som min Middagsgæst i min beskedne Reservelægebolig. Skønt jeg hver Gang før hans Komme lovede mig selv højt og helligt, at *denne* Gang vilde jeg tie, saa — ja næppe havde vi faaet den første Skefuld Suppe i os, før jeg, tirret af Tavsheden, begyndte at fortælle og efterhaanden fortalte Rub og Stub om alt og alle paa Hospitalet, og det var jo netop det, han vilde høre. Hver Gang den samme Komædie (eller Tragedie!) trods min Selvharme og min „urokkelige“ Beslutning om at ville spille den Stumme.

For nogle Aar siden var jeg i Middagsselskab med en højt anset ældre norsk Videnskabsmand og Læge. Foranlediget af en spøgefuld Bemærkning fra min Side om, at jeg trods kun fem Minutters Bekendtskab til hans Kone og ham allerede var klar over, „hvordan de havde det sammen til Hverdagsbrug,“ udrød han saa:

„Ja, lur' de Nervelæger! Saa De tror, De kan faa os i Gyngen og bringe os til at snakke løs om os selv blot ved at lade, som De allerede kender os! Nej, min Far, kommer jeg nogen Sinde som Patient ud for en saadan Person, saa vil jeg tie — tie — tie!“

Hertil svarede jeg spøgefuldt:

„Herregud, Professor, jeg har hidtil troet, at De var en stor Videnskabsmand, og saa taler De nu som en Baby. Forstaar De da ikke, at det er lettere at tyde Tavshed end Tale, thi i sidste Tilfælde skal vi dog først finde ud af, om det ikke er Løgn, det der siges.“

Meget fornøjeligt sagde han saa, da han senere paa Aftenen bød Farvel:

„De har lært mig mere Psykologi i Aften, end jeg har lært i hele mit øvrige Liv. For Fremtiden vil jeg nu kun tale.“

Hvad siger ikke *Talleyrand*? Talens Gave har vi faaet for at skjule vore Tanker! I sine Børnerim siger *Kaalund* nok som bekendt: „Men er Du dum, saa vær blot stum, dog med en fiffig Mine!“

Man maa tage endnu en lille Historie, der i en lidt anden Form ogsaa illustrerer de her fremsatte Bemærkninger. Ved et Middagsbord befandt jeg mig siddende ved Siden af en meget intelligent og samfundsinteresseret Frue. Hun slog straks ind paa et meget sagligt Emne, og da hun nu en lille Tid havde faaet Lov til at boltre sig i dette, som var hendes sociale Kæphest, brød jeg pludselig ind og sagde tørt:

„Tror De virkelig, at dette Emne morer mig?“

Forbløffet spurgte den veltalende Frue:

„Ja, men hvad skal vi da saa tale om?“

„Aah,“ henkastede jeg, „vi kan jo give os til at vaase.“

Endnu mere betuttet spurgte hun:

„Ja, men hvad forstaar De da ved at vaase?“

„At snakke løs fra Leveren om alt, hvad der falder os ind. Saa skal De se, saa kommer vi begge to ud af hver sin Hule, og saa lærer vi snart hinanden at kende.“

Og vi „vaasede“ med det Resultat, at da hun gik, sagde hun:

„Fra nu af vil jeg altid *kun* vaase!“

Hvor vanskeligt det nu altsaa kan være at forstaa Mennesker, som taler *ens eget Sprog*, saa er det jo umiddelbart

indlysende, at Vanskeligheden bliver mange Gange større, naar vi taler med Personer, der har *et andet Sprog* end vort. Vi kender i al Almindelighed dog noget til vore Landsmænds Tænkemaade, men utroligt meget mindre til den Fremmedes Psykologi. For blot at tage et nærliggende Eksempel, saa paastaar *Svenske* og *Danske* ofte om hinanden, at den anden er falsk, ikke er til at stole paa, og det ganske simpelt fordi de ikke gensidig rigtigt kender til hinandens Udtryksform, hinandens sjælelige Grundform bag Ordene. Jeg var en Gang paa en Rundrejse til Sveriges Kursteder. Vi var en lille, broget og munter Flok danske Læger, som rejste under en meget intelligent og forstaaende svensk Kollegas Førerskab. Efter et Par Ugers Samvær kom han en Dag til mig og sagde:

„Nu har jeg rejst med Jer i 14 Dage; i Begyndelsen forstod jeg Jer slet ikke, men nu tror jeg at jeg forstaaer Jer, for nu har jeg forstaaet, at I altid siger det modsatte af, hvad I mener!“

Der er fremdeles noget, man heller ikke kan komme uden om, hvor Talen er om Kundskab til Næsten, og det er det, som hedder *Charme*. Hvad der klæder den ene at sige og derfor synes vel talt, misklæder den anden, ja virker ligefrem frastødende, selv om Ordene, Tankegangen og Stemningen er ens. Det ene Menneske kan sige: Fanden gale mig, og det lyder som Sphærernes Musik, medens en anden faar en fyldt Selskabssal til at gyse i Ubehag blot ved at sige: s'gu. Og *Charme* er jo desværre noget, man ikke kan give sig selv eller tilegne sig ved Lærdom. Enten har man det, eller man har det ikke. *La Rochefoucauld* udtrykker den samme Betragtning i følgende Vendinger:

„Der findes Folk, som virker frastødende trods alle deres gode Egenskaber, og andre, som tiltrækker trods deres Fejl.“ For et Par Aar siden var jeg paa et Feriebesøg i London, og jeg sørgede da for at stifte Bekendtskab med en derboende dansk Kunstner, fordi jeg vidste, at han var bleven Englands mest populære Operette- og Filmsskuespiller i Kraft af sin i Englændernes Øjne ganske enestaaende Charme, ja en saadan Autoritet som selveste Prinsen af Wales havde endog tillagt ham Prædikatet: „The charming“. Jeg tilbragte en hyggelig Aften i hans Hjem, og ogsaa i mine Øjne var han „charming“, men allermest dog, da han ved Afskeden lagde Armen om mine Skuldre og spontant udslyngede: „De er den mest charmerende Mand, jeg nogen Sinde har truffet!“

Begreberne *Sympati* og *Charme* har sikkert stor Tilknytning til hinanden. Vi kender jo alle, alle til Hobe, dette underlige med *Sympati* og *Antipati*, endda ved første Øjekast. Dette behøver jeg derfor næppe at udrede nærmere. At Stemme, Udseende og Væsen her spiller en stor Rolle, er noget, vi alle tit har erfaret. Som en Præst en Gang udtrykte det: „Jeg kan straks høre paa en Stemme, om dens Indehaver er god eller ikke!“ *Sympati* og *Charme* er dernæst meget vægtige Betingelser for Tilvejebringelse af *Tillid*, og med *Tillid* følger jo gerne *Autoritet*.

Dette at vække *Tillid* er vel nok en af de mest betydningsfulde Egenskaber i vort Samkvem med andre Mennesker. Vi kan jo slet ikke eksistere uden *Tillid*, *Tillid* til hverandre. Og netop fordi vi slet ikke kan være *Tillid* foruden, er det vel, at vi saa ofte lader os tage ved Næsen af Mennesker, vi nu en Gang har fattet *Tillid* til. Vi vil

simpelthen ikke lade os den fravriste, selv om Kendsgeringerne taler sit advarende Sprog; for med Tabet af Tilværelsen gaar saa meget andet i Stykker. Ikke mindst gælder dette, hvor Kærlighed, og her tænker jeg paa Forelskelse og Kærlighed i skøn Forening, er med i Spillet. De kender jo alle Eksempler baade fra Livet og fra Livsafspejlerne, Romanerne, paa denne forunderlige og for udenforstaaende ufattelige Tro paa Kærlighedens Genstand, det være sig Mand til Kvinde eller, og vel navnlig, Kvinde til Mand. Vi mindes sikkert alle *Solveig*, der trofast venter „Vinter og Vaar og næste Sommer med og det hele Aar“ paa sin Per (Gynt). Vi støder jo saa at sige daglig paa Mænd og Kvinder, men vel især Kvinder, som trods brutal Afsløring af den Elskedes sande og slette Karakter alligevel vedbliver at leve videre i Drømmen om et uforanderligt Idealment.

Af Betydning for Kendskabet til Næsten bliver ogsaa den enkeltes *Grundsyn paa Mennesker* i det hele taget. Nogle af os er jo fra Naturens Haand mere godtroende end andre, fatter letteligt og hurtigt Tillid, medens omvendt mange har en dem iboende saa at sige medfødt Mistænksomhed, som gør dem det grumme vanskeligt at føle Tillid. Nogle er i overvejende Grad *Lysseere*, andre det stik modsatte, *Sortseere*, og det er jo ganske indlysende, at vor hele Opfattelse af Næsten, vort nøjere Kendskab til denne i alleregentligste Forstand berøres heraf. Lysseeren overser de flest mulige Fejl. Mørkseeren er altid bange for at overse saadanne. Som *Goethe*, frit oversat, udtrykker det: „Hvo ikke haver Solskin i sit Øje, kan ikke sig ved Solens Skin fornøje.“ Lysseeren er som den Togfører, der

overser Faresignalerne, medens Mørkseeren er tilbøjelig til at se Faresignaler alle Vegne. Med andre Ord: Vi digter alle om hverandre, vi har — heldigvis da — altid et mere eller mindre farvet, men aldrig et helt ufarvet Glas for vore sjælelige Øjne. I „Synd og Sorg og Fare“ af *Karin Michaëlis* bebrejder Faderen sin Datter, Bogens Heltinde, der vil være Forfatterinde, at hun mangler den for en saadan nødvendig Menneskekundskab, thi „Dit Syn paa Mennesker er og har altid været præget af en næsten barnagtig Godtroenhed, — for Dig er alle Mennesker dejlige, herlige og jeg véd ikke hvad.“ Jeg behøver næppe at betone, at det tit kan være vanskeligt at erkende, naar Grænsen mellem den normale og den sygelige Sjælstilstand overskrides. Den Sygdom, vi kalder sjælelig Depression eller Melankoli, medfører netop, at den Syge ser alle og alting sort i sort, medens den Tilstand, vi kalder Eksaltation eller Mani, omvendt ophæver de ellers uundværlige sjælelige Hæmninger. — Intet kan jo være mere pinligt end blandt sine daglige Omgivelser at have Mennesker, der altid ser surt og mistroisk paa En og altid udlægger Ens naturlige Handlinger og gode Gerninger som Forurettelser og Forfølgelser. Vi kan nu en Gang ikke leve uden at føle Sympati, Tillid, Forstaaelse; det er os lige saa nødvendigt som Solskin og Lys.

Hvis man rigtig vil trænge til Bunds i sin Næstes Karakter, skal man bare rejse med ham. Mærkeligt saa svært det i Længden falder de fleste af os at holde sin sande Natur skjult for sin eller sine Medrejsende. Desværre er jo Resultatet ikke altfor sjældent det noget beskæmmende, at denne Afsløring af Rejsefællens hidtil uanede Svagheder

og mindre noble Sider ved Rejsens Slutning har kølnet Venskabet. Der skal virkelig nogen Resignation til fra begges eller alles Side, for at Rejsen skal forløbe fredeligt og glat. Der er navnlig ét Skær, som det tit kan være svært at undgaa at strande paa. Det er Morgengnavenhed. Jeg mindes i længst svundne Dage, at jeg rejste med en Ven, som ikke kunde taale at være sammen med mig hele Formiddagen, mens jeg netop trængte til Selskab lige fra det Øjeblik, jeg indtog mit Morgenmaaltid; han blev først selskabelig ved Middagstid, men fra det Øjeblik var han ogsaa den elskværdigste Rejsekammerat. Følgen var, at jeg hver Morgen, naar jeg blev overladt til den Ensomhed, som jeg ikke ønskede, hadede ham ømt og inderligt, medens jeg, naar vi skiltes til Godnat om Aftenen, nærrede de mest glødede Venskabsfølelser for ham. Jeg kommer her i Tanker om en anden Kammerat, som jeg i Ungdommens Dage boede sammen med i Paris: vi delte Udgifterne, men en Dag kom han med Protest mod at halvere Udgiften til Lys, da han var mere bedt ud og derfor mindre hjemme end jeg. Og saa var han langt den mest velhavende af os to; jeg rejste paa Stipendier. — Smaatræk, — men uhyggeligt talende! Ikke? Hvilket andet Sted bliver man mon fortroligere overfor en Vildtfremmed end i en Jernbanekupé paa en længere Rejse? Hvor svært det er at kunne forstumme sig, blev jeg paa en overraskende Maade klar over, da jeg en Gang havde passiret en Times Tid med en hollandsk Frue, min Vis-a-vis i Kupéen, uden at nogen Præsentation havde fundet Sted fra nogen af Siderne. Pludselig afbrød hun Samtalen med et: „Er De ikke Nervalæge?“ Yderst forbavset indrømmede jeg naturligvis dette, men

spurgte straks: „Hvorfor i Alverden kommer De dog paa den Idé?“ Og Svaret, det morsomme Svar, kom prompte: „Jo, for De spør' saa meget.“

I et andet Tilfælde kom jeg ligeledes uforvarende til at faa en svensk Herre til at lukke sig op for mig. Paa Hjemrejsen fra Norge passerede jeg den svenske Grænse. Straks efter kom en ung Tolder i Uniform ind i Vognen for at efterse Kufferterne. Lige forinden havde jeg væddet med en Medrejsende om fri Aftensmad, hvis jeg kunde slippe for at faa lukket op for Kufferten blot ved at afgive Navn og Æresord. Som sagt saa gjort, men Tolderen var uimodtagelig. Jeg indvendte mod hans Paabud, at hidtil havde jeg aldrig i mit lange Rejseliv været nødt til at aabne nogen Kuffert. Hertil svarede den nidkære Mand: „Saa har alle tidligere Kolleger forsømt deres Pligt.“ Dette Svar imponerede mig, og jeg beredte mig til at give efter og bære mit Tab med Anstand, men pludselig udbryder han: „Professor Jacobson, bi lite, då väl inte Nervprofessorn från Köpenhamn?“ Tableau! Han afslørede sig nu som en Søn af en af mine tidligere Klinikpatienter. I sin Glæde glemte han saa min Kuffert, idet han nu blev ganske optagen af at vise mig Billedet af sin Fæstemø. Under dette manøvre-rede jeg ham ud i Korridoren, — og jeg fik alligevel fri Aftensmad.

Er det nu tit og mange Sinde svært at blive forstaaet, naar man betjener sig af sit eget Sprog, og ikke mindst naar man har en usalig Hang til at udtrykke sig i en spøgefuld Form under Alvors Maske — ak, jeg har faaet mange Prygl, aandelige forstaaer sig, for denne min ulyksalige Tilbøjelighed — saa kommer man selvfølgelig endnu mere i

Fedtefadet, hvis man i et fremmed Land forsøger sig paa samme Maade i det fremmede Sprog. Maa jeg fortælle et lille Eksempel, hvor dog Lykken var bedre end Forstanden. Helten var mig selv. For et Par Aar siden besøgte jeg Venner i Swansea i Wales. De indførte mig til en Middag i et rigt Hjem, hvis Ejer var Købmand og Parlamentsmedlem, og hvis Frue var af fornem engelsk Byrd og typisk engelsk Kølighed. Hendes Fornavn var Beatrice. Ved Kaffen befandt jeg mig pludselig ved hendes Side, og hverken hun eller jeg vidste, hvorledes vi skulde faa en Samtale i Gang. Jeg søgte og søgte efter et Indfald. Saa eksploderer jeg pludselig i et ganske uovervejete Udbrud: „Beatrice, with you in Venice!“ Flere og bedre var Ordene ikke. Men Virkningen var alligevel formidabel. Den formbeherskede Frue rødmede heftigt og stirrede ganske paralyseret og maalløs paa mig. Ikke en Lyd kom over hendes Læber. Ikke et Smil. Og saa med ét gjorde hun brat omkring og ilede, bogstaveligt ilede ud af Stuen. Blandt Gæsterne opstaar i samme Øjeblik en demonstrativ Tavshed. Alle stirrer paa mig som paa en Uren, en Paria. I mit stille Sind bander jeg min taabelige Kaadmundethed og ser sluttelig ingen bedre Udvej ud af denne fatale Situation end at manøvrere mig hen mod Døren, under fingeret Beskuelse af Malerierne paa Væggene. Endelig naar jeg frem til denne og skal til skamfuld at liste af, da, — vips — Døren springer op paa vid Gab, og ind triner — hvem? Selve den bortrømte Værtinde, og denne Gang er hun ikke som før iført en moderne Selskabsdragt, men hun har forvandlet sig til en Drøm af lysegrønne Tylsgevandter og Slør, der sammenholdes af et bredt gyldent Pandebaand. Hun har om-

skabt sig til Urfolkets, det gamle Kelterfolks Offerpræstinde! Hun bærer den ægte forhistoriske Druidedragt! Hun svæver henimod — imod mig, og med et straalende Smil overrækker hun mig saa et herligt Fotografi af sig selv i denne skønne Dragt. — Situationen er med ét Slag forvandet. Fra at være en Udstødt, en Tølper fra et barbarisk Land er jeg med ét Slag bleven — Aftenens Løve. For en Gangs Skyld var det altsaa mig, der havde mistydet Situationen her i fremmed Land.

Jeg knytter til denne Oplevelse en morsom lille Hændelse fra den berømte Wienerforfatter *Arthur Schnitzlers* Besøg her i Byen for nogle Aar siden. Ved en litterær Frokost, som Forfatterforeningen gav til hans Ære paa Lange-*linie*, og som ogsaa jeg deltog i, blev *Schnitzler* naturligvis hyldet baade paa Prosa og Vers, i bunden og ubunden Stil, som den Stormand han jo var. Hans Ansigt udtrykte dog ingenlunde Glæde, tværtimod hvilede der en Sky over det, som fik mig til at tro, at han af en eller anden Grund var misfornøjet med den Form, under hvilken Begejstringen fandt Udtryk. Næppe havde vi rejst os fra Bordet, før han styrtede hen til mig, tog min Arm, trak mig heftigt til Side og udbrød næsten arrigt:

„Herr Kollege, ich habe solche Magenschmerzen, ich hab' gestern abend zu viel gegessen von den fetten dänschen Smørrebrød.“

Det var altsaa Humlen. Den store Mand havde Mavepine, og har man regulær Mavepine, saa blæse være Udødeligheden.

Selvglade Folk snubler jo let, fordi de aldrig ser sig ordentlig for. Dette fik jeg at føle, da jeg en Gang paa en

Biltur i Jylland i Ræbild Bakker traf paa en af Det kongelige Teaters berømteste kvindelige Koryfæer; hun sad og blev malet. Jeg kendte ikke hende, hun ikke mig. I munter Turiststemning gik jeg saa hen til hende, der nylig havde spillet Hovedpersonen i et Oehlenschlägersk Drama, og sagde til hende uden Indledning: „Jeg hedder Daniel, og jeg er Professor, og jeg vil gerne spille den mandlige Hovedrolle i“ — her fulgte Dramaets Navn — „hvis De vil tage Dem af den kvindelige.“ Hvorpaa hun korrekt replicerede: „Jeg spiller ikke sammen med gale Folk!“

Vi kender jo alle Mennesker, som hader *Vrøvl*, som hellere indrømmer, at de har sagt eller gjort saadan og saadan, selv om de er ganske sagesløse, bare for at faa Fred og være fri for at forsvare sig eller ærgre sig. Hellere giver de Oprigtighed og Sanddruhed en god Dag. Og ganske særlig træffer vi dette Fænomen hos *Børn*. Jeg har oplevet mange Eksempler herpaa, særlig naar Forældre og Lærere i deres Pligtfølelse mener at burde tage haardt fat paa den formodede Synder. Intet Tilfælde har dog sat sig saa fast i min Erindring som det, jeg nu skal berette. Hovedpersonen i Tragedien var en 10-aarig Skoledreng fra et godt, kærligt og kristeligt Hjem. Tilfældet ligger saa langt tilbage i Tiden, at der ikke nu vil kunne rejses Beskyldning mod mig for Indiskretion. Fra Moderens Husholdningskasse forsvandt Penge, og Mistanken faldt paa Drengen, fordi Barnefrøkenen lod forstaa, at hun havde set Drengen i Besiddelse af Penge, og at hun havde observeret, at Drengen paa deres Spadsereture kastede Penge væk, én Gang endog en Tikroneseddel. Forældrene var derfor straks paa det rene med, at Barnet var Tyven, og det til Trods for at

han energisk benægtede det. Da de til sidst lovede, at han ikke skulde faa Straf, hvis han blot tilstod Sandheden, gik han beredvilligt ind paa at erkende, at han var den skyldige, ja han gav alle ønskelige Oplysninger. Og saa meget mere villige var Forældrene til at fæste Lid hertil, som en nær mandlig Slægtning led af ægte Kleptomani (Stjældrifft). Han blev saa fjernet fra Hjemmet en Tid, og Mistanken øgedes nu yderligere, fordi Tyverierne ophørte i denne Periode, medens de gentog sig under et midlertidigt Besøg. Da Drengen endelig et Aars Tid senere kom hjem, blev der ikke mere hentydet til Sagen, og der skete heller ikke mere noget, men dybt i Forældrenes Sind dulgte sig en evig Sorg og Bekymring. Barnets Konfirmation oprandt, og paa selve denne Dag kom som Gratulant en tidligere Kokkepige. Og denne afslørede nu, at det var Barnefrøkenen, der havde været Tyven, og at denne for at bortlede Mistanken fra sig selv havde kastet Skylden over paa Drengen. Hvorfor i al Verden hun saa ikke havde sagt dette før? „Af Kammeratskabsfølelse!“ Ja, dette er den rene Sandhed! Tyveriernes Ophør skyldtes simpelthen den Omstændighed, at Barnefrøkenen var kommen væk fra Pladsen. Dette Tilfælde kan maaske ogsaa give en og anden skellig Grund til at tænke over, hvor lidt Forældre stundom kender til deres egne Børns Tanke- og Driftsliv, og hvor tidt Børn leger aandelig Kispus med Forældrene. —

Det samme, som gælder Franskmændene som Nation, gælder desværre næppe i fuldt saa høj Grad Flertallet af os Danske. Vor franske Gesandt i Paris, Kammerherre *Bernhofft*, har netop herom træffende i et Interview i Politiken engang bemærket: „Franskmændene er Folket med de kla-

re Hjerner. Ingen har saa hurtig *Intuition* som de. En Franskmand gætter paa Forhaand, hvad man vil sige.“ Det er jo unægtelig dejligt for hver den, som er i Besiddelse af denne Evne, thi jo mere vi ejer den, jo lettere opfatter og forstaar vi naturligvis Næstens Sjæleliv. Jo mere *sandfærdig* et Menneske er, des lettere læser vi ham selvfølgelig, og des lettere vinder han vor Tillid, men ulykkeligvis er det ofte saa forbistret svært at afgøre, om der bydes os Sandhed eller Løgn, og dette er utvivlsomt endnu mere Tilfældet, naar vi staar Ansigt til Ansigt med Mennesker, som behager sig til den Grad udi Løgn, at de endog lyver for sig selv. Det er jo ikke alle, som under en uhelbredelig Sygdom kan trøste sig selv, som Tilfældet en Gang var med en af mine Patienter, en højtbegavet Digter, med en saa overlegen Udtalelse som: „Jeg véd, De lyver, Doktor, men — jeg tror alligevel paa Dem!“ — Der er en hel, ikke saa ganske lille Gruppe Mennesker, som har en saa levende Fantasi, at de altid lyver, men egentlig ikke i og for sig for at lyve som simpelthen, fordi deres Fantasi er saa løbsk, at de øjeblikkeligt tager deres egne Opdigtelser for Sandhed. Vi kalder dem for *Mythomaner*. Jeg kunde nævne mange Eksempler herpaa, men jeg mindes dog ganske særlig en Dame, der sad under Straf ude i det gamle Kvindes fængsel, hvor jeg den Gang var Læge, fordi Motivet til hendes Løgnehistorier var saa mærkeligt. Hun betroede nemlig en Dag til Præsten, som havde fattet venlig Interesse for hende, at hun havde et Barnemord paa sin Samvittighed, og jo mere han trængte ind paa hende med Hensyn til Detailler, des mere levende blev hendes Skildring af det oplevede. Hun navngav med al ønskelig Tydelighed

Faderen, fortalte hvor og under hvilke Omstændigheder Fødslen i Dølgemaal havde fundet Sted og tilbød at ville paa-
vise, hvor Liget var blevet nedgravet. Sagen blev taget op, Forhør blev afholdt, flere og flere Enkeltheder blev føjet til, og først da hun befandt sig paa Aastedet til Paavisning af Liget, begyndte man at fatte Mistanke, for der fandtes intet Lig. Dette gjorde dog intet nedslaaende Indtryk paa hende, for nu erklærede hun, at saa maatte hendes Hu-
kommelse dog have slaaet fejl. Paa dette Tidspunkt kom man saa i Tanker om, at Lægen burde undersøge, om hun overhovedet kunde have født. Og saa viste det sig, at hun aldrig i sit Liv havde født, end ikke været gravid. Hvad var da hendes Motiv? Det i Sandhed saare aparte, at hun saa gerne vilde glæde sin gode Præst ved at lade ham faa Æren for en ny Forbrydelses Opklaring!

Løgn og *Forstillelse* kommer ogsaa let i Følge. Vi hører jo saa ikke ganske sjældent om Familieforsørgere, der, for at glæde og gavne deres Kone og Børn, har holdt skjult for dem, ofte gennem Aar, at der har været et stigende Misforhold mellem Indtægter og Udgifter. Og saa kommer pludselig en Dag Katastrofen over den intetanende og der-
for ganske uforberedte Kreds i Skikkelse af komplet øko-
nomisk Ruin. Nogle har jo større Anlæg for at *spille Ko-*
medie, i det daglige Liv mener jeg, end andre, og det kan derfor tit blive svært nok at skelne mellem Ægthed og Uægthed, Ærlighed og Uærlighed, Sandhed og Forstillelse.

Og nægtes kan det ikke, at man undertiden netop overfor *Skuespillere* kan føle sig fristet til at spørge sig selv: Kome-
die eller nøgtern Virkelighed, eller som en klog Skolemand en Gang udtrykte det kort og skærende: „Mensch oder

Affe?" Men herpaa vil De finde Svar i Afsnittet om Anders de Wahl.

Jeg selv holdt en Gang en Tale for en berømt Skuespiller fra et Naboland, og i denne kom jeg ind paa en lignende Tanke, idet jeg berørte, at man maaske aldrig rigtigt kunde skelne mellem Skuespilleren og Mennesket, fordi man egentlig aldrig vidste om han (eller hun) „gav en Rolle“, selv naar de blot sagde „Godmorgen!“ Min Ven Skuespilleren gav mig imidlertid kraftigt igen i sit Svar. Han hævdede nemlig, at Skuespillere var de eneste fuldt ud oprigtige Mennesker, fordi de i enhver Udtalelse altid gav sig selv, modsat os andre, fordi vi manglede Skuespillerens Evne til altid at kunne finde netop det Udtryk, der nøje svarer til Stemningen, Tanken, det sande adækvate Udtryk!

Nietzsche siger: „Ikke at Du løj for mig, men at jeg ikke længer kan tro Dig, har oprørt mig,“ og mere træffende kan Tillidsproblemet næppe formes i en kort Enkeltformel.

Hvert Menneske er, forekommer det mig, som et sammensat Musikværk. Jo mere musikalsk begavet man er, jo lettere opfanger og opfatter man Værket. Jo mere musikalsk følsom man er, jo inderligere fornemmer man Værkets Sjæl. Jo mere øvet i at læse Musik man er, jo hurtigere formaar man at gennemlæse Værket. Eller som Professor *Victor Kuhr* udtrykker det: „Jo større Evnen til adækvat Opfattelse af den gennem et Kunstværk udtrykte Følelse er, jo nærmere kommer man til Forstaaelse af det, som Kunstneren selv har følt bag Kunstværket.“

„Tout comprendre, c'est tout pardonner.“ Jo mere omfat-

tende vort Kendskab til vor Næste bliver, jo mere forstaaende og mildt dømmende *maa* vi blive!

Og saa er der jo endelig ogsaa det, at Kendskabet til Næsten uddyber Kendskabet til *En selv*. „Alt, hvad der gør Indtryk paa os, finder i os sig selv,“ siger *Søren Kierkegaard*. Og deri har han utvivlsomt Ret. Jo mere Kendskab til Næsten Livet giver os, desto mere faar vi selvfølgelig Forstaaelse af os selv, baade af de Sider i vort Sjæleliv, som vi i Erkendelse af Manglen deraf kunde ønske os i Besiddelse af, som ogsaa de Sider, vi selv glæder os over at eje, fordi de i vore Øjne er værdifulde, og som vi derfor er stolte af at have forud for vor mindre begunstigede Næste. Omvendt: jo mere vi kender os selv, desto bedre forstaar vi igen vor Næste. —